DRUSKININKAI

DRUSKININKAI

VIETOVĖS VARDAS SUSIJĘS SU DRUSKA

DRUSKININKAS - ASMUO, VERTĘSIS DRUSKOS GAMYBA, PARDAVIMU, PRISTATYMU. JAU LABAI SENIAI ČIA TRYŠKO MINERALINIŲ DRUSKŲ TURINČIOS VERSMĖS.

Interreg Co-funded by the European Union
Lithuania – Poland
Išleista įgyvendinant projektą Nr. LTPL00326 „DISCOVERING AND PROMOTING THE TOURIST TREASURES OF THE HEALTH RESORTS OF SUPRASL AND DRUSKININKAI"

Druskininkų apylinkėje, Mizarų kaime yra vienas iš kelių Lietuvoje aptiktų meteoritinių kraterių, kuris išryškėjo 1969–1971 metais, padarius Druskininkų apylinkių geofizinę nuotrauką. Buvo ištirta, kad prieš 500-600 milijonų metų čia įvyko kosminė katastrofa – į Žemės paviršių atsitrenkė maždaug 200 m skersmens dangaus kūnas. Tai beveik taisyklingos apvalios formos įduba, maždaug 5 km skersmens ir 230 m gylio. Jos centras yra prie Mizarų kaimo, o rytinis pakraštys – ties Meilės sala Nemune. Pagrindinė struktūros dalis yra kairiajame Nemuno krante ir tik nedidelė jos dalis siekia dešinįjį krantą ir dalį Druskininkų miesto. Iš kraterio gelmių veržiasi mineralinio vandens šaltiniai, nors ir neaišku, kokia yra kraterio svarba jų susidarymui.

Pati gyvenvietė žinoma nuo seno. Dabartinio miesto ir jo apylinkių teritorijoje aptikta mezolito ir neolito archeologinių radinių: akmeninių kirvukų, titnago dirbinių, keramikos liekanų. Manoma, kad jau XIII a., Nemuno ir Ratnyčios upių santakoje stovėjusi gynybinė pilis.

Pirmas iki šiol žinomas rašytinis šaltinis, mininti Druskininkus, yra Lietuvos Metrika. Joje rašoma, jog 1596 m. Druskininkų kaimas atiduotas Pervalko dvaro valdytojui ponui Voropajui. Šaltinių gydomąja galia pirmieji įsitikino vietiniai kaimiečiai. Jie pastebėjo, kad pabraidžiojus po kai kuriuos panemunės šaltinius greičiau išgyja žaizdotos kojos. Dėl to apie XVII–XIX a. pr. apsukresni druskininkiečiai pradėjo „gydyti". XVIII a. ypač išgarsėjo liaudies gydytojų Sūručių (Sūrmiečių, Suraučių) dinastija.

1789 m. Druskininkais susidomėjo Gardine vykusio Seimo nariai. Jų paskatintas, vietovę aplankė Lietuvos didysis kunigaikštis–Lenkijos karalius Stanislovas Augustas Poniatovskis. Apie 1790 m. jo įsakymu rūmų gydytojas pradėjo tirti Druskininkų mineralinio vandens gydomąsias savybes ir 1794 m. birželio 20 d. dekretu Druskininkus paskelbė gydomąja vietove.

Tikru kurortu Druskininkai tapo po Vilniaus universiteto profesoriaus I. Fonbergo 1835 m. išspausdintų Druskininkų šaltinių mineralinio vandens cheminės sudėties tyrimų. Pateikus duomenis, gautas leidimas 1837 metais vystyti Druskininkuose kurortą, nors neoficialiai mineralinės ir purvo vonios jau veikė nuo šimtmečio pradžios.

1838 m. pastatyta 14 vonių gydykla, kuri 1840–1841 m. praplėsta iki 50 vietų. Šią gydyklą 1894 m. sunaikino gaisras. Po gaisro buvo pastatyta didesnė mūrinė balneologinė 150 vietų gydykla. 1841 m. įsteigta Druskininkų Gydytojų draugija. Gydytojo K. Volfgango pastangomis 1844 m. Gardine pradedamas leisti žurnalas „Druskininkų šaltinių undinė". XIX a. pabaigoje Druskininkai buvo garsūs ir už šalies ribų.

Per Pirmąjį pasaulinį karą Druskininkai labai nukentėjo. 1923 m. pavasarį oficialiai atidarytas pirmas kurortinis sezonas po karo, tačiau kurortas pilnai atkurtas tik 1930 metais: padaryta keletą naujų gręžtinių šaltinių, sparčiai augo besigydančiųjų skaičius (1930 m. buvo 7900, o 1937 m. jau 11000 ligonių), pastatyta daug naujų vilų. 1924–1939 m. buvo ypač populiarus gydytojos E. Levickos gydymo saule, oru ir judėjimu parkas. Parke veikė vyrų, moterų ir vaikų sektoriai. Po Antrojo pasaulinio karo, 1951 m., parko atkuriamuosius darbus pradėjo bei toliau taikė gydomosios kūno kultūros gydymo metodikas Karolis Dineika. Vėliau kurorto infrastruktūra plėtėsi, buvo pritaikyta didelių žmonių srautų gydymui. Veikė 10 sanatorijų, buvo pastatytos mineralinio vandens ir gydomojo purvo bei fizioterapijos gydyklos, per metus ilsėdavosi apie 400.000 žmonių. Nuo 2004 m. prasidėjo naujasis kurorto plėtros ir klestėjimo nepriklausomoje Lietuvoje etapas. Gydomoji bazė atstatyta iki 9 sanatorijų ir SPA centrų, teikiančių sanatorinio kurortinio gydymo paslaugas, vandens pramogų parko ir kitų svarbių objektų. Šiuo metu Druskininkai vienu metu gali apgyvendinti beveik 9000 svečių.

Druskininkus garsina ne tik unikalios gamtos versmės, bet ir pasaulinę šlovę pelnę menininkai. Čia kūrė dailininkas ir kompozitorius M. K. Čiurlionis, gimė įžymus skulptorius kubistas Žakas Lipšicas (Jacques Lipchitz).

Viena iš požeminių mineralinio vandens baseinų susidarymo versijų kildinama iš meteorito katastrofos.

NATŪRALŪS GYDOMIEJI ŠALTINIAI

Druskininkai – sveikatinimo, poilsio, aktyvaus gyvenimo būdo ir išskirtinių pramogų kurortas visus metus. Čia dera šimtametės sveikatinimo tradicijos ir naujausios technologijos, ramus poilsis ir pramogų šėlsmas. O ar žinote, kokia stiprybė ir galia slypi Druskininkų gamtoje? Druskininkai atsirado ir išgarsėjo dėka gamtinių gydomųjų išteklių. Visais laikais Druskininkų populiarumą lėmė sveikatai palankus klimatas, mineralinis vanduo ir gydomasis purvas.

GYDOMASIS PURVAS - SVEIKATOS VERSMĖ

Purvo procedūros (vadinamos peloidoterapija) Druskininkuose yra vienos populiariausių. Ilgametės tradicijos ir naujausios technologijos pavertė šias procedūras išskirtinėmis ir turinčiomis itin efektyvų poveikį organizmui. Purvo procedūros gerina kraujotaką ir limfos apytaką, didina deguonies įsisavinimą, mažina uždegiminius procesus, skausmą, pasižymi antibakteriniu poveikiu, šalina iš organizmo toksinus, stiprina imunitetą, teigiamai veikia centrinės nervų sistemos funkciją bei pasižymi kitomis gydomosiomis savybėmis, pakelia nuotaiką.
Procedūroms naudojamas specialiai paruoštas, mineralais ir mikroelementais praturtintas purvas – taigi procedūros naudingos ir Jūsų grožiui, ir sveikatai.
Druskininkų gydomasis purvas išgaunamas iš karjerų, esančių Druskininkų apylinkėse, Mašnyčių ir Jovaišių kaimuose.
Manoma, kad teritorijoje, iš kurios imamas purvas, kitados buvusi jūra, o jai nusekus liko ežeras. Jo dugne, renkantis nuosėdoms, formavosi sapropelinis purvas, o vėliau, ežerui pelkėjant, formuojantis įvairiai augmenijai ir gyvūnijai, formavosi ir durpinis purvas. Iš viršutinių sluoksnių imamas durpinis (juodasis) purvas, o iš maždaug 3–4 metrų gylio – sapropelinis purvas.
Purvas yra specialiai paruošiamas: susmulkinamas, išsijojamas, sumaišomas su mineraliniu vandeniu. 36–39 °C temperatūros gydomasis purvas atveria odos poras, pašalina šlakus, gerina kraujotaką, nuskausmina, skatina gijimo procesus.
Purvo vonia efektyvi gydant lėtinius uždegiminius procesus, alerginius autoimuninius susirgimus, sąnarių, raumenų, virškinimo, periferinės nervų sistemos ir kitas ligas.

MINERALINIAI VANDENYS - JAUNYSTĖS ŠALTINIS

Druskininkų mineralinio vandens gydomosios savybės žinomos jau kelis šimtmečius. Kasmet čia išpilstoma apie 32,8 mln. litrų vandens, kuris naudojamas tiek gydymui, tiek grožio procedūroms.
Vienas žinomiausių – „Grožio šaltinis“, išgaunamas iš daugiau nei 300 m gylio gręžinio. Tai sūriausias mineralinis vanduo Lietuvoje, turintis itin daug mineralų: chlorido, natrio, kalcio, magnio, kalio ir geležies.
Pirmasis gręžinys Druskininkuose buvo iškastas 1930 m., o šiandien mieste yra apie 50 šaltinių, iš kurių vanduo tiekiamas tiesiai į vonias, baseinus ir biuvetes.
Balneoterapija – natūrali gydymo priemonė, padedanti stiprinti imunitetą, skatinti audinių atsinaujinimą ir gerinti savijautą. Poveikis jaučiamas po 10–12 procedūrų kurso.
Vanduo veikia organizmą per odos receptorius: svarbūs vandens slėgis, temperatūra ir cheminė sudėtis, kurie skatina kraujotaką, medžiagų apykaitą, hormonų gamybą, o likusios ant odos druskos turi ilgalaikį poveikį.

MINERALIZACIJOS LYGIAI IR POVEIKIS:

- **Iki 10 g/l** – **gerti, virškinimui, mineralų pusiausvyrai.**
- **10–20 g/l** – **virškinimo sistemai.**
- **20–30 g/l** – **stuburui, sąnariams, kraujotakai.**
- **~30 g/l** – **nervų sistemai, smegenų veiklai.**
- **~40 g/l** – **ir daugiau – imuninei sistemai, bronchitui, diabetui, nutukimui.**

Druskininkai išsiskiria plačiausiu mineralizacijos diapazonu Europoje – nuo kelių iki 58 g/l. Net ir aukštos mineralizacijos vandenys kitose šalyse neprilygsta „Grožio“ ir „Sūručio“ šaltiniams pagal sūrymo sudėtį.

PUŠYNAI - ATGAIVA SIELAI

Druskininkų klimatas pasižymi ypač palankiomis klimato terapinėmis ir rekreacinėmis sąlygomis. Druskininkai – miškingiausias Lietuvos kurortas. Kurortą supančių pušynų dėka galite mėgautis deguonies terapijos procedūromis. Druskininkų oras prisotintas organizmui reikalingais elementais, pušų eteriniais aliejais. Druskininkų oras yra itin švarus – jo poveikį iš karto pajunta iš didmiesčių ar užsienio atvykę svečiai. 50 km spinduliu aplink kurortą nėra taršios pramonės. Švarus oras ypač teigiamai veikia vaikus.
Svečiai iš Lietuvos ir užsienio žavisi miesto centre žaliuojančiais medžiais ir kurortą supančiais šimtamečiais pušynais. Kiekvienais metais Druskininkų savivaldybė įvairiose kurorto vietose pasodina šimtus naujų želdinių – taip žalieji Druskininkų plotai kasmet plečiami. Miško terapija pastaraisiais metais ypač populiarėja, jos naudą yra įrodę užsienio mokslininkai.
Pasivaikščiojimas miške padeda atsipalaiduoti, sumažinti įtampą ir streso poveikį, pakelia nuotaiką, gerina miegą. Druskininkuose sudarytos puikios sąlygos būti gryname ore: sportuoti, pramogauti, leisti laisvalaikį su draugais ar šeima.
Svečių patogumui Druskininkų pušynuose vingiuoja dešimtys kilometrų pėsčiųjų ir dviračių takų, yra įrengtos šiaurietiškojo ėjimo trasos, žiemą – lygumų slidinėjimo trasos. Mieste yra paplūdimys, sporto aikštynai, lauko treniruokliai.

KITI NATŪRALŪS VEIKSNIAI, NAUDOJAMI SVEIKATINIMUI

Masažams ir įvairioms terapijoms naudojamos natūralios medžiagos kaip druska, gintaras, garai, šaltis, medus, šokoladas, vaistažolės, pienas, šilkas, jūros turtai, muzika, lavos akmenys, grikiai, natūralūs kvapai ir aliejai.

MUZIEJAI IR GALERIJOS

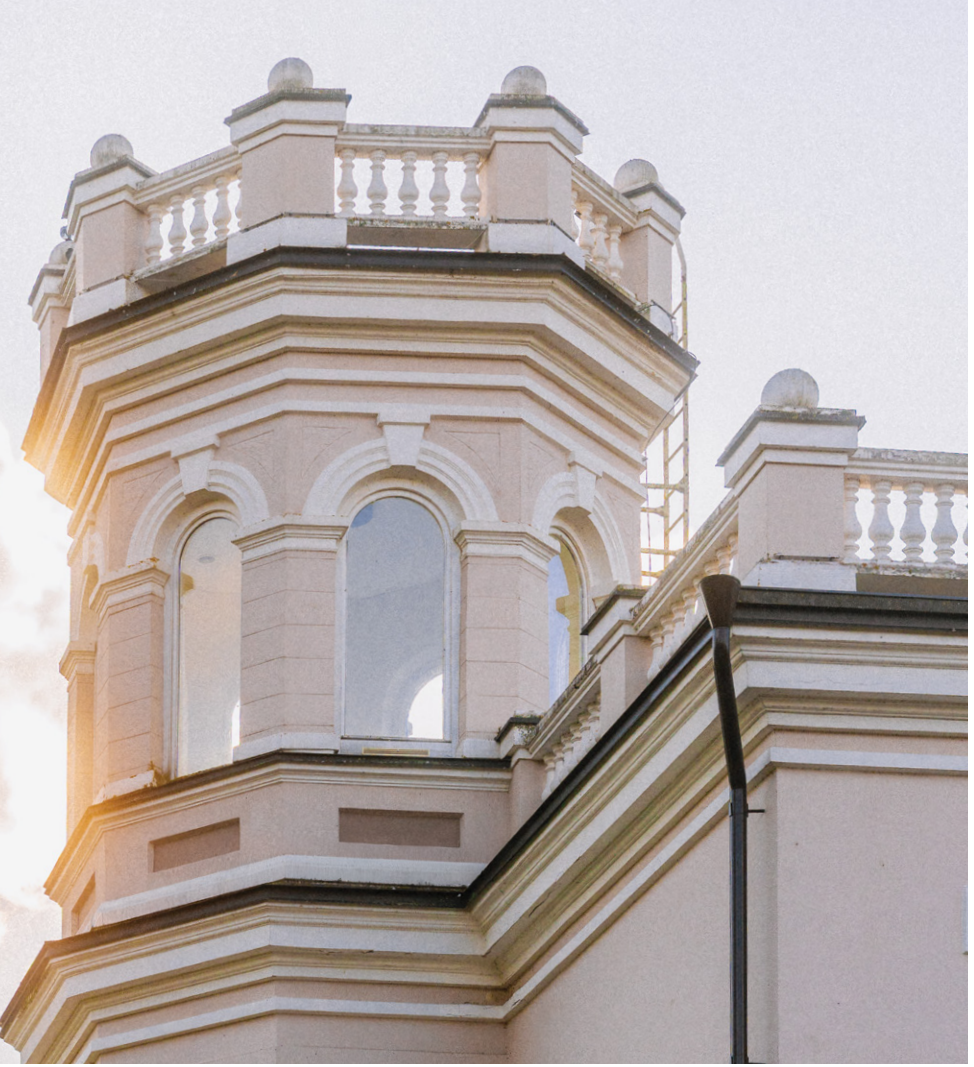

DRUSKININKŲ MIESTO MUZIEJUS

M. K. Čiurlionio g. 59

Pagrindinėje Druskininkų M. K. Čiurlionio gatvėje, vaizdingoje Druskonio ežero pakrantėje sunku nepastebėti nuostabaus grožio pastato, tapusio kurorto vizitine kortele – Druskininkų miesto muziejaus, dar kitaip vadinamo vila „Linksma“. Tai romantiška bankininko Adolfo Kiersnovskio vila, pastatyta apie 1908 metus.
Pastato architektas nežinomas. Skirtingai nei kitos tuo laikmečiu kurorte statytos vilos, moderno bruožų bei neoklasicistinių detalių turinti „Linksma“ buvo mūrinė. Šio šeimai skirto vasarnamio pavadinimas išduoda, kad jis buvo skirtas prabangiam poilsiui, čia nuolat vykdavo pokyliai, pasižymėję prancūziška virtuve. 1917 m. Kiersnovskių šeimai pasitraukus į Vakarus, pastatas ėjo iš rankų į rankas – jame veikė Lenkijos ūkio bankas, Teismo rūmai, civilinė vokiečių komendantūra.
Kviečiame apsilankyti šiame Valstybės saugomame kultūros objekte, kur įrengta nuosekli kurorto istorijos ekspozicija, sukaupta Druskininkų ikonografinė ir archyvinė medžiaga. Turistų pamėgtoje vietoje vyksta daug renginių, koncertų, susitikimų, konferencijų. Norintiems susipažinti su miesto istorija siūlome sudalyvauti smagiose edukacinėse programose: „Į svečius pas kurorto vaistininką“, „Druskininkai – mano miestas“ arba piešimo ant vandens (ebru) pamokėlėse. Beje, šį puošnų pastatą savo meilės įteisinimui bei fotosesijai renkasi jaunavedžiai.

M.K. ČIURLIONIO NAMAI - MUZIEJUS

M. K. Čiurlionio g. 35

Čiurlionių šeimos namai, 1963-aisiais tapę M. K. Čiurlionio memorialiniu muziejumi, kviečia lankytojus apsilankyti ir susipažinti su garsiausio mūsų tautos dailininko ir kompozitoriaus tėvų namais.
1878 metais į Druskininkus persikrausčiusi Čiurlionių šeima ilgą laiką neturėjo nuolatinės gyvenamosios vietos, būstą nuomodavosi. Apie 1880 metus kompozitoriaus tėvai kurį laiką nuomojo vieną iš namų, kuriuos 1896 metais nusipirko išsimokėtinai. Didesniame pilkajame pastate įsikūrė Čiurlionių šeima, o geltonasis namukas prie kelio buvo skirtas poilsiautojams. Iš vasarotojų surinktų pinigų šeimos galva Konstantinas Čiurlionis mokėjo skolą už įsigytus namus visą likusį gyvenimą.
M. K. Čiurlioniui šie namai buvo labai svarbūs, siejosi su artimiausiais žmonėmis ir gražiausiais atsiminimais: vaikystėje čia gyvenant jį tėvas pradėjo mokyti muzikos, vėliau jis sugrįždavo į šiuos namus vasaroti ir minėti didžiąsias šventes. M. K. Čiurlionis čia rasdavo ramybę, pilnatvę, kūrybinį džiaugsmą. Vasarotojų namelyje jam tėvai įrengė darbo kambarėlį – pačią geriausią jo turėtą dirbtuvę. Čia nutapyta ir daug jo garsių paveikslų. Paskutinį kartą šiuose namuose M. K. Čiurlionis lankėsi 1910 metų pradžioje, kuomet žmonos Sofijos buvo parvežtas pasiligojęs iš Peterburgo.
Po karo M. K. Čiurlionio seserų rūpesčiu šeimos sodyba buvo išsaugota ir 1963 m. birželio 16 d. joje atidarytas M. K. Čiurlionio memorialinis muziejus.
Ekspoziciją sudaro keturi pastatai: įėjimo pastatas, autentiškieji Čiurlionių šeimos nameliai ir galerija. Dviejuose Čiurlionių nameliuose eksponuojama didžioji dalis autentiškų šeimai priklaususių daiktų, instrumentai. Akį traukia Čiurlionių šeimos fisharmonija, virš jos kabantis skambinimo pianinu tvarkaraštis, Mykolo Oginskio M. K. Čiurlioniui dovanotas pianinas, menininko darbo kambarėlis, autentiškas pianinas, kuriuo Varšuvoje studijų metais skambino kompozitorius. Muziejaus galerijoje galėsite susipažinti ne tik su M. K. Čiurlionio dailės kūriniais, bet ir išgirsti jo paties kurtus muzikinius kūrinius. Galerijoje prie M. K. Čiurlionio kūrinių reprodukcijų yra eksponuojamos ir kviestinių svečių parodos. Muziejaus teritoriją juosia nuostabus obelų sodas kasmet puošiamas įvairiaspalvėmis gėlėmis, kuriame galite sutikti įvairių paukščių, išgirsti jų giedamas dainas ir pajusti tikrą ryšį su gamta – tokį, kokį jautė ir Mikalojus Konstantinas Čiurlionis. Vasaromis kiemelyje organizuojami fortepijono muzikos koncertai.

DRUSKININKŲ MIESTO MUZIEJAUS GALERIJA

M. K. Čiurlionio g. 37

Galerija įsikūrusi savotiškame meno kvartale, šalia M.K. Čiurlionio memorialinio muziejaus, V.K. Jonyno galerijos ir Druskininkų miesto muziejaus. Čia rengiamos Druskininkų, Lietuvos ir užsienio dailininkų, fotografų kūrybos parodos. Galerijoje yra dailės salonas, kuriame galima įsigyti tapybos, grafikos, juvelyrikos, keramikos ir odos darbų.

V. K. JONYNO GALERIJA

Turistų g. 9

Druskininkų miesto centrinėje dalyje, jaukiame gamtos prieglobstyje 1989 metais pastatyta Vytauto Kazimiero Jonyno galerija (architektas A. Kančas), lankytojams duris atvėrusi 1993 m. lapkričio 4 dieną. Joje eksponuojama išskirtinio talento grafiko, tapytojo, skulptoriaus, vitražisto V. K. Jonyno (1907–1997) visų kūrybos laikotarpių darbai: piešiniai, medžio raižiniai, litografijos, knygų iliustracijos, pašto ženklai, tapyba, skulptūra bei gausi dokumentinė medžiaga apie profesoriaus sukurtus interjerus, monumentaliąją dailę bažnyčioms.

AMATŲ CENTRAS „MENŲ KALVĖ“

M. K. Čiurlionio g. 27

Druskininkų amatų centras „Menų kalvė“ – universali kūrybinė erdvė, kurioje po vienu stogu atvirose dirbtuvėse susibūrė ir profesionalūs dailininkai, ir tautodailininkai, o visi norintieji iš arti gali

pamatyti jų veiklą. Amatų centre nuolat eksponuojamos menininkų kūrybos darbų parodos, vyksta kūrybinės stovyklos, meninės akcijos, plenerai, rengiami įvairūs edukaciniai užsiėmimai visai šeimai, taip pat čia galima įsigyti rankų darbo gaminių bei autorinių meno kūrinių. Druskininkiečiams ir miesto svečiams Amatų centras - puiki kūrybiško laisvalaikio užimtumo vieta, kurioje kiekvienas gali susipažinti su kurorte kuriančiais menininkais, pažinti skirtingus vaizduojamojo ir taikomojo meno bei amatų raiškos būdus, priemones, technikas ir technologijas, o taip pat išbandyti save kūryboje.

Ž. LIPŠICO MEMORIALINIS MUZIEJUS

Šv. Jokūbo g. 17

Žakas Lipšičas – visame pasaulyje garsus Lietuvos žydų kilmės skulptorius, kubizmo atstovas, gyvenęs ir kūręs Prancūzijoje, JAV, Izraelyje ir Italijoje.
Ž. Lipšičas pirmojo pripažinimo ir užsakovų sulaukė 1920 m., kai Paryžiaus Rosenbergo galerijoje buvo surengta jo pirmoji personalinė kūrybos paroda. Žinomiausi jo darbai – „Vyras su gitara“, „Besimaudančioji“ ir „Gyvenimo džiaugsmas“.
1996 m. Druskininkuose buvo įsteigtas jo memorialinis muziejus. Pasitelkus antropologinę perspektyvą – regioninį XX amžiaus sociokultūrinį kontekstą – naujoje muziejaus ekspozicijoje pristatytas menininko kūrybos ir gyvenimo kelias. Ypatingas dėmesys skirtas skulptoriaus

saitams su Lietuva, kurie išliko stiprūs, nepaisant menininką nuo tėvynės atskyrusios geležinės uždangos.

MIŠKO MUZIEJUS „GIRIOS AIDAS“

M. K. Čiurlionio g. 116

Miško muziejus „Girios aidas“ įkurtas originalios architektūros namelyje, apsuptame mišku. Muziejuje galima išvysti Lietuvos gyvūnų ir paukščių iškamšas, tautodailininkų darbus. Miško pasivaikščiojimo take aplink muziejų eksponuojamos medinės skulptūros, stogastulpiai, suoliukai ir kiti dekoratyvūs medžio drožiniai, kurių autoriai – žinomi šalies tautodailininkai A. Česnulis, S. Vaida, A. Lastauskas, A. Raugala, J. Videika ir kiti.

DRUSKININKŲ REZISTENCIJOS IR TREMTIES MUZIEJUS

Vilniaus al. 30

Druskininkų rezistencijos ir tremties muziejus vertinamas kaip vienas geriausių Lietuvoje muziejų, skirtų sovietinės okupacijos laikotarpiui atminti. Muziejuje sukaupta apie du tūkst. eksponatų: nuotraukų, dokumentų, tremtyje sukurtų rankdarbių ir kitų relikvijų iš tremties ir pasipriešinimo laikotarpio.
Druskininkų rezistencijos ir tremties muziejus yra Okupacijų ir laisvės kovų muziejaus padalinys. Muziejus įkurtas 1996 m. buvusių tremtinių ir politinių kalinių pastangomis. Muziejuje lankytojams pristatomos trys nuolat veikiančios ekspozicijos, skirtos tremčiai, ginkluotai antisovietinei rezistencijai ir neginkluotam antisovietiniam pasipriešinimui.
Ekspoziciniuose stenduose pasakojama apie 1940 m. prasidėjusią Lietuvos okupaciją, gyventojų trėmimus į atokias SSRS vietoves, įkalinimus kalėjimuose ir lageriuose, 1944–1953 m. Lietuvoje vykusį organizuotą ginkluotąjį antisovietinį pasipriešinimą ir intensyvias Dainavos apygardos partizanų kovas, moterų dalyvavimą partizaniniame judėjime, taip pat nuo 1954-ųjų iki pat 1990-ųjų trukusią neginkluotąją antisovietinę rezistenciją. Ekspozicijoje daug fotonuotraukų, daiktinių eksponatų, dokumentų, periodinės spaudos.
Muziejuje taip pat įrengtas buvusio politinio kalinio, žymaus kultūros veikėjo, rašytojo ir vertėjo Antano Dambrausko (1911–1995) memorialinis kambarys.

SOVIETINIŲ SKULPTŪRŲ MUZIEJUS „GRŪTO PARKAS“

Grūto k., Druskininkų sav.

Grūto parke rasite betoninius ir granitinius Leniną, Staliną, Karlą Marksą, sovietų armijos karius, skirtingus Komunistų partijos veikėjus. Muziejaus teritorijoje rasite ir propagandinės literatūros bei plakatų pilną biblioteką, taip pat ir nedidelį zoologijos sodą. Tarybiniais metais statytos bei sovietų valdžią šlovinančios skulptūros, anksčiau stovėjusios kiekvieno Lietuvos miesto ir miestelio aikštėse, išaušus Nepriklausomybei, buvo demontuotos. Kurį laiką dulkėjusios sandėliuose, didelė dalis jų ilgainiui buvo suvežtos į unikalų, užsienio žurnalistų StalinWorld'u pramintą Grūto parką. Ekspozicijos išplanavimas, kartu su jos sargybos bokšteliais bei spygliuotos vielos tvoromis sąmoningai primena Sibiro lagerį.

ŠAKOČIŲ MUZIEJUS „ROMNESA“

Vienkiemių g. 3, Jaskonys, Druskininkų sav.

Jaskonys - kaimas Druskininkų rajone, nuo Druskininkų nutolęs 3 km. Čia įsikūrusi kaimo turizmo sodyba „Ignė“ ir konditerijos gaminių įmonė „Romnesa“, kurios jau 20 metų pagrindinė veikla – šakočių kepimas.
„Romnesos“ savininkui Romualdui Spuliui, mintis atidaryti šakočių muziejų, pasak jo paties, kilo tada, kai šakočių kepimo verslas tapo gyvenimu, o lietuvių nacionalinės virtuvės istorija tapo neatsiejama gyvenimo dalimi. Įmonės vadovas, daiktus susijusius su šakočių kepimu ir ingredientais įeinančiais į šakočių sudėtį rinko įvairiausiais būdais, jų ieškodamas ne tik Lietuvoje, bet ir už gimtojo krašto ribų.
R. Spulio vadovaujamos įmonės konditeriai iškepė didžiulį 3 metrų 72 centimetrų aukščio ir beveik 86 kg sveriantį šakotį, kuris tapo Gineso rekordininku. Neturint kur jo eksponuoti, 2015 m. gegužės 30 d. Jaskonyse atidarytas, galbūt pirmasis pasaulyje, šakočių muziejus.

A. ČESNULIO SKULPTŪRŲ IR POILSIO PARKAS

Naujasodės g. 16, Naujasodės k., Druskininkų sav.

Pasivaikščioti tarp įspūdingų medžio skulptūrų kviečia parko įkūrėjas – vienas geriausių Dzūkijos skulptorių Antanas Česnulis. Vos už 5 kilometrų nuo Druskininkų įkurtame parke išvysite unikalias medines skulptūras, kurias autorius sukūrė savo rankomis. Čia pamatysite ir malūną, ir Rūpintojėlių sieną, ir tautosakos personažus. Parką puošia vaizdingi Ratnyčėlės upelio vingiai. Parkas nuolat papildomas naujais skulptoriaus darbais, todėl kiekvieną kartą atvykę atrasite naujas, dar nematytas skulptūras.

DRUSKOS STUDIJA

Smiltynų g. 9

Kūrybos namuose „Druskos studija“ galėsite pamatyti druskos skulptūrų parodą, unikalų rankų darbo elektromobilį, įvairių kurorto šaltinių druskas. Profesionalūs menininkai - Aušra ir Tauras Česnulevičiai jau dešimt metų sėkmingai veda edukacinius-kūrybinius užsiėmimus „Sūri pamoka“, organizuoja pažintines ekskursijas „Iki saldumo sūri diena Druskos mieste“, „Čiurlionio Druskininkai“. Jaukioje šeimos studijoje patys, su šeimos nariais, kolektyvu ar draugais galėsite sukurti sūrius suvenyrus.

MALDOS NAMAI

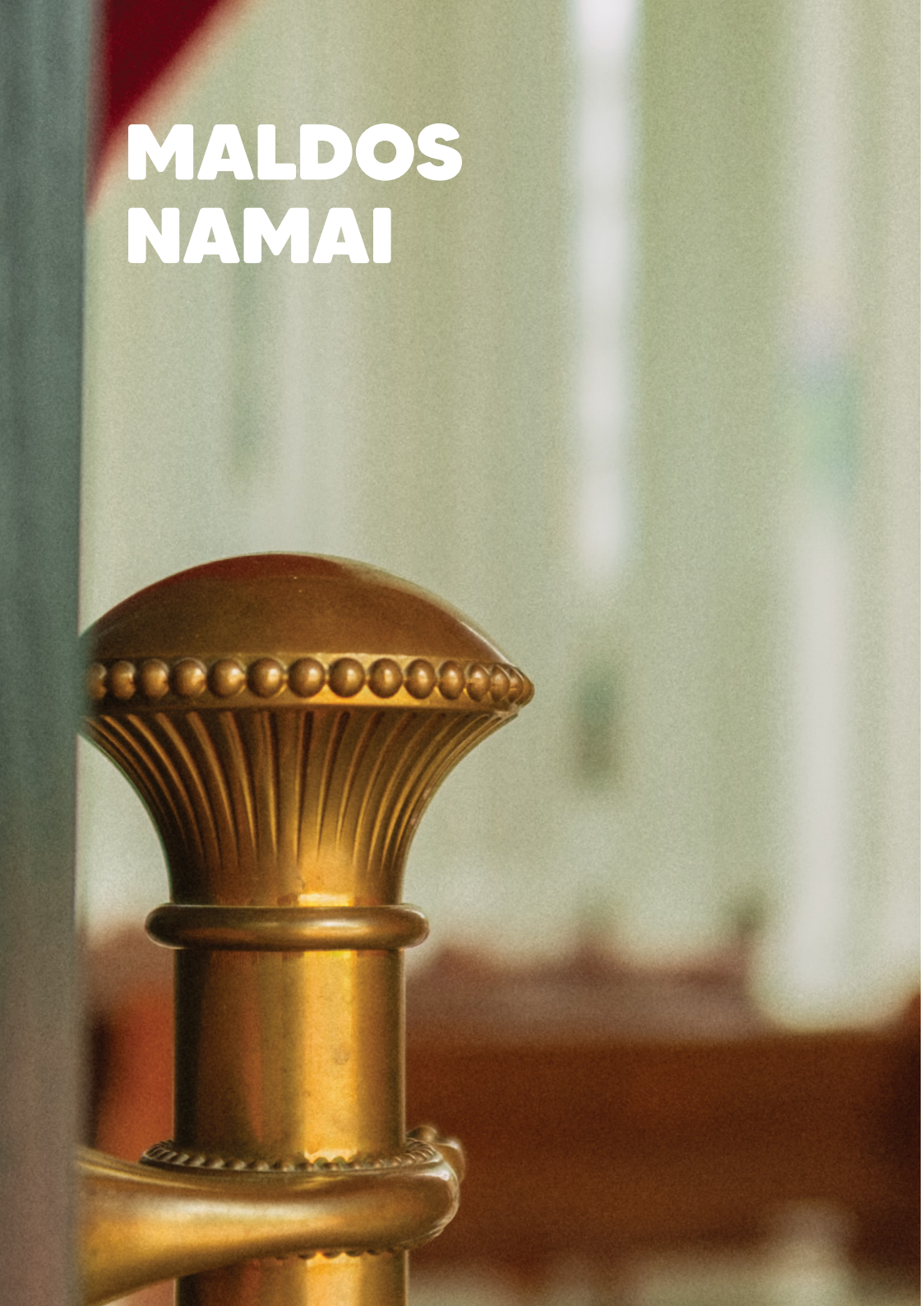

Mažai kas žino, jog Druskininkų bažnyčioje saugoma labai reta šventojo Valentino relikvija.

DRUSKININKŲ ŠVČ. MERGELĖS MARIJOS ŠKAPLIERINĖS BAŽNYČIA

Neogotikinio stiliaus Švč. Mergelės Marijos Škaplierinės bažnyčią, pastatytą 1931 m., buvo pamėgęs Lenkijos maršalka Jozefas Pilsudskis, joje dažnai lankydavosi kalbininkas Juozas Balčikonis, poetas ir prozininkas Vincas Mykolaitis-Putinas ir daugelis kitų žinomų Lietuvos visuomenės veikėjų. Švč. Mergelės Marijos Škaplierinės bažnyčia – nepaprastai vertinga ir įspūdinga pažintinė architektūros ir kultūros vieta. Mažai kas žino, jog Druskininkų bažnyčioje saugoma labai reta šventojo Valentino relikvija.

DRUSKININKŲ DIEVO MOTINOS IKONOS „VISŲ LIŪDINČIŲJŲ DŽIAUGSMAS“ CERKVĖ

Dievo Motinos ikonos „Visų liūdinčiųjų džiaugsmas“ cerkvė, pastatyta 1865 m., yra vienas seniausių iki šiol išlikusių medinės architektūros kūrinių Druskininkuose. Cerkvės formose matomi ryškūs Rusijos cerkvių bruožai bei romantizmo ir istorizmo laikotarpiams būdingos detalės, unikalios ir išskirtinės architektūros formos.

DRUSKININKŲ (RATNYČIOS) ŠV. APAŠTALO BALTRAMIEJAUS BAŽNYČIA

Šią lietuviškojo gotikos stiliaus Šventojo Apaštalo Baltramiejaus bažnyčią dar 1650 m. įrengė didikas Kazimieras Leonas Sapiega. Tuo metu šie maldos namai buvo Merkinės filija – vadinamoji bažnyčia be parapijos. 1676 m. Mykolas Pacas čia pastatė dar vieną bažnyčią, o 1762 m. šioje vietoje iškilo dar vieni maldos namai – mediniai. Deja nei šios, nei originalioji Šventojo Apaštalo Baltramiejaus mūsų dienų nesulaukė. Tiesa, 1910 m. kunigo Pranciškaus Bernoto rūpesčiu ir parapijiečių bei geradarių aukomis Šventojo Apaštalo Baltramiejaus bažnyčia buvo atstatyta, prikelta antram gyvenimui ir atverta tikinčiųjų bendruomenei.

VANDENS ŠALTINIAI

GROŽIO ŠALTINIS

Ant Nemuno kranto, Gydyklų parke

Grožio šaltinis – pats sūriausias ir giliausias Druskininkų šaltinis, pasižymintis odą valančiomis ir jauninančiomis savybėmis. Versmė, tekanti iš akmeninio bareljefo šalia Nemuno, yra daugiau kaip 300 metrų gylio. Šaltinio vanduo itin sūrus ir jo gerti nepatartina. Vandeniu galima nusiprausti veidą, rankas, skalauti gerklę. Tikima, kad jis atjaunina odą, suteikia grožio ir žvalumo. Legenda sako, kad gilioje senovėje kunigaikštis medžiodamas su dvariškiais atsitiktinai atsidūrė šioje vietoje. Medžioklė sekėsi, todėl kunigaikštis privalėjo nušauti sakalą. Šaulio taiklios strėlės pervertas sakalas krito į Nemuną, o kunigaikštis puolė į vandenį jo išgriebti. Kunigaikštienė ant kranto labai gailiai pravirko ir bėgiojo upės pakrante, liedama sūrias ašaras ir šaukdama savo vyrą. Po kiek laiko su sakalu rankose iš vandens išniro kunigaikštis – sveikas ir gyvas. Pasak legendos, tose vietose, kur nukrito kunigaikštienės ašaros, iš žemės ištryško sūrūs šaltiniai.

DRUSKININKŲ GYDYKLOS LAUKO BIUVETĖ

Vilniaus al. 9H

Gydyklų parko biuvetė yra vadinama centrine Druskininkų miesto mineralinio vandens biuvete. Jos langai puošti dailininko Kazio Morkūno sukurtais vitražais pagal „Eglė – žalčių karalienė“ motyvus. Biuvetės viduje galima atsigerti mineralinio vandens, prisėdus grožėtis pro vitražus krintančia spalvota šviesa bei įrengtu fontanėliu.

MUZIKINIS FONTANAS

Vilniaus al. 7

Miesto centre įkurtas muzikinis fontanas pakvies maloniam reginiui. Užsisakykite mėgstamą muzikos kūrinį ir grožėkitės įspūdingu vandens, spalvų, muzikos ir šokių šou. Fontanas miesto gyventojus ir svečius savo pasirodymais džiugina šiltuoju metu laiku, o žiemą jis pavirsta ledinių fontanu.

PARKAI

GYDYKLŲ PARKAS

Šalia Nemuno, prie Druskininkų gydyklos

Gydyklų parkas – senasis miesto sodas, istorinėje Druskininkų šerdyje. XIX a. čia sukosi visas atvykėlių gyvenimas: gydymasis, pramogos, bičiuliavimasis. Sodas suplanuotas simetriškai, o jo dalys įrengtos anglišku stiliumi su vingiuotais takeliais. Pastatytos gydyklos ir Kurhauzas. Jame buvo stotis, knygynas-biblioteka, cukrainė, teatro salė. Parke buvo galima pasivaišinti kefyru, kumysu. Sovietmečiu pastatyta mineralinio vandens šaltinio biuvetė, kiti pastatai mineraliniam vandeniui gerti. 2011 m. parkas rekonstruotas: papuoštas naujomis skulptūromis, įrengti takai, suoliukai, apšvietimas, pasodinti nauji želdiniai, pertvarkyta Grožio šaltinio aplinka. Istorinė parko įžymybė – 1881 m. upės vandens lygio matuoklis.

LENKTAS TILTELIS

Tai – dailus arkinis pėsčiųjų tiltelis Ratnyčėlės upės žiotyse. Ratnyčėlė išteka iš Lato ežero ir yra 33 kilometrų ilgio. Upė ypač graži ir labai triukšminga santakoje su Nemunu. Pakrantės pasižymi nepaprastu grožiu, didžiuliais juodalksniais ir yra mėgstama poilsiautojų pasivaikščiojimo vieta – ypač takas, besitęsiantis nuo žiočių iki tiltelio per M. K. Čiurlionio gatvę. Tiltelį puošia 1962 m. pastatyta dekoratyvinė skulptūra „Ratnyčėlė“ *(skulpt. B. Vyšniauskas).*

NEMUNO PAKRANTĖ

Nemuno pakrantė Druskininkuose – graži pasivaikščiojimų vieta, kurioje įrengti pėsčiųjų ir dviračių takai, suoliukai, prieplauka. Galima rinktis ekskursiją į šalia Druskininkų esantį Liškiavos vienuolyno ansamblį arba legendomis apipintą Meilės salą. Nusileidus prie Nemuno galima nusiprausti garsaus Grožio šaltinio vandeniu – tai sūriausias Druskininkų šaltinis, turintis odą valančių ir jauninančių savybių.

K. DINEIKOS SVEIKATINGUMO PARKAS

Sausoji g. 1

K. Dineikos sveikatingumo parkas sužavės Jus savo grožiu ir atkurtomis unikaliomis senosiomis procedūromis, kurios pasitelkia orą, judesį ir saulę. Parką įkūrė žinoma lenkų gydytoja Eugenija Levicka. Vis dėlto, parkas pavadintas žinomo Lietuvos pedagogo, gydomosios kūno kultūros specialisto Karolio Dineikos vardu. Būtent jis po Antrojo pasaulinio karo sugebėjo parką prikelti antram gyvenimui. Karolio Dineikos dėka parke buvo tęsiamos senos gydymo oru, judesiu bei saule tradicijos.
Tai gamtos oazės kampelis, kur galima ramiai pavėsinėje paskaityti knygą, pasigrožėti gėlynais, atsipalaiduoti pirtyje, atsigaivinti kaskadinėse maudyklėse ir pasimėgauti saulės voniomis, geriant žolelių arbatą aerojonoterapijos paviljone. Aktyvaus poilsio mėgėjai gali pasportuoti ant lauko treniruoklių, pabėgioti ar tiesiog pasivaikščioti parko takais. Parke įrengta vaikų žaidimų aikštelė, galima žaisti įvairius sporto žaidimus. Parkas taip pat pritaikytas ir judėjimo negalią turintiems žmonėms, čia įrengtos specialios neįgaliesiems skirtos sūpynės. Be to, K. Dineikos sveikatingumo parko lankymas yra nemokamas, išskyrus papildomas paslaugas aerojonų terapiniame paviljone, kaskadinių maudyklių ir pirties kompleksuose.

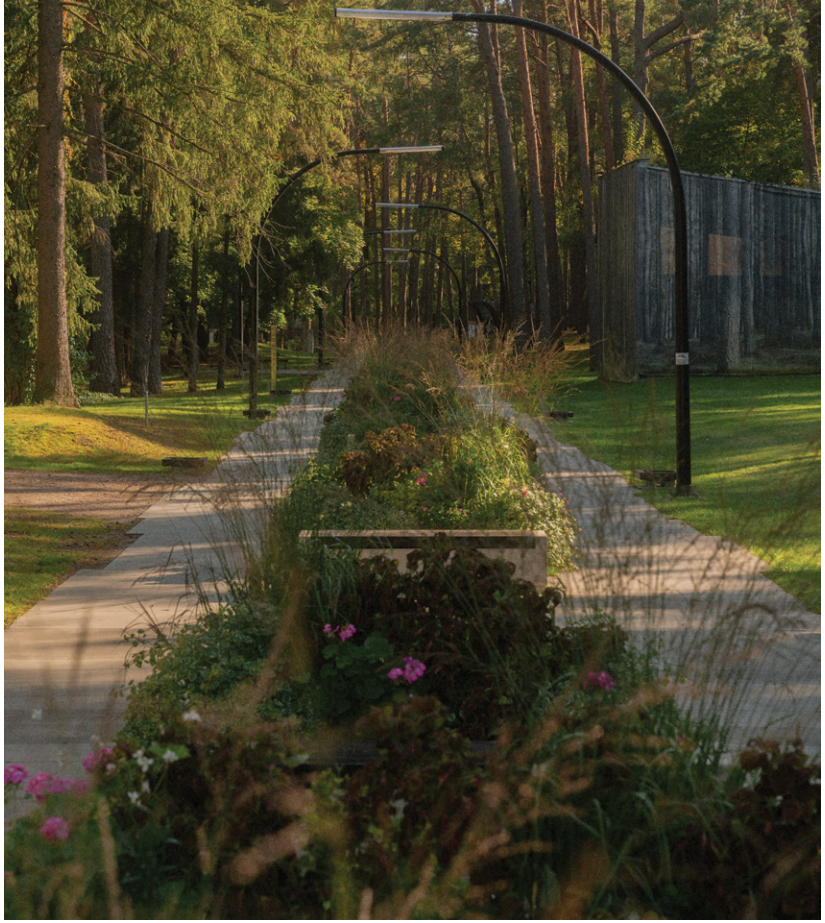

VIJŪNĖLĖS PARKAS

Po apsilankymo muziejuje pasidžiaugti gamta ir atsikvėpti keliaukime į visai netoliese esantį Vijūnėlės parką – dar vieną puikią poilsio vietą, esančią prie garsiųjų Druskininkų vandens telkinių. Iš vienos pusės pamatysite Druskonio ežerą, o iš kitos – Vijūnėlės tvenkinį. 2011 metais rekonstruotas parkas savo grožiu ir jaukumu itin traukia druskininkiečius ir kurorto svečius, norinčius turiningai praleisti laisvalaikį – čia galima rasti įvairių skulptūrų, vaikų žaidimo bei tinklinio aikšteles. Prie Vijūnėlės tvenkinio įrengtas paplūdimys su gelbėjimo postu, tad jei čia lankotės vasarą, galite drąsiai nerti į vandens linksmybes. Tačiau parke verta apsilankyti ir ankstyvą pavasarį, kai čia pražysta įspūdinga narcizų jūra – šių gėlių priskaičiuojama virš 200 tūkstančių. Druskonio parkas tapo viena iš populiariausių aktyvaus poilsio vietų kurorte, tad ir Jus kviečiame pasigėrėti gražiąja Druskonio ežero pakrante.

POILSIO PARKAS

T.Kosciuškos g.

Poilsio parkas – rami pasivaikščiojimų vieta šalia Nemuno, pušynų apsuptyje. Dalis takelių yra miško keliukai, kuriais galima nusileisti arčiau upės, taip pat gausu stačių skardžių, atveriančių vaizdingą Nemuno ir Meilės salos panoramą. Tai ideali vieta ramiam poilsiui arba pasivažinėjimui dviračiais.

MEILĖS SALA

Meilės sala – Nemuno upės viduryje esanti sala, kurioje dar XX a. pradžioje Druskininkų jaunimas rinkdavosi pasilinksminti, šokti ir dainuoti. Kairioji Meilės salos dalis tuo metu priklausė Lietuvai, o dešinioji – Lenkijai, dėl to salos viduryje stūksojo spygliuotos vielos tvora, dalijusi salą pusiau. Tarpukariu Meilės saloje buvo labai populiarus paplūdimys, kurį su Druskininkų krantu jungė kasmet vasaromis pastatomas pėsčiųjų tiltas, su pakeliama dalimi garlaiviams praplaukti. Įėjimas į paplūdimį buvo mokamas. Dabar Meilės sala – Druskininkų botaninis draustinis, kurį iš arti galima apžiūrėti keliaujant laivu Nemunu.

A. ČESNULIO SKULPTŪRŲ IR POILSIO PARKAS

Naujasodės g. 16, Naujasodės k., Druskininkų sav.

Pasivaikščioti tarp įspūdingų medžio skulptūrų kviečia parko įkūrėjas – vienas geriausių Dzūkijos skulptorių Antanas Česnulis. Vos už 5 kilometrų nuo Druskininkų įkurtame parke išvysite unikalias medines skulptūras, kurias autorius sukūrė savo rankomis. Čia pamatysite ir malūną, ir Rūpintojėlių sieną, ir tautosakos personažus. Parką puošia vaizdingi Ratnyčėlės upelio vingiai. Parkas nuolat papildomas naujais skulptoriaus darbais, todėl kiekvieną kartą atvykę atrasite naujas, dar nematytas skulptūras.

SKULPTŪRŲ PARKAS „MUZIKINIS SKVERAS“

Muzikinis skveras – žaismingų skulptūrų ekspozicija šalia M. K. Čiurlionio meno mokyklos. Septynios parko skulptūros simbolizuoja gamos natas. Parke esanti Artūro Burneikos skulptūra „Relax“ (liet. „atsipalaiduoti“) 2009 m. buvo pripažinta geriausia viešosios erdvės skulptūra Lietuvoje.

SKULPTŪRŲ PARKAS ŽAKUI LIPŠICUI ATMINTI

Žakas Lipšicas – vienas garsiausių Lietuvoje gyvenusių menininkų, žymus kubizmo srovės atstovas. 1891 m. pasaulį išvydęs Druskininkuose, litvakų šeimoje, iki šiol labiau žinomas pasaulyje nei Lietuvoje. Visa Ž. Lipšico skulptūrų parko ekspozicija buvo kuriama jo garbei pavadintuose simpoziumuose.

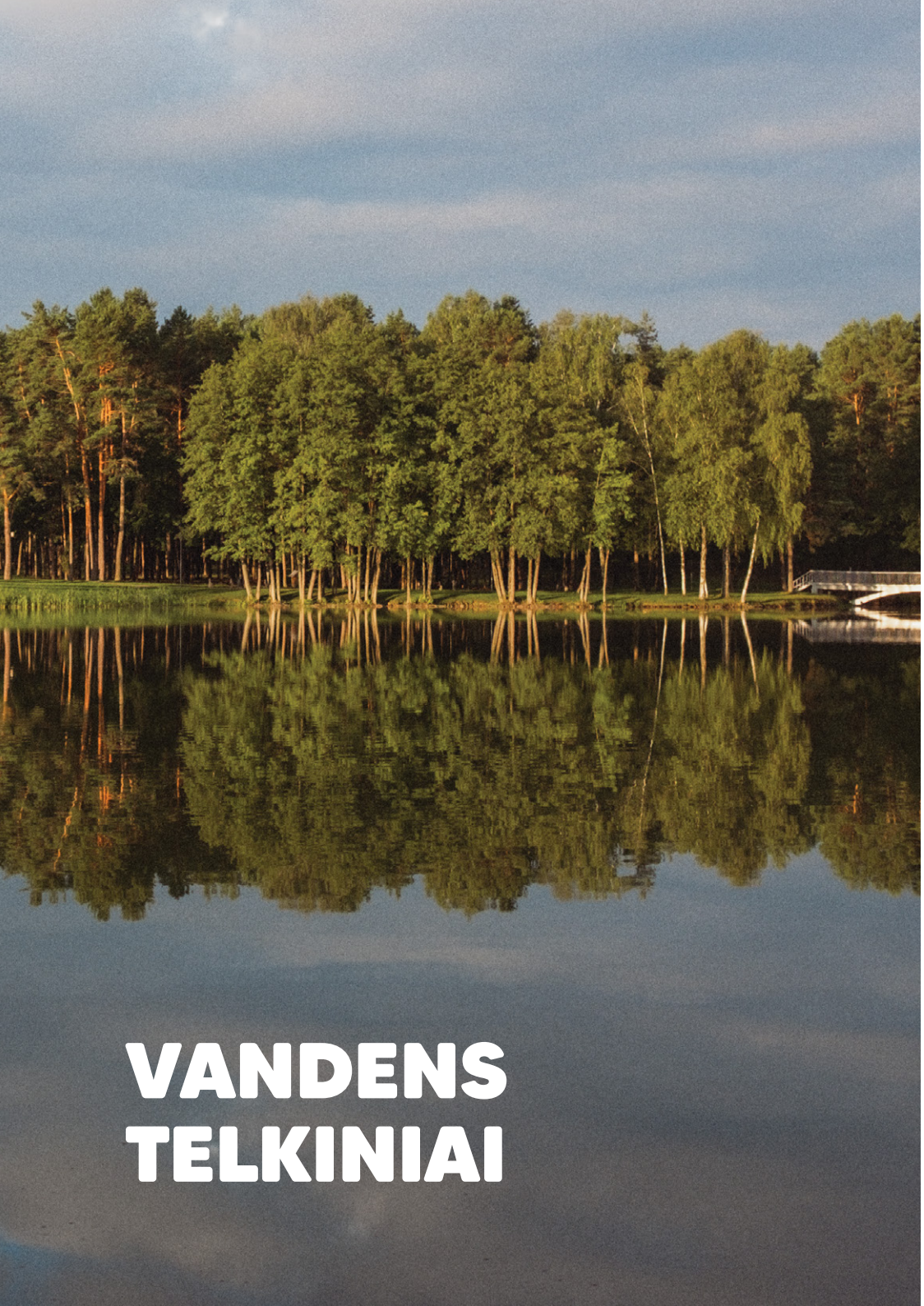

VANDENS TELKINIAI

DRUSKONIO EŽERAS

Druskonio tvenkinys – svarbus turistinis miesto objektas. Šiauriniame jo krante stovi „Linksmoji Vila“, pakrantėmis driekiasi pėsčiųjų takeliai, stovi skulptūros, auga Vijūnėlės parkas, kiek toliau į pietus yra senosios Druskininkų kapinės. Įrengtas fontanas. Vandens pramogos (vandens dviračiai, valtys).

VIJŪNĖLĖS TVENKINYS

Vijūnėlės parkas – dar viena puiki poilsio vieta prie garsiųjų Druskininkų vandens telkinių. Iš vienos pusės pamatysite Druskonio ežerą, o iš kitos – Vijūnėlės tvenkinį. Vandens telkinys suformuotas dirbtinai – 20 a tvenkinio vietoje plytėjo pelkė. Apie 1983 m. buvo nuspręsta buvusios pelkės vietoje iškasti tvenkinį.

MERGELIŲ AKYS

Mergelių Akys – mažas pelkėtas ežerėlis, esantis į pietvakarius nuo Druskininkų centro. Ežerėlis telkšo pušynų apsuptoje pelkėtoje dauboje. Ežeras sudarytas iš dviejų ovalo formos ežerėlių, tarpusavyje sujungtų apie 7 metrų pločio ir 40 metrų ilgio sąsiauriu. Iki paslaptingųjų Mergelių Akių, kurių krantai – pelkėti ir apžėlę vandens augalais, – veda poilsinis takas, o rytiniame krante įrengtas lieptelis. Vietiniai teigia, kad prie Mergelių ežerų tvyro bauginanti ramybė, mat 1944–1953 metais į ežerą buvo metami nukauti apylinkių partizanai. Dabar pakrantėje stovi paminklas žuvusiems Dainavos apygardos Merkio rinktinės partizanams atminti. Kasmet čia vyksta miško brolių pagerbimo iškilmės.

NEMUNAS

Tai yra 14 pagal ilgį Europos upė ir ketvirta tarp priklausančių Baltijos jūros baseinui. Nemuno pakrantė Druskininkuose – graži pasivaikščiojimų vieta, kurioje įrengti pėsčiųjų ir dviračių takai, suoliukai, prieplauka. Galima rinktis ekskursiją į šalia Druskininkų esantį Liškiavos vienuolyno ansamblį arba legendomis apipintą Meilės salą. Nusileidus prie Nemuno galima nusiprausti garsaus Grožio šaltinio vandeniu – tai sūriausias Druskininkų šaltinis, turintis odą valančių ir jauninančių savybių.

RATNYČĖLĖ

Pietiniame Lietuvos panemunyje yra ūksmėtas Ratnyčios upelis. Neilgas jis – tik 33 km jo vandenų vaga teturi. Aukštupyje – Latežeris, dar pora nedidelių ežerėlių, kurie savo vandenį taip pat įlieja į Ratnyčią – yra jos aukštupiai. Ratnyčia panaši į Luknelę: teka smėlėtu paviršiumi, baseine yra nedidelių ežerų. Tačiau ji turi ir savitumų, smėlynai čia storiau suklostyti, smulkesni, paviršius ištisai supustytas į kopas, kuriose auga daug sausesni šilai. Prie Ratnyčios tanku gyvenviečių, o visas žemupys jau yra miesto ribose. Prie Ratnyčios rasime keletą jaukių dzūkiškų sodžių, seną malūną, pabaigai – garsiuosius Druskininkus. Gėrėtis yra kuo – ant tokio mažyčio upelio ,,suverta“ šitiek įdomaus, vertingo. Gal todėl Ratnyčia, nors ir nedidelis upelis, žinomas visame mūsų krašte ir toli už jo.

ALKOS TVENKINIAI

5 ir 4 ha pločio tvenkiniai Druskininkų pietryčiuose – populiari turistų poilsio vieta. Pušynais apaugusiose pakrantėse yra deginimosi ir maudymosi vietų. Aplink tvenkinius įrengti šiaurietiškojo vaikščiojimo takai, čia pat – Saulės tako pradžia.

APYLINKĖS

ŠVENDUBRĖS KAIMAS

Tai vienas iš Druskininkų miškuose esančių kaimų, įsikūręs prie Raigardo slėnio 5 km atstumu nuo kurorto. Istoriniuose dokumentuose minimas jau 1620 metais. Tai senas gatvinis kaimas, architektūrinis paminklas. Ypač įdomios senosios dzūkų sodybos su savitais aptvertais kiemais. Aplink kaimą 20 kvadratinių kilometrų plote esančios pievos išraižytos upelių ir upeliūkščių. Ten, kur Nemunykštis įteka į Nemuną, ant skardaus kalno stūkso Juodasis kalnas. Praeityje jis galėjo būti gynybiniu tašku. Nuo kalno viršūnės atsiveria puiki panorama: vingiuoja Nemuno mėlyni vandenys, vaiskiai žaliu kilimu pasipuošęs Raigardo slėnis, tolumoje matosi pušimis ir krūmais apaugęs Užubalio kalnas. Galvojama, kad čia gilioje senovėje galėjo stovėti nedidelė medinė pilis, apsupta pelkių ir krūmokšnių.

ŠVENDUBRĖS ĄŽUOLAS

Švendubrės kaimas glaudžiasi prie Raigardo slėnio. Raigardas - „Šventoji dauba“ susiformavęs prieš 5000 metų. Slėnyje užfiksuotos 32 senovės gyvenvietės. Raigardo slėnį ir Švendubrę buvo labai pamėgęs M. K. Čiurlionis. 1907 m. jis nutapė įžymų, tikroviškais bruožais paremtą triptiką „Raigardas“. Laukuose auga senasis ąžuolas, kuris, kaip manoma, įkvėpė M. K. Čiurlionį nutapyti paveikslą Sonata IV „Andante“. Todėl tarp vietinių šis ąžuolas vadinamas Kastuko (M. K. Čiurlionio ąžuolu).

RAIGARDO SLĖNIS

Raigardo slėnis – tai Nemuno dešinio kranto slėnis, į pietus nuo Druskininkų nutolęs 5 kilometrus. Legendomis ir padavimais apipinta vieta, pamėgta dailininko M. K. Čiurlionio, kurią jis įamžino triptike „Raigardas“. Slėnio vietovardis kilęs nuo žodžių „raistas“ ir „gardas“ junginio, kai miestai buvo vadinami gardais. Slėnyje plyti salpinės pievos, terasų liekanos, apaugusios pušynais, pelkė, teka upelis Nemunykštis (Kubilnyčia).
M.K. Čiurlionio sesuo J. Čiurlionytė knygoje „Atsiminimai apie M. K. Čiurlionį“ 1973 m. rašė, kad Kastukas (M.K. Čiurlionis) sužinojo, kad upelis išplukdo į paviršių iš Raigardo miesto visokių daiktų. Tik visa bėda, kad ir kur padėtum tuos daiktus, kad ir kaip paslėptum ar užrakintum, visi jie per naktį dingsta. Matyt „jie“ ateina ir atsiima savo daiktus.

VELNIO AKMUO

Velnio akmuo, kuris dar kartais vadinamas Švendubrės akmeniu, – dešimtas pagal dydį Lietuvos riedulys, esantis Druskininkų savivaldybėje, šiauriniame Švendubrės kaimo pakraštyje. Velnio akmuo yra ne tik geologinis gamtos paminklas, bet ir mitologinis. Raigardo legenda pasakoja, kad kadaise Raigardo miestą valdė nedoras kunigaikštis, kuris su savo dvariškiais taip lėbaudavo, kad net pačius velnius papiktinęs. Todėl velniai pasiuntė vieną velnią su milžinišku akmeniu, kad šis užmuštų kunigaikštį su sėbrais ir uždarytų įėjimą į Raigardo miestą. Tačiau tam velniui beeinant pragydo gaidys ir jis akmenį išmetė, neprinešęs iki Raigardo.
Riedulio matmenys (virš žemės paviršiaus esančios dalies): aukštis – 3,23, ilgis – 7,61, plotis – 5,21; didžiausia horizontali apimtis – 18,55 m.

LIŠKIAVOS PILIAKALNIS

Liškiavos piliakalnis su išlikusiomis pietvakarinio bokšto liekanomis – vienas populiariausių ir lankomiausių Lietuvos piliakalnių. Nuo piliakalnio, ir dvarvietės kalnų atsiveria įspūdingas panoraminis vaizdas į tolumoje boluojantį nuostabaus grožio Liškiavos Švč. Trejybės bažnyčios ir dominikonų vienuolyno ansamblį bei šalia tekantį Nemuną.
Manoma, kad Liškiavos piliakalnyje mūrinė pilis buvo pradėta statyti, greičiausiai, XV a. pradžioje, prieš Žalgirio mūšį, o po jo, beveik baigus pietvakarinį bokštą ir pradėjus mūryti šiaurės vakarų bokšto pamatus bei iškasus griovį gynybinės sienos pamatams tarp jų, statyba liko neužbaigta. Pagal kitą versiją Liškiavos mūrinė pilis galėjo būti pradėta statyti apie 1420 m., o jos statyba nutraukta po 1422 m. sudarytos Melno taikos, pagal kurią Užnemunė buvo pripažinta Lietuvai.
Liškiavos piliakalnis, vadinamas Liškiavos pilies kalnu, Raganos mūru, Perkūno šventinyčia – nacionalinio reikšmingumo lygmens kultūros paminklas.
Aikštelėje tarp piliakalnio ir dvarvietės kalvų pastatyta iš metalo išlieta monumentali skulptoriaus Tomo Vosyliaus sukurta skulptūra – kirvis. Šiai skulptūrai sukurti pasitarnavo tikras archeologinis radinys – pentinis siauraašmenis V – VII a. kirvis, puoštas duobutėmis ir grioveliais. Tokio tipo kirviai paplitę Vidurio, Rytų ir Pietų Lietuvoje. Šis kirvis ypač retas ir išskirtinis radinys. Manoma, kad šis ginklas priklausė išskirtinį statusą bendruomenėje turėjusiam vyrui, kuris buvo neeilinis karys, o vadas ar net vietinis kunigaikštis.

LIŠKIAVOS ŠVČ. TREJYBĖS BAŽNYČIOS IR DOMINIKONŲ VIENUOLYNO ANSAMBLIS

Liškiavos bažnyčios ir dominikonų vienuolyno ansamblis yra XVII-XVIII a. architektūros paminklas. 1694 m. fundaciniu raštu Vladislovas Jurgis Kosyla Liškiavą užrašė Lietuvos provincijos dominikonų vienuoliams. Po ilgų teisminių kovų su V. J. Kosylos žentais vienuoliai ant stataus Nemuno kranto pastatė bažnyčią ir vienuolyną (baigti mūryti iki 1741 m.), prie kurių šliejosi ūkiniai pastatai, šventorius, kapinynas, sodas. Visi pastatai buvo aptverti aukšta mūro tvora.
Po Trečiojo Lietuvos-Lenkijos padalinimo Liškiava atiteko Prūsijai, o apleisti pastatai pradėjo griūti. Apie 1830 m. Liškiavos vienuolyne buvo įkurti kunigų demeritų (nusikaltusių kunigų) pataisos namai. Vėliau pastatai ėjo iš rankų į rankas. 1920 - 1991 m. vienuolyno pastatai buvo skirti įvairioms ūkinėms reikmėms. Nuo 1991 m. dalis vienuolyno pastato buvo grąžinta klebonijai. 1990–1997 m. bažnyčia buvo restauruota, o jos požemiuose įrengtas muziejus su mumifikuotais palaikais. Vienuolyno pastate įrengta Liturginio paveldo ekspozicija.

LEIPALINGIO DVARAS

Leipalingio dvare susipažinsite su praeities tradicijomis ir istorija. Kultūros paveldo statinys, pirmą kartą paminėtas dar XVI a. pradžioje, šiandien džiugina žvilgsnį simetrija ir harmonija. Dvare veikia unikalus, 1957 metais įkurtas Leipalingio progimnazijos Algirdo Volungevičiaus vardo kraštotyros muziejus. Apsilankę Leipalingio dvare pamatysite archeologijos, istorijos bei etnografijos eksponatus, kurie liudija Leipalingio miestelio gyvenimą. Dvare vykstantys renginiai ir organizuojamos edukacijos atskleis įdomiausias dvaro paslaptis.

ARCHITEKTŪRA

MŪRINĖ ARCHITEKTŪRA

DR. BUJAKOVSKIO VILA

Vilniaus al. 18

Šiuo metu Druskininkų savivaldybės pastatas yra vienas įdomiausių kurorto pastatų. Jo istorinis pavadinimas – daktaro Bujakovskio namas. Dr.Bujakovskis priklausė kurorto turtingiausiųjų dešimtukui. Manoma, kad mūrinė Bujakovskio vila buvo pastatyta XIX a., pabaigoje - XX a., pradžioje. Tuo metu tai buvo vienaaukštis pastatas ir tik vėliau, išlaikant visas originalias stogo - kupolo formas buvo pastatytas viršutinis namo aukštas.

SENOSIOS DRUSKININKŲ GYDYKLOS

Vilniaus al. 7

1896 m. sudegusios gydyklos vietoje Druskininkų kurorte buvo pastatyta pirmoji mūrinė gydykla: dabartinis viešbučio EUROPA Royale Druskininkai pastatas – tai seniausias mūrinės architektūros kultūros paveldo objektas Druskininkuose. Elegantiškus, to meto architektūros madas atliepiančius, gydyklos rūmus projektavo Vilniaus miesto vyriausias architektas Vaclovas Michnevičius, anuomet statęs žinomus pastatus – Vilniaus Halės turgų, Rusų dramos teatrą, Žvėryno, Birštono, Kernavės ir daugelį kitų Lietuvos bažnyčių. Naujasis gydyklos pastatas – vieno aukšto, geltono mūro, pasižymintis tuometinės Peterburgo architektūros mados bruožais, todėl vadintas Nikolajaus I-ojo arba tiesiog caro gydykla. Statinys tapo besiplečiančio kurorto centru, jame buvo įrengta net 150 vonių, veikė druskų, purvo, angliarūgštės, elektros, saulės ir oro vonios, buvo atliekami masažai ir gydomoji ortopedinė gimnastika. Druskininkai galėjo didžiuotis gydykla, kuri tapo bene pirmuoju ir didžiausiu tokios paskirties pastatu visoje Europoje.

DRUSKININKŲ VANDENS PARKAS

XX a. antroje pusėje Druskininkų kurorte padaugėjo poilsiautojų. Kadangi esančioje gydykloje procedūroms skirtų patalpų skaičius buvo nepakankamas, tuometinis miesto LDK vykdomasis komitetas paskelbė konkursą naujam gydyklos pastatui. Konkursą laimėjo architektai R. ir A. Šilinskai. Statybų pradžia – 1975 m.
1981 m. duris atvėrė didžiausios Fizioterapijos gydyklos Europoje. Gydyklose buvo 200 vietų, jų pajėgumas – 1000 procedūrų per valandą, 6000 procedūrų per dieną. Veikė vonių skyriai, visos vonios buvo automatizuojamos tiesiai iš registratūros, cokoliniame aukšte buvo įrengtas baseinas, kuriame vanduo krito iš 4 m aukščio. Čia buvo teikiamos mineralinės vonios (40 vonių), „Sūrutis“ (40), subakvalios (13), vertikalios (8), perlinės (40), deguonies (12), jodo-bromo mineralinės, „Sūrutis“ (6), vaistingųjų augalų (4), povandeninis masažas (17), keturių kamerų vonios (3), turbulentinis galūnių masažas (6), dušai, ginekologinės procedūros, inhaliacijos (mineralinės, aliejinės, ultragarsinės) (24), mikroklizmos, burnos ertmės skalavimas.
Šios gydyklos funkcionavo nuo 1981 m. iki 2000 m. Druskininkų savivaldybės urbanistikos ir architektūros skyriui 2003 m. buvo pateiktas fizioterapijos gydyklos pastato rekonstrukcijos planas. Naujoji siūloma pastato paskirtis – vandens pramogų parkas.

DRUSKININKŲ KOLONADA

V. Kudirkos g. 22

Šioje vietoje stovėjęs Druskininkų kurorto Kurhauz'as buvo vienas pirmų visuomeninės paskirties miestelio statinių. Kurortą aplankęs daktaras Teodoras Triplinas savo kūrinyje „Kelionės po Lietuvą ir Žemaitiją dienoraštis“ užsiminė apie šį pastatą: „Gražūs, nors mediniai rūmai su didele sale, naudojami klubui ir resursui, kuris čia įvyksta keturis kartus per savaitę“. Labai didelis namas – Kurorto salė („kurzal“) su galerija pokyliams, buvo inžinieriaus Gaselman'o kūrinys. Pastatytas 1856 metais, tapo į kurortą atvykstančių poilsiautojų susirinkimo, pažinties ir poilsio vieta. Buvo savotišku Druskininkų poilsio centru, tačiau sudegė I Pasaulinio karo metu. Jo vietoje stovinti „Kolonada“ buvo pastatytas „Lenkijos laikais“ ir, kaip ir Kurhauz'as, atliko savotiškos poilsiautojų suėjimo vietos funkciją. Sezono metu parke grodavo orkestrai, vykdavo koncertai. Dabar poilsiautojai mielai renkasi restorane - muzikiniame klube „Druskininkų Kolonada“.

MEDINĖ ARCHITEKTŪRA

VILA „OAZĖ“

V. Krėvės g. 6

Ši vila, tiek šalia esanti 4-uoju numeriu pažymėta vila atliepia tipinę kurortinę architektūrą. Tikėtina, kad apie 1930 m. iškilę statiniai yra to paties architekto palikimas, nes jų stilistika – tiek fasadų kompozicija, tiek langų išdėstymo dinamika, mansardas dengiančių daugiašlaičių stogų siluetas – itin artima. Senuosiuose Druskininkų populiarinimui skirtuose leidiniuose vila „Oazė“ būdavo pristatoma kaip modernūs svečių namai, kuriuose siūlomas dietinis maistas pagal pageidavimą bei įrengti kambariai su erdviomis verandomis, didelis valgomasis, pianinas, vonia ir net kanalizacija.

VILŲ KOMPLEKSAS

Maironio g. 14 ir 16

Tarpukario laikotarpio Maironio gatvės statinių kompleksą papildžiusi vila „Imperial“ (Maironio g. 16) artima šveicariško stiliaus kurortų medinės architektūros pastatams. 1926 m. iškilęs statinys buvo nekart remontuotas, perdažytas, kai kur pakeista fasadų puošyba. Tai vieni pirmųjų privačių kurorto poilsio namų, kurie priklausė vietos verslininkui Mejeriui Frenkeliui. Iš pradžių poilsinė vila veikdavusi tik vasaros sezono metu. Pastate buvo įkurti ne tik kambariai svečiams apsistoti, bet ir restoranas. Šalia galima pasigrožėti vila „Niespodzianka“ (Maironio g. 14), kurią dabina kiaurapjūvės drožybos elementai. Puošnioji vila dvelkia itališka romantika.

VILA „RADIUM“

T. Kosciuškos g. 9

Ši kurorto puošmena priklauso pastatų kompleksui, kurio antrasis, mūrinis Burmistro namas (T. Kosciuškos g. 7) iškilo kiek vėliau. Masyviu tūriu, itin žaisminga fasadų struktūra bei kompozicija statinys ryškiai išsiskiria iš kitų medinių kurorto vilų. Pavadinimas siejamas su cheminiu radžio elementu, kurį kartu su sutuoktiniu atrado lenkų kilmės mokslininkė Maria Salomea Skłodowska-Curie. Lenkijoje buvo kilęs susidomėjimas naujais cheminiais elementais, tirtas ir Druskininkų mineralinių vandenų radioaktyvumas. Anuomet miesto svečiams nakvynę siūliusi vila sovietmečiu buvo tapusi gydyklos laboratorija. 2009 m. pastatas rekonstruotas, o šiuo metu jame vėl teikiamos apgyvendinimo paslaugos.

VILA „RIVJERA“

M. K. Čiurlionio g. 61

XX a. 3–4 dešimtmečiais pastatytas Elžbietos Mulevskajos pensionatas tuomečio kurortų centre išsiskyrė kaip modernus pastatas. Kambariai turėjo atskiras verandas ir balkonus, kurie vakare buvo apšviesti elektra, be to, viloje buvo įrengta kanalizacija, tad tiems laikams tokie patogumai buvo išties pažangūs. Pastato terasoje buvo galima pasimėgauti tuo metu madingomis saulės voniomis, o netoliese įrengti teniso kortai, aikštelė poilsiautojus kvietė ir aktyvioms pramogoms.

VILA „MAURĖ“

Laisvės a. 21

XIX ir XX a. sandūroje (apie 1900 m.) Druskininkų senamiestyje iškilusio pastato išraiškingiausia dalis – pagrindinis fasadas su pusiau uždara galerija. Ją sudaro pusapskričių arkų angos, uždengtos smulkaus ornamento drožiniais. Kaip ir dauguma kurorto vilų, „Maurė“ buvo skirta apgyvendinti poilsiautojams. Sovietmečiu apleistas pastatas tapo kritinės būklės. Po jo rekonstrukcijos 1985-aisiais buvę butai pritaikyti pirminei funkcijai – poilsio paslaugoms. Šiandien vila „Maurė“ žinoma kaip apartamentų viešbutis „Dalija“. Jo interjere išlikęs autentiškas drožinėtas laiptų turėklas.

DRUSKININKŲ DIEVO MOTINOS IKONOS „VISŲ LIŪDINČIŲJŲ DŽIAUGSMAS“ CERKVĖ

Laisvės a. 1

1865 m. pastatyti maldos namai yra seniausias išlikęs Druskininkų medinės architektūros kūrinys. Cerkvė beveik nenukentėjo ir abiejų pasaulinių karų metu. Šalia pastato Stačiatikių brolijos namuose nuo 1890-ųjų veikė mergaičių parapinė mokykla, kur vasaromis galėjo prisiglausti bei gydytis visų krikščioniškų tikėjimų neturtingieji. Medinė Druskininkų stačiatikių cerkvė imituoja plytų pastato stilių, jos formose atsispindi Rusijos cerkvių bruožai bei romantizmo ir istorizmo laikotarpiams būdingos detalės.

SANATORIJA

Kurorto g. 6

Pastatas įsikūręs vaizdingoje vietoje, dešiniajame Nemuno krante, besidriekianti sanatorijos teritorija siekia apie pusę hektaro. Nors tai yra didžiausias medinis pastatas Druskininkuose, apie jį suprojektavusį autorių duomenų neišliko. Žinoma tik tiek, jog sanatorija pastatyta apie 1930 m. Pirminė pastato paskirtis nepakito ir šiandien. Šiuo metu ši vieta žinoma kaip vila „Vingis“ – čia veikia modernus mini sveikatinimo centras bei teikiamos apgyvendinimo paslaugos.

ŽAKO LIPŠICO MEMORIALINIS MUZIEJUS

Šv. Jokūbo g. 17

Kompaktiškas ir jaukus medinukas savo gyvavimą skaičiuoja nuo XX a. I pusės. Šis namas buvo pastatytas daktarui Jozefui Markevičiui. Markevičių šeimos vila po Antrojo pasaulinio karo buvo pritaikyta vaikų poliklinikai, o 1971-aisiais pastate atliktas kapitalinis remontas, po kurio čia įsikūrė vaikų biblioteka. Darkart pastato paskirtis keitėsi 1996 metais. Taip kadaise buvusiame gyvenamajame name įrengtas ir veiks pasaulinio garso skulptoriaus vardo muziejus.

M.K.ČIURLIONIO NAMAI - MUZIEJUS

M. K. Čiurlionio g. 35

Pastatas surėstas ant lauko akmenų ir plytų mūro pamato, rąstinės jo sienos horizontaliai apdailintos žalsvomis lentomis. Vaizdingas kraštovaizdis su pušelėmis apaugusiu kalvotu slėniu menininkui tapo begaliniu kūrybos įkvėpimu. M. K. Čiurlionio memorialinis muziejus sodyboje įkurtas dar 1963-iaisiais jo seserų iniciatyva. 1964 m. naujai atkurtas ir sodybą supantis sodas, kurį pasodino M. K. Čiurlionio tėvas.

ŠV. GABRIELIAUS CERKVĖ

Senosios miesto kapinės

Cerkvė priklauso Druskininkų Dievo Motinos ikonos „Visų liūdinčiųjų Džiaugsmas“ parapijai. Druskininkų Šv. Gabrieliaus cerkvė, taip pat Šventojo kūdikėlio Gavriilo titulo koplyčia – nedidelė medinė stačiatikių cerkvė Druskininkuose, Senųjų miesto kapinių stačiatikių pusėje, ant kalvos. Vartai su stačiatikių reljefiniais kryžiais ant kolonų. Antrojo pasaulinio karo metu cerkvė buvo nusiaubta, sunaikintas šventovės interjeras. Cerkvė buvo naudojama iki 1962 metų. Vietos stačiatikių bendruomenės šventiko ir tikinčiųjų prašymu ši cerkvė buvo renovuota.

GRUDZINSKŲ VILA

M. K. Čiurlionio g. 67

K. Dineikos ir M. K. Čiurlionio gatvių kampe – 1900 m. statyta K. A. U. Grudzinskų vila. Vienoje iš tarpukariu leistų reklaminių knygelių apie Druskininkus rašoma, kad galima apsistoti ir p. Grudziskajos viloje „Dvorek“ Jasnos (dabar K. Dineikos) gatvėje. XX a. II p. pradžioje čia buvo įsikūrusi kurorto poliklinika, vėliau – jos laboratorinis korpusas. Šio buvusio vasarnamio architektūroje galima aptikti tiek šveicariškų vilų, tiek Stanislovo Vitkevičiaus sukurto taip vadinamo „Zakopanės stiliaus“ bruožų.

PAMINKLAI IR SKULPTŪROS

M. K. ČIURLIONIO PAMINKLAS

V. Kudirkos g. 45

Mikalojus Konstantinas Čiurlionis – žymiausias Lietuvos menininkas, augęs ir kūręs Druskininkuose, su meile minėjęs kurortą ir savo laiškuose. Vlado Vildžiūno sukurtas paminklas M. K. Čiurlioniui buvo pastatytas 1975m., minint šio menininko 100 gimimo metines. Už paminklą V. Vildžiūnas ir architektas R. Dičius buvo apdovanoti Respublikine premija.

SŪRUTIS

Vilniaus al. 1

Druskininkų centre, skvere tarp bažnyčios ir miesto muziejaus, atidengta kurorto atsiradimo legendą įprasminanti skulptūra „Sūrutis“. Ją sukūrė vienas žymiausių metalo menininkų Lietuvoje Romualdas Inčirauskas. „Sūrutis“ – 180 cm aukščio stovinčio vyro, kairėje rankoje laikančio dubenį su druska, figūra. Dešinės rankos delne jis laiko mažą arklį – kaip byloja legenda, pirmąjį išgydytą ligonį, išleistą braidžioti po mineralinio vandens pelkę – šeimininkas manė, kad gyvulys ten pabaigs savo dienas, o jis stebuklingai išgijo. Vyro figūros apranga – dekoratyvi, apibendrinta ir būdinga to laiko stilizuotam istoriniam kostiumui. Pjedestalo dalis padengta raudonomis keramikos plytomis, o pats pjedestalas apjuostas 20 cm bronzine juosta su legendą pasakojančiu tekstu.

VYTURYS

V. Kudirkos g. / M. K. Čiurlionio g.

Dalios Matulaitės skulptūra, pastatyta 1979 metais, buvo skirta Druskininkų kurorto 150 metų sukakčiai paminėti.

GIMTADIENIS

M. K. Čiurlionio g. 59

SVETINGUMO VARTAI

Šv. Jokūbo g. / Taikos g.

Pačiame Druskininkų centre, skverelyje ties Taikos ir Šv. Jokūbo gatvių sankryža, galima nusifotografuoti stovint po didžiule bronzine pasaga. Taip vietiniai vadina skulptūrą „Svetingumo vartai“, kurią 2013 m. sukūrė skulptorius Tadas Gutauskas Lietuvos Sąjūdžio 25-osioms metinėms paminėti. Pasaga lietuvių ir kitų tautų tautosakoje simbolizuoja laimę, sėkmę, gerovę, todėl paprotys kabinti pasagą virš namų durų išliko iki mūsų dienų. Lietuviai nuo seno tikėjo, kad kelyje rasta net ir nudilusi pasaga – gera pranašaujantis ženklas.
Tad neatsitiktinai kai kurie kurorto svečiai kaskart atvykę į Druskininkus praeina pro šiuos „vartus“. Jei šis ritualas laimės neatneš, galbūt padės tikėjimas, kad ateitis žada ką nors šviesaus.
Atidžiai įsižiūrėję į šį kūrinį, pastebėsite, kad pasaga papuošta dar šešiolikos kitų šalių, iš kurių daugiausia svečių atvyksta į Druskininkus, laimę nešančiais simboliais, po aštuonis kiekvienoje pusėje. Netoliese rasite informacinę lentą su paaiškinimu, ką reiškia kiekvienas iš jų.
Skulptūros autorius T. Gutauskas tikina, kad šis kūrinys išreiškia tautos, išsaugojusios unikalų papročių paveldą, atvirumą pasauliui, norą dalytis sukauptais kultūros lobiais.

ŠAULYS

M. K. Čiurlionio , Žaliosios, Liepų ir Mizarų gatvių sankryžoje esančiame žiede

Skulptūrinė kompozicija „Šaulys“, sukurta Vytauto Naručio, buvo pastatyta 2007 m. M. K. Čiurlionio, Žaliosios, Liepų ir Mizarų gatvių sankryžoje esančiame žiede. Ant penkių metrų aukščio kolonos pastatytas trijų metrų aukščio bronzinis „Šaulys“, kurtas siekiant įprasminti M. K. Čiurlionio kūrybą.

LIETUVAI

Paminklas karaliui Mindaugui

Vilniaus al. / Vasario 16-osios g.

Vytauto Kašubos paminklas Lietuvai, kuriame vaizduojamas Lietuvos karalius Mindaugas, pastatytas 1995 m. Mindaugas buvo Lietuvos didysis kunigaikštis, taip pat pirmasis ir vienintelis Lietuvos karalius. Su Mindaugu siejamas Lietuvos valstybės susidarymas ir pirmieji krikščionybės žingsniai Lietuvoje.

KARŪNOS

Ant Nemuno kranto, Gydyklų parke

Paminklas „Karūnos“, sukurtas žinomos skulptorės Dalios Matulaitės, yra skirtas karališkajai porai: paskutiniajam jogailaičiui Žygimantui Augustui ir jo antrajai žmonai, didžiajai gyvenimo meilei, Barborai Radvilaitei. Paminklas pastatytas Nemuno krante, Gydyklų parke, ir simbolizuoja dviejų kaimyninių valstybių kurortinių miestų, Augustavo ir Druskininkų, bendradarbiavimą.

LAUMĖS

Ant Nemuno kranto, Gydyklų parke

LIETUVA-LEGENDA

Nemuno ir Ratnyčios upių santakoje, ant buvusios piliavietės, šalia Lenkto tiltelio

Ratnyčėlės ir Nemuno upių santakoje iškilo įspūdinga 7 metrų aukščio, 10 tonų sverianti skulptoriaus E. Bronzini sukurta skulptūra „Lietuva – Legenda“. Skulptūra išlieta daugiau kaip prieš 30 metų ir, ilgai klajojusi, pagaliau surado vietą kurorto širdyje. Skulptūroje įkomponuoti keturi moterų veidai vaizduoja keturis Lietuvos regionus. Keturios aukštai iškeltos rankos laiko didžiulę karūną – ratą, kuriame galima įžvelgti ir kryžių, ir saulę. Tai tarsi Lietuvos laisvės statula – stabili, rami, didinga.

POILSIS

Gydyklų parke

Skulptūra „Poilsis“, sukurta Juozo Kėdainio, Druskininkų gydyklų parką papuošė 1959 m. J. Kėdainis – valstietiškos pasaulėjautos fiksuotojas, sugebėjęs įamžinti paprasto žmogaus gyvenimą ir buitį. Skulptorius savo kurtiems personažams suteikė minties ir jausmų tikrumą bei įprasmino būtį, tarsi pagavo kasdienybės akimirką.

PRIE ŠALTINIO

Gydyklų parke

Skulptūra „Prie šaltinio“, sukurta Antano Dimžlio, Druskininkų gydyklų parką papuošė 1965 m. Šiame parke šalia Nemuno galima atsigerti mineralinio vandens iš senosios biuvetės, nusiprausti sūriausiu Druskininkų Grožio šaltinio vandeniu, pasigrožėti skulptūromis, gėlynais bei Muzikiniu fontanu.

RATNYČĖLĖ

Prie lenkto tiltelio

Skulptūra „Ratnyčėlė“, sukurta žymaus Lietuvos skulptoriaus Broniaus Vyšniausko, Ratnyčios upės pakrantę papuošė 1962 m. Skulptūroje vaizduojamas Druskininkų simbolis – vandenį rankomis semianti moteris. Kiekvienais metais Padėkos vakaro metu nusipelniusiems druskininkiečiams yra įteikiamos „Ratnyčėlės“ skulptūrėlės.

MOTINYSTĖ

Vytauto g. 23

Druskininkų M.K. Čiurlionio Meno mokyklos pašonėje galima pamatyti žinomo Lietuvos skulptoriaus Broniaus Vyšniausko skulptūrą ,,Motinystė“ (1959 m.). B. Vyšniauskas – nusipelnęs meno veikėjas, valstybinės premijos laureatas, sukūręs daug skulptūrų ir paminklų, tokių kaip Žaliojo tilto skulptūros, Kryžkalnio monumentas ir reljefai bei „Ratnyčėlė“.

MUZIKANTAS

M. K. Čiurlionio g. 65

AVINAI

Vijūnėlės parke

Skulptūra „Avinai“, sukurta Lietuvoje ir užsienyje žinomos skulptorės Dalios Matulaitės, stovi Vijūnėlės parko centrinėje poilsio aikštelėje. Šiame parke kiekvieną pavasarį pražysta virš 220 tūkst. narcizų jūra, taip pat 20 japoniškų vyšnių alėja. Parke įrengtos poilsio vietos, dviračių takai, tinklinio ir vaikų žaidimo aikštelės, paplūdimys, skulptūrinė kompozicija.

KALVIS

Prie Vijūnėlės tvenkinio

MEDŽIO SKULPTŪRŲ KOMPLEKSAS

Prie Druskonio ežero

ŽYDŲ GETAS

Šv. Jokūbo g. 22

Visai šalia Dievo Motinos ikonos „Visų liūdinčiųjų džiaugsmas“ cerkvės stūkso holokausto memorialas. Šioje vietoje 1941 m. rudenį mieste buvo įrengtas getas: į spygliuota tvora aptvertą plotą buvo suvaryta beveik tūkstantis žydų. 1943 m. lapkritį getas buvo likviduotas, o žydai išgabenti į Kolbasino koncentracijos stovyklą, esančią netoli Gardino. Per šiuos metus buvo sunaikinta trečdalis Druskininkų gyventojų. Šiai tragedijai atminti 1992 m. nežinomas autorius sukūrė memorialą, skirtą žydų aukoms atminti. Jis pastatytas būtent čia 1941 m. įrengto žydų geto vietoje. Šiandien prie memorialo įsikūręs ir Valstybinis Vilniaus Gaono žydų muziejus. Paminklo rusvame šlifuotame akmenyje iškalta Dovydo žvaigždė, menora ir užrašas jidiš, lietuvių ir rusų kalbomis, reiškiantis „Žydų geto kaliniams“.

RAŠYTOJO V. KRĖVĖS BIUSTAS

V. Krėvės g. / M. K. Čiurlionio g.

SKULPTORIAUS Ž. LIPŠICO BIUSTAS

Šv. Jokūbo g. 17

PAUKŠTĖ

J. Marcinkevičiaus skveras

Idėja įamžinti garsaus lietuvių poeto J. Marcinkevičiaus atminimą Druskininkuose gimė 2023 m. Jai pritarė Druskininkų bendruomenės, poeto artimieji ir daugybė Lietuvos žmonių, palaikiusių ne tik morališkai, bet ir skyrusių finansinę paramą – skulptūrai pastatyti buvo surinkta daugiau kaip 100 tūkst. eurų, o prie skulptūros yra įbetonuota 16 plytelių su didžiausią paramą skyrusių mecenatų pavardėmis, įmonių pavadinimais.

SUOLELIAI ŽYMIŲ ŽMONIŲ ATMINIMUI

M. K. ČIURLIONIUI

Druskonio ežero pakrantė

Mikalojus Konstantinas Čiurlionis (1875-1911) – patį ryškiausią pėdsaką Lietuvos kultūroje palikęs kompozitorius ir dailininkas, unikalus kūrėjas Europos meno istorijoje. Menininkas gimė Varėnoje, vargonininko šeimoje.
Jam sulaukus vos dvejų metų, šeima persikraustė į Druskininkus. Čia susiformavo jo meilė lietuviškai dainai ir Druskininkų gamtai, o taip pat labai anksti atsiskleidė jo muzikinis talentas. Čia gimė jo labiausiai įkvėpti muzikos ir tapybos kūriniai.
Savo kūrybinių ieškojimų įvairiapusiškumu M. K. Čiurlionis gali būti prilyginamas renesanso meistrams. Per vos dešimt metų trukusį kūrybos kelią jis sukūrė apie keturis šimtus muzikos kūrinių, tarp jų dvi stambias simfonines poemas, uvertiūrą, kantatą chorui ir orkestrui, dvi sonatas ir kelis variacijų ciklus fortepijonui, styginių kvartetą, kūrinius chorui bei daugybę fortepijoninių opusų. Tuo pat metu, per vos šešerius metus trukusį tapytojo kelią, Čiurlionis nutapė daugiau nei tris šimtus paveikslų, sukūrė nemažai grafikos darbų, be to, paliko literatūros ir poezijos kūrinių, reiškėsi publicistikoje, eksperimentavo meninėje fotografijoje.
Tarp žinomiausių jo muzikinių darbų – simfoninės poemos „Miške“ ir „Jūra“, iš tapybos darbų vieni žinomiausių yra „Pasaka (Karalių pasaka)“ (1909), „Rex“ (1909), „Sonata Nr. 5 (Jūros sonata)“ (1908), 12 zodiako ženklų ciklas (1907). Druskininkai yra Čiurlionio miestas, o Druskonio pakrantė atminimo suoleliui parinkta neatsitiktinai – M. K. Čiurlionis žavėjosi Druskininkų gamta, čia gyveno ir kūrė.

KAROLIUI DINEIKAI

K. Dineikos sveikatingumo parkas, Sausoji g. 1

Karolis Dineika – gydomosios kūno kultūros specialistas, dėstytojas, mokslininkas, pirmųjų krepšinio taisyklių kūrėjas, 28 savo gyvenimo metus Druskininkuose puoselėjo sveikatingumo parką, ypač daug dėmesio skirdamas gydymui oru, saule, vandeniu. Jo gydymo ir sveikatinimo metodai aktualūs iki šių dienų. Atminimo suolelis pastatytas K. Dineikos sveikatingumo parke.

IGNACIJUI FONBERGUI

Gydyklų parkas, netoliese mineralinio vandens biuvetės

Ignacijus Fonbergas (1801-1891) – Vilniaus universiteto profesorius, chemikas, ištyręs Druskininkų mineralinį vandenį.
1821 metais I. Fonbergas pradėjo dirbti Vilniaus universitete Andriaus Sniadeckio padėjėju

chemijos ir farmacijos katedroje. 1825 m. Fonbergas tapo filosofijos magistru, 1829 m. tapo chemijos katedros profesoriumi.
1830 m. jis atliko Druskininkų mineralinių vandenų tyrimus. Būtent I. Fonbergo atlikti Druskininkų šaltinių mineralinio vandens cheminės sudėties tyrimai buvo didelis postūmis plėtoti Druskininkuose kurortinį gydymą.
I.Fonbergas ne tik ištyrė mineralinį vandenį, bet ir parengė apie tai pranešimą, kurį 1835 m. perskaitė Vilniaus medicinos-chirurgijos akademijoje ir, tais pačiais metais jį praplėtęs, išspausdino.
I.Fonbergo iniciatyva buvo parengtas ir Druskininkų gydyklos projektas.
I.Fonbergas niekada negyveno Druskininkuose, bet Druskininkams jo darbai ypatingai reikšmingi ir šiandien. Mokslininko atlikti Druskininkų mineralinių vandenų tyrimai buvo didelis postūmis plėtoti Druskininkuose kurortinį gydymą. Būtent todėl atminimo suolelis pastatytas Gydyklų parke, netoliese mineralinio vandens biuvetės.

ŽAKUI LIPŠICUI

Šalia Žako Lipšico memorialinio muziejaus, Šv. Jokūbo g. 17

Žakas Lipšicas (1891-1973) – Lietuvos žydų kilmės skulptorius, žymus kubizmo atstovas, gyvenęs ir kūręs Prancūzijoje, JAV, Izraelyje ir Italijoje.
Ž. Lipšicas gimė 1891 m. rugpjūčio 22 d. Druskininkuose. Mokėsi vietos žydų mokykloje, vėliau Balstogės komercinėje mokykloje ir Vilniaus gimnazijoje. 1906–1909 m. mokėsi inžinerijos. Pagrindinį dėmesį skyrė dailės studijoms Vilniaus piešimo mokykloje. 1909 m. išvyko mokytis dailės į Paryžių.
1911–1912 m. Ž. Lipšicas dar nebuvo priartėjęs prie kubizmo, bet jau 1913–1914 m. pastebimos ryškios kūrybinės inovacijos, pastangos suvokti ir absorbuoti kubistinės stilistikos apraiškas.
1915 m. Ž. Lipšicas įėjo į tikrųjų kubistų gretas, kartu su tokiais meno koriféjais kaip Picasso, Braques, Gris, Leger ir Laurens.
1915–1930 m. buvo ryškiausias, atitinkantis kubizmo raiškos principus Ž. Lipšico kūrybos periodas, o nuo 1930 metų darbuose tarsi pastebimas kūrybinis, stilistinis lūžis. Skulptorius nebedalina savo skulptūrų į griežtas, geometrizuotas plokštumas, jos darosi aptakesnės, apvalesnės, plastiškesnės, silueto linija pradeda vingiuoti, tarsi pulsuoti.
Ž. Lipšicas mirė 1973 m. gegužės 16 d. Kapryje, Italijoje. Po mirties jo palaikai buvo perkelti ir palaidoti Jeruzalėje.

Suolelis Žakui Lipšicui pastatytas Druskininkuose, šalia jo vardo žydų muziejaus.

DONATUI BANIONIUI

V. Kudirkos g. 45

Šviesaus atminimo teatro ir kino aktoriaus Donato Banionio skulptūra šalia „Grand SPA Lietuva“, ant suolelio su knyga rankoje, šalia stoviniuojančios gervės, tarsi kviečia prisėsti ir pailsėti visus kurorto poilsiautojus.
„Man suteikė tokią didžiulę garbę, žmonės suvažiuos iš viso svieto. Matau iš Vokietijos, iš Jungtinių Valstijų. Visi žino mane daugiau ar mažiau iš filmų. Ir šiandien čia sėdim su mano antrininku“, – su sau būdingu humoro jausmu kalbėjo D. Banionis, atidengiant skulptūrą 2010 m. Jos pastatymą inicijavo Druskininkų garbės pilietis Bronislovas Lubys, kuris buvo didelis Banionio talento gerbėjas.
Humoro jausmas – ši D. Banionio savybė įsiminė ir Mindaugui Junčiui, skulptūros autoriui. Kadangi netoli šios skulptūros yra paminklas Mikalojui Konstantinui Čiurlioniui, Donatas Banionis juokavo, kad dar trūksta skulptūros Arvydui Saboniui, ir „viskas, bus visa Lietuva“.
Su Druskininkais, kuriuose gyveno ir kūrė vienas iškiliausių Lietuvos menininkų Mikalojus Konstantinas Čiurlionis, aktorių Donatą Banionį siejo ypatingas ryšys. 1975 m. kartu su režisieriumi Robertu Verba jis kūrė dokumentinį filmą apie šį žinomą kompozitorių ir dailininką. Kurorte aktorius daug gastroliavo ir ilsėjosi. Bene gyviausia filmo „Pasaulį vaizduojuos kaip didelę simfoniją...“ linija – unikalūs kadrai, kuriuose Vlado Vildžiūno skulptūra, skirta Čiurlioniui, gabenama į Druskininkus.

> *„Druskininkai buvo Kūrėjo minčių staigmena ramybėje, kai jis nusišypsojo.“*
>
> *J. Pilsudskis*

ANTANUI DAMBRAUSKUI

Vytauto g. 2

Vytauto gatvė Druskininkuose pasipuošė profesionalaus meno kūriniu – VDA prof. skulptorius Alfonsas Vaura iš bronzos sukūrė krėslą Antikos kūrinių vertėjui Antanui Dambrauskui atminti pagal autentišką artefaktą, kurį galite pamatyti Druskininkų rezistencijos ir tremties muziejuje. Pamatykite šį krėslą, sukurtą pagal išlikusią vertėjo Antano Dambrausko pasigamintą kėdę, ant kurios sėdėdamas jis vertė.

LENKŲ KILMĖS BENDRUOMENEI

Nemuno ir Ratnyčios upių santakoje, ant buvusios piliavietės

Druskininkai yra seniausias veikiantis kurortas, įkurtas 1794 m. birželio 20 d., Lietuvos Didžiojo Kunigaikščio Stanislovo Poniatovskio įsakymu. Dabartinio miesto teritorija apgyvendinta nuo seniausių laikų, jos ribose gyveno ir kūrė pagrinde 3 bendruomenės, tai lenkų, žydų ir lietuvių kilmės gyventojai. 1863 metais Druskininkų apylinkėse veikė sukilėlių būriai. Tarpukaryje Druskininkai priklausė Lenkijai (1920-1939 m.). Tuo laikotarpiu kurortą ypatingai populiarino Juzefas Pilsudskis, kuris čia praleido didelę dalį savo vasaros atostogų.
Druskininkuose gyveno įžymūs žmonės kaip lietuvių dailininkas ir kompozitorius M.K.Čiurlionis, skulptorius Ž.Lipšicas, Druskininkų gydomosios fizinės kultūros ir klimato terapijos parko kūrėjas K.Dineika ir žymus gydytojas I.Fonbergas.
Druskininkų miestas 230 metų jubiliejaus progai, pagerbiant šias asmenybes, papuošė kurorto erdves 4 suoleliais-skulptūromis, kurias sukūrė įžymus Lietuvos skulptoriaus Romualdas Inčirauskas.
Druskininkų Rotary klubas „Sūrutis“ iniciatyva yra sukurtas dar vienas suolelis-skulptūra, skirtas lenkų kilmės bendruomenei Druskininkuose. Tai garsūs, čia gyvenę, kūrę ir prisidėję prie kurorto garsinimo žmonės, tai lenkų rašytoja E.Ožeškova, poetas J.Čečiotas, rašytojas J.I.Kraševskis ir visiems žinoma istorinė asmenybė, tarpukario Druskininkų garbės pilietis J.Pilsudskis. Suolelyje -skulptūroje vaizduojamas 1863 m. sukilimo herbas, kuris simbolizuoja trijų tautų vienybę (lietuvių, lenkų ir ukrainiečių) kovoje prieš carinės Rusijos grėsmę, kas aktualu ir šiai dienai. Suolelyje įrėmintos gražios J.Pilsudskio mintys apie Druskininkų miestą. Suolelis pastatytas labai gražioje vietoje, ant Nemuno kranto, buvusi J.Pilsudskio vasaros rezidencijos vieta.

KAPINĖS

SENOSIOS DRUSKININKŲ MIESTO KAPINĖS

Senosios Druskininkų miesto kapinės turi unikalią XIX a. aurą. Surasti jas nesunku, jos čia pat – už ežero „Druskonis“. Senosiose kurorto kapinėse vienoje pusėje buvo laidojami katalikai, kitoje miestelio stačiatikiai. Centrinėje dalyje galima surasti ir vietinių protestantų tikėjimą išpažinusių miestelėnų kapų. Katalikų pusėje jau nebeveikianti vietinių turtuolių Kiersnovskių statyta neogotikinio stiliaus koplytėlė. Senųjų kapų antkapiniai paminklai stebina savo didingumu ir originaliais, graudžiais įrašais. Vienas skelbia : „Brangiai auklei Mavrai Bekiševai, gimusiai Siberijoje, mirusiai 1908 m.“ Kitame: „Mano mažasis angele, ilsėkis ramybėje. Iki džiaugsmingo susitikimo“. Kurorto turtuoliai, buvo įsirengę didesnius šeimų ir net giminių kapus. Stačiatikių pusėje turtuolių Erbštein Džulianių šeimos kripta, katalikų pusėje: O'Brien De Lacy, De' Nizo, Kiersnovskių, Grudzinskių ir kitų. Šalia Kiersnovskių koplyčios seniausieji išlikę kapai. Beveik neįskaitomas įrašas ant 1864 metais palaidoto Ksavero Volfgango kapo. Tai žymiojo „Druskininkų šaltinių undinės“ redaktoriaus, istoriko Teodoro Narbuto bičiulio ir bendradarbio kapas. Kurorto populiarintojo daktaro Jono Pileckio kapas šiek tiek paėjus, čia pat ir M.K.Čiurlionio tėvų: Konstantino ir Adelės Čiurlionių kapai.
Pažymėtina, kad pirmasis miestelio gyventojas čia buvo palaidotas 1858 metais. Tai buvo iš Lenkijos karalystės kilęs, Druskininkų bažnyčios elgeta. Šiuo metu kapinės jau neveikiančios.
Senosios Druskininkų miesto kapinės yra paveldo objektas.

DRUSKININKŲ SENOSIOS ŽYDŲ KAPINĖS

Neveikiančios žydų bendruomenės kapinės yra Druskininkų pietvakariniame pakraštyje, 0,7 km į šiaurės vakarus nuo Baravykų gatvės ir 230 m į pietryčius nuo Mergelių Akių ežero.
Kapinės yra Druskininkų miške, smėlingos kalvos viršūnėje. Saugoma teritorija kvadrato plano, 15 x 15 m dydžio, apaugusi pušimis ir pavieniais lapuočiais medžiais. Joje sudėliotas Dovydo žvaigždės plano betoninis bordiūras, kurio viduryje stūkso betoninis memorialinės lentos postamentas. Dešinėje, priešais postamentą, ir už jo esančiuose žvaigždės kampuose pastatyta po akmeninį antkapį iš suardytų kapinių.
135 m į pietvakarius nuo kapinių prie Druskininkų pietvakarinio apvažiavimo, jungiančio Mizarų gatvės rajoną su Baravykų gatve, stovi medinė kelio rodyklė su užrašu „SENIEJI ŽYDŲ KAPAI - 150 M“.
Kapinės įrengtos XIX a. II pusėje. Veikė iki 1941 m. birželio mėn. Jose laidoti Druskininkų žydų bendruomenės gyventojai. Čia palaidota žymaus skulptoriaus Žako Lipšico motina Rachelė.
Neveikiančios kapinės 1967 m. buldozeriu sulygintos su žeme, o antkapiniai paminklai panaudoti Druskininkų kurorto statiniams: įmūryti „Gulbės“ parduotuvės pamatuose, „Saulutės“ sanatorijos fontano baseinėlyje bei suguldyti šaltiniuotose Ratnyčios upės žiotyse.
Rūpinantis žydų kultūros paveldu, kapinės buvo sutvarkytos. Jose įrengta memorialinė lenta su įrašais hebrajų rašmenimis ir lietuvių kalba, menančiais, kad čia veikė senosios žydų kapinės. Šalia pastatyta trejetas išlikusių antkapinių paminklų. 2015 m. kapinėms suteikta teisinė apsauga, jos registruotos Lietuvos Respublikos nekilnojamųjų kultūros vertybių registre ir paskelbtos vietinio reikšmingumo lygmens kultūros paveldo objektu, turinčiu memorialinį vertingųjų savybių pobūdį.

RATNYČIOS SENOSIOS ŽYDŲ KAPINĖS

Neveikiančios žydų bendruomenės kapinės Druskininkų savivaldybėje, Ratnyčioje, 0,33 km į pietus nuo Čiurlionio g., 0,11 km į vakarus Ratnyčios ir Lateżerio gatvių sankryžos, Ratnyčios dešiniajame krante.
Įrengtos miško pakraštyje, smėlingoje vietovėje. Netaisyklingo plano, nežymiai ištęstos šiaurės vakarų – pietryčių kryptimi, iki 69 m ilgio, nuo 55 m pločio pietryčiuose iki 68 m pločio šiaurės vakaruose. Ribas žymi nedideli, vienas šalia kito sudėti akmenys.
Abipus įėjimo ant žemės guli du apskriti akmenys. Abiejų akmenų paviršiuje iškalti hebrajų rašmenys. Į dešinę nuo tako ratu sudėlioti ne pirminėje vietoje esantys antkapiniai paminklai ir jų liekanos.
Pietinėje ir vakarinėje kapinių dalyje pirminėje vietoje išlikę daugiau kaip 100 tebestovinčių ir išvirtusių akmeninių stelų, žyminčių kapus.
Kapinės įrengtos XVIII a. pabaigoje. Veikė iki 1941 m. birželio mėn. Jose laidoti Ratnyčios ir Druskininkų žydų bendruomenių gyventojai.

Druskonio ežero pakrantėje ilsisi M.K.Čiurlionio tėvai Konstantinas ir Adelė,bei sesuo Jadvyga.

XX a. 7 deš. jas bandyta sunaikinti, nemaža dalis antkapinių paminklų išvežta į Druskininkus šaltiniuotoms Ratnyčios upės žiotims išgrįsti. Rūpinantis žydų kultūros paveldu, kapinės buvo sutvarkytos. Jose įrengtas paminklas su įrašais, primenančiais, kad čia veikė senosios žydų kapinės. Dalis nugriautų ir sudaužytų antkapinių paminklų grąžinta į kapines ir eksponuojama šiaurinėje jų dalyje. 2015 m. kapinėms suteikta teisinė apsauga, jos registruotos Lietuvos Respublikos nekilnojamųjų kultūros vertybių registre ir paskelbtos vietinio reikšmingumo lygmens kultūros paveldo objektu, turinčiu memorialinį vertingųjų savybių pobūdį.

MENININKAI

MIKALOJUS KONSTANTINAS ČIURLIONIS

Mikalojus Konstantinas Čiurlionis (gimė 1875 m. rugsėjo 22 d. Varėnoje (šiuo metu Senoji Varėna) – 1911 m. balandžio 10 d. Pustelnike, netoli Varšuvos, palaidotas Vilniaus Rasų kapinėse) – lietuvių kompozitorius, dailininkas, chorvedys, kultūros veikėjas. XX a. tekstuose randami keli Čiurlionio pavardės variantai: Čiurlianis, Čiurlionis, Czurlanis ir t. t.

Čiurlionis vertinamas kaip žymiausias kada nors gyvenęs Lietuvos dailininkas ir kompozitorius.

M. K. Čiurlionis – lietuvių profesionaliosios muzikos pradininkas. Jo muzikinį palikimą sudaro dvi simfoninės poemos „Miške“ ir „Jūra“, simfoninė uvertiūra „Kęstutis“, Styginių kvartetas, kantata „De profundis“, fuga „Kyrie“, „Agnus dei“, „Sanctus“, „Neliūskime“, „Lapas pageltęs nukrinta“, apie 200 kūrinių fortepijonui (neskaičiuojant nebaigtų), apie 40 harmonizuotų lietuvių liaudies dainų ir kt.

1909 m. Varšuvoje išleistas jo harmonizuotų lietuvių liaudies dainų rinkinys „Vieversėlis“. M. K. Čiurlionio harmonizuotos liaudies dainos „Beauštanti aušrelė“, „Oi lekia, lekia“, „Šoks tėvelis suktinį“ ir „Taip toli žadėta“ skambėjo JAV ir Kanados lietuvių dainų šventėse Čikagoje ir Toronte. Retas choras ir Lietuvoje apsieina be M. K. Čiurlionio harmonizuotų liaudies dainų.

Čiurlionis kaip dailininkas pradėjo formuotis vėlai. Nors žinoma, kad besimokydamas Plungėje pas kunigaikštį Mykolą Oginskį, apie 1893 m., jis piešdavo miesto apylinkes, tačiau profesionalaus dailininko kelią pradėjo būdamas tik 27 metų, įstojęs į Varšuvos piešimo mokyklą. Čiurlionis vėliau apie ją pasakys: „Nieko nemokė ten to, ko aš norėjau išmokti“. Jau pirmuosiuose Čiurlionio darbuose ėmė ryškėti dailininko polinkis į simbolizmą ir abstrakciją, mistikos ir paslapties šydą kūryboje. Tuo dailininkas įsiliejo į neoromantizmo dailės kryptį, kuri buvo paplitusi tarp Rytų ir Centrinės Europos dailininkų. Kaip sau priimtiniausią dailės techniką menininkas pasirinko senovinį tapybos tempera metodą. Kitas bruožas, rodantis Čiurlionio potraukį senovinės dailės išraiškai – ciklinės, diptiko, triptiko kompozicijos, būdingos viduramžių dailei.

Būdamas 27-erių (1902 m.) įstojo į Varšuvos piešimo mokyklą ir pradėjo aktyviai tapyti. Iš daugiau nei 200 užbaigtų tapybos darbų vieni žinomiausių yra „Pasaka (Karalių pasaka)“ (1909 m.), „Rex“ (1909 m.), „Sonata Nr. 5 (Jūros sonata)“ (1908 m.).

Beveik visi žinomi Čiurlionio dailės darbai, rankraščiai ir kiti kūriniai saugomi ir eksponuojami Nacionaliniame M. K. Čiurlionio dailės muziejuje Kaune. Keli kūriniai yra Lietuvos nacionaliniame dailės muziejuje, Varšuvos nacionaliniame muziejuje ir Valstybiniame rusų muziejuje Sankt Peterburge. 1963 m. Druskininkuose atidarytas M. K. Čiurlionio memorialinis muziejus, buvusiame Čiurlionių šeimos name, 1965 m. duris atvėrė antrasis Čiurlionių namelis.

M. K. ČIURLIONIO PAVEIKSLŲ REPRODUKCIJOS:

1. **„Pasaka (Pilies pasaka)“ ir „Pasaka (III paveikslas iš triptiko)“**
   Vilniaus al.
2. **„Tiesa“ ir „Rex“**
   Vilniaus al.
3. **„Pavasario motyvas“ ir „Laidotuvių simfonija (VI iš paveikslų ciklo)“**
   Vilniaus al. / V. Kudirkos g. prie Druskonio ežero
4. **„Saulė eina Šaulio ženklu (XI iš 12 paveikslų ciklo „Zodiakas“)“ ir „Aukuras“**
   M. K. Čiurlionio g.
5. **„Bičiulystė“ ir „Sonata Nr.6 (Žvaigždžių sonata. Allegro)“**
   Gydyklų parkas
6. **„Pasaka (II paveikslas iš triptiko)“ ir „Vasara (III paveikslas iš triptiko)“**
   Gydyklų parkas
7. **„Angelas (Angelo preliudas)“ ir „Sonata II (Pavasario sonata. Andante)“**
   Gydyklų parkas
8. **„Saulė eina mergelės ženklu (VI ir 12 paveikslų ciklo „Zodiakas“)“ ir „Sonata I (Saulės sonata. Finale)“**
   M. K. Čiurlionio g.
9. **„Auka“ ir „Vasara (II paveikslas iš triptiko)“**
   M. K. Čiurlionio g.
10. **„Pasaka (Karalių pasaka)“ ir „Pasaulio sutvėrimas (IX iš 13 paveikslų ciklo)“**
    M. K. Čiurlionio g.

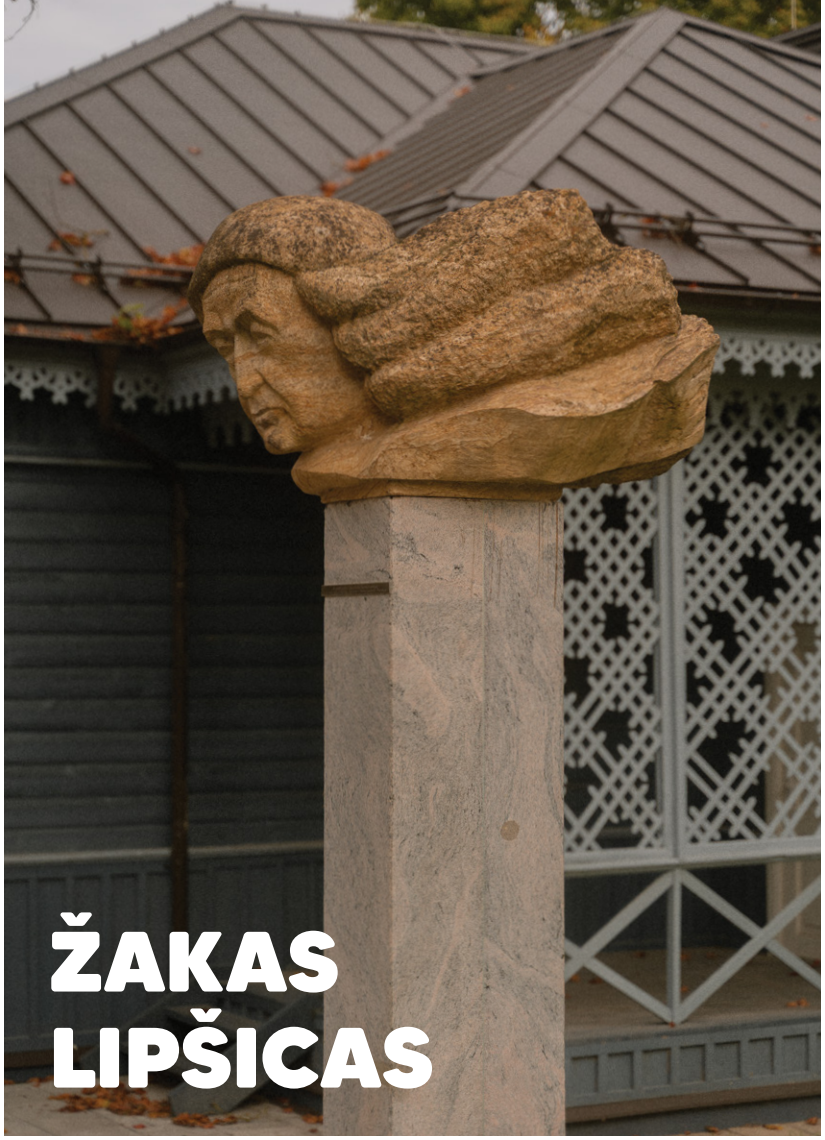

ŽAKAS LIPŠICAS

Jacques Lipchitz (Chaim Jacob Lipchitz, liet. Žakas Lipšicas, 1891 m. rugpjūčio 22 d. Druskininkai – 1973 m. gegužės 16 d. Kapri, Italija, palaidotas Jeruzalėje) – Lietuvos žydų kilmės skulptorius, žymus kubizmo atstovas, gyvenęs ir kūręs Prancūzijoje, JAV, Izraelyje ir Italijoje.

Žakas Lipšicas gimė pirmasis iš šešių vaikų pasiturinčio statybų rangovo Abraomo Lipšico (Lipchitz) ir Rachelės Leach Krinski šeimoje. Tikrasis vardas buvo Chaimas Jakobas. Vardą Žakas skulptorius prisiėmė persikėlęs į Prancūziją. Lipšicas mokėsi vietos žydų mokykloje, Balstogės komercinėje mokykloje ir Vilniaus gimnazijoje. 1906–1909 m. mokėsi inžinerijos. Visgi pagrindinį dėmesį skyrė dailės studijoms Vilniaus piešimo mokykloje.

1909 m. tėvui nežinant, Ž. Lipšicas išvyko mokytis dailės į Paryžių. Jį rėmė motina, vėliau ir tėvas. Po tėvo bankroto naktimis išvežiodavo vaisius, dirbo pagalbininku kitiems skulptoriams.

Mokėsi Meno mokykloje (École des Beaux-Arts). Lankė Žuliano akademiją (Académie Julian), skulptoriaus R. Verle (Raoul Verlet) studiją ir piešimo kursus Kolarosio akademijoje (Académie Collarossi). Jį domino Egipto, antikinės Graikijos skulptūra.

Paryžiuje bendravo su kubizmo pradininkais Pablu Pikasu ir Chuanu Grisu, taip pat su Amedeo Modiljaniu, Diegu Rivera, Chaimu Sutinu ir Moze Kislingu. Išsinuomojo studiją Monparnase greta Konstantino Brinkušio.

Žakas Lipšicas sulaukė pripažinimo ir užsakovų 1920m., kada L. Rosenbergo galerijoje Paryžiuje buvo surengta jo pirmoji personalinė kūrybos paroda.

1915–1930 m. jis reiškėsi kubizmo principais ir sukūrė žinomiausius savo darbus: „Vyrą su gitara“, „Besimaudančiąją“, „Gyvenimo džiaugsmą“, „Žmogų su mandolina“, seriją bareljefų, primenančių kubistų paveikslus, ir rašytojų Gertrūdos Stain, Žano Kokto skulptūrinius portretus.

Žakas Lipšicas mirė 1973 m. gegužės 16 d. Kapryje, Italijoje. Po mirties jo palaikai buvo perkelti ir palaidoti Jeruzalėje, Har a Menuhot („atilsio kalne“) kapinėse. Jo paskutinę skulptūrą „Mūsų gyvybės medis“ užbaigė Lipšico antroji žmona, skulptorė J. Halberstat. Ji pastatyta Jeruzalėje praėjus penkeriems metams po Žako Lipšico mirties Skopo kalno viršūnėje (aukščiausia kalva Jeruzalėje).

> *„Lietuva, Tėvyne mano, kitos aš neturiu, išskyrus tą, kuri yra tobula kaip sapnas, kaip svajonė“,- rašė skulptorius.*

1996 m. Druskininkuose buvo įsteigtas jo memorialinis muziejus. Pasitelkus antropologinę perspektyvą – regioninį XX amžiaus sociokultūrinį kontekstą – naujoje muziejaus ekspozicijoje pristatyta menininko kūrybos ir gyvenimo kelias. Ypatingas dėmesys skirtas skulptoriaus saitams su Lietuva, kurie išliko stiprūs, nepaisant menininką nuo tėvynės atskyrusios geležinės uždangos.

Užsienyje menininkas prisistatinėjo: „skulptorius Žakas Lipšicas iš Lietuvos‘. Po M.K.Čiurlionio mirties laiške jis rašė: „Čiurlionis buvo tikras genijus. Aš didžiuojuosi gimęs kaime, kurio žemę lietė jo kojos – mūsų brangieji, nepamirštamieji Druskininkai“.

PĖSČIŲJŲ IR DVIRAČIŲ TAKAI

ŽYGIS PĖSČIOMIS

DIDŽIASALIS → DRUSKININKAI → ŽIOGELIAI → MERKINĖ

48 km | 3 dienos

Šis maršruto ruožas veda į Dzūkijos nacionalinį parką – vieną miškingiausių ir rečiausiai apgyvendintų gamtos teritorijų Lietuvoje – bei į Druskininkų miestą – populiarų SPA ir mineralinio vandens kurortą Nemuno pakrantėje. Būdami Druskininkuose, rekomenduojame pasilepinti mineralinio vandens voniomis, pasivažinėti lynų keltuvu virš Nemuno, aplankyti muzikinį fontaną ir pasivaikščioti pakrantės promenada.
Žygio maršrutas prasideda Didžiasalio kaime, į kurį galima atvykti autobusu iš Druskininkų. Iš čia trasa veda per plačius spygliuočių miškus, gausius uogomis ir grybais, bei mažus kaimelius. Pasiekus Druskininkus, Miško takas vingiuoja mažomis kurorto gatvelėmis ir parkais, kerta Ratnyčios upelį ir tęsiasi per miško parką dešiniajame Nemuno slėnio krante. Palikus kurortą, Miško takas eina kaimo pakraščiu, atverdamas nuostabius vaizdus į Liškiavos vienuolyną kitoje Nemuno pusėje. Iki Žiogelių kaimo trasa driekiasi miško keliais, toliau tęsiasi palei Nemuno slėnio pakrantes, apsuptas plačių Dzūkijos miškų. Maršruto pabaigoje verta užkopti į Merkinės piliakalnį – nuo jo atsiveria įspūdingi Pietų Lietuvos vaizdai.

Nuo Žiogelių iki Merkinės nėra parduotuvių ar maitinimo įstaigų, todėl būtina pasiimti priešpiečių dėžutę.

1 DIENA
Didžiasalis → Druskininkai
10 km (2 val.)
Žvyrkeliai ir miško keliai, Druskininkuose – asfaltuoti šaligatviai, pėsčiųjų / dviračių takai, grindinys.
Šią dieną verta skirti Druskininkų pažinimui ir kelionei laiveliu Nemunu iki Liškiavos. Iš Sniego arenos lynų keltuvu galima pasiekti Druskininkų vandens parką, taip sutrumpinant kelią apie du kilometrus.

2 DIENA
Druskininkai → Žiogeliai
13 km (2–3 val.)
Žvyrkeliai ir miško keliai, Druskininkuose – asfaltuoti šaligatviai, pėsčiųjų / dviračių takai, grindinys.

3 DIENA
Žiogeliai → Merkinė
25 km (6–8 val.)
Maži miško ir kaimo keliai, žvyrkeliai, trumpa atkarpa – takeliai ir asfaltas (Merkinėje), ties piliakalniais – laiptai.
Merkio upę reikia kirsti per A4 kelio tiltą. Reikės pereiti kelią ir eiti jo pakraščiu kelis šimtus metrų. Prie Utiekos auga Sosnovskio barščiai – jų liesti negalima, nes sukelia nudegimus!

TAKAI

DVIRAČIŲ TAKAS PRIE NEMUNO
Ilgis - 4,8 km
su galimybe tęsti iki 24 km
Asfaltuotas pėsčiųjų ir dviračių takas.
Takas apšviestas nuo Maironio g. pabaigos iki Meilės salos. Įrengtos 7 apžvalgos ir poilsio aikštelės.
Tai naujas 4,8 kilometrų ilgio asfaltuotas dviračių kelias palei kairjį Nemuno krantą. Takas įrengtas 2014 m. populiaraus miško pasivaikščiojimų takelio vietoje ir vingiuoja nuo Maironio g. pabaigos (Parko tilto) į pietus. Išvengiant judresnių gatvių, galima važiuoti iš Gydyklų parko tiesiai iki susijungimo su taku „Žvaigždžių orbita".
Maršrutas prasideda prie parko UNO. Tai didžiausias Lietuvoje nuotykių parkas, siūlantis vaikams ir suaugusiems 10 trasų medžių viršūnėse. Adrenalino mėgėjams rekomenduojami ekstremalūs skrydžiai per Nemuną arba šuolis iš 21 metro aukščio.
Toliau takas vingiuoja vaizdingais Nemuno pakrantės pušynais. Šalia senojo Amfiteatro galima grįžti į miesto centrą trumpa tako atšaka, vedančia iki T. Kosciuškos gatvės (atkarpos ilgis - 460 m.)
Pagrindinis kelias veda iki nedidelės aukštumos, nuo kurios atsiveria vienas gražiausių miesto gamtovaizdžių: Meilės salos panorama. Šios nedidelės salos pavadinimas kilęs iš legendos apie įsimylėjėlių porą, kurios valtis apsivertė prie salos krantų, jiems bandant gelbėti savo Joninių vainikus. Tarpukariu sala vėl buvo tapusi romantiškų susitikimų vieta: Nemuno upei atskyrus Lietuvą nuo Lenkijos, saloje slaptai susitikinėdavo jaunuoliai iš priešingų krantų.
Dar už kelių šimtų metrų galima nusileisti prie Nemuno į poilsio ir apžvalgos aikštelę.
Dar keletas kelionės minučių, ir takas artėja prie buvusio Druskininkų aerodromo. Kasmet pirmą rugpjūčio savaitę čia vyksta Tarptautinė šunų paroda. Renginys pritraukia daug veislinių šunų augintojų iš Europos šalių, Skandinavijos bei kitų šalių.
200 metrų už aerodromo teritorijos takas susijungia su „Žvaigždžių orbitos" maršrutu. Čia galima pasirinkti tolimesnę kelionės kryptį. Kelias į kairę už 2,7 kilometro veda atgal į Druskininkus. Kelias į dešinę leidžia tęsti kelionę iki Švendubrės kaimo ir Raigardo slėnio.

ŽVAIGŽDŽIŲ ORBITA
Ilgis: 8, 12, 15, 22 km
Asfaltuotas dviračių takas.
Druskininkus supa Dainavos giria, didžiausias Lietuvos miškų masyvas (1450 km^2). Miesto apylinkėse gausu civilizacijos neliestų gamtos kampelių, kuriuos gali pasiekti ne tik profesionalūs sportininkai, bet ir įprasti dviejų ratų mėgėjai. Netrūksta ir lankytinų vietų.
Pietinėje Druskininkų dalyje esantis dviračių takas suskirstytas į tris ratus (orbitos): 8, 12 bei 15 kilometrų

maršrutus. Kartu su papildoma 4 kilometrų atkarpa iki Raigardo šie takai sudaro „Žvaigdžių orbitą“.
Pradėti kelionę siūloma nuo Druskonio parko. Visa teritorija aplink tvenkinį yra pritaikyta važinėti dviračiais. Nuo metalinės „Kalvio“ skulptūros, tarp Vijūnėlės ir Druskonio ežerų, dviračių takas neria į pušyną ir toliau vingiuoja kalvotu reljefu link Nemuno. Pakrantėje, šalia poilsio vietos, takas susijungia su naujuoju Nemuno maršrutu. Pasukus į šį taką, už 4,29 km galima grįžti į miesto centrą, prie Akvaparko ir Parko tilto.
Pagrindinė maršruto trasa dar už kelių šimtų metrų išsišakoja. Į kairę – grįžimas į Vijūnėlės parką ir pirmosios orbitos pabaiga (viso apie 8 km) ; tiesiai – antroji orbita, dviračių tako tęsinys palei Nemuno upę. Antrosios orbitos maršrutu galima grįžti į miestą, dar pratęsus maršrutą 4 km. Bendras pirmosios ir antrosios orbitos ilgis – apie 12 km.
Svarbiausia antrosios orbitos įžymybė – Velnio akmuo, dešimtas pagal dydį Lietuvos riedulys, geologinis gamtos paminklas. 19 metrų perimetro akmuo stūkso šiauriniame Švendubrės kaimo pakraštyje. Legenda pasakoja, jog akmuo yra velnio neštas Raigardo miestui sugriauti, bet pamestas šalimais, gaidžiui sugiedojus. Bioenergetikai teigia, kad riedulys skleidžia ypatingą energetinį spinduliavimą, nes guli ant skirtingų geotektoninių juostų susikirtimo žemės gelmėse.
Šalia tako, Raigardo slėnio šiauriniame pakraštyje, įsikūręs senas gatvinis Švendubrės kaimas. Čia daug etnografinių sodybų. Pavadinimas vietinių žmonių kildinamas iš žodžių „šventoji dauba“. Archeologai čia rado Viduriniojo akmens amžiaus stovyklos liekanų (9-5 tūkst. prieš Kr.). Per kaimo laukus ėjo kelias iš Pervalkos į Merkinę ir Vilnių. XX a. pradžioje kaime veikė plytinė. Iš joje pagamintų plytų buvo statoma Druskininkų bažnyčia.
Privažiavus dar vieną sankryžą, galima pasirinkti trečią grįžimo į miestą galimybę (trečioji orbita; kartu su dviem pirmosiomis sudaro apie 15 km maršrutą). Ištvermingi dviratininkai gali tęsti kelionę į pietus iki Lietuvos ir Baltarusijos sienos. Ši tako atkarpa veda palei Raigardo slėnio kraštą. Tai - pasagos formos Nemuno slėnio praplatėjimas iki 4-5 km, pripažintas gamtos draustiniu. Slėnio šlaitai siekia 38 m. aukščio. Raigardas garsus ir brangus dėl to, kad susijęs su M.K.Čiurlioniu ir V.Krėve. Čia jie sėmėsi įkvėpimo. Krėvė – „Vakarinei giesmei“, Čiurlionis – muzikai ir paveikslams (garsiausias „Raigardo“ triptikas). Legendos apie nugrimzdusį po pelkėtu slėniu turtingą Raigardo miestą žadina fantaziją ir inspiruoja kūrybą.
Grįžtant į Druskininkus galima sustoti prie istorinių kapinių. Aplink Mergelių Akių ežerėlius išsidėstę senieji žydų, sovietų karių, partizanų, lietuvių, lenkų, rusų kapai. Čia palaidota daug įžymių druskininkiečių: K. Wolfgangas, K. Dineika, J. Pileckis ir kiti.
Visas „Žvaigždžių orbitos“ takas žiemą tinkamas slidinėti.

Šiuo taku nuvyksite į Raigardo slėnį, kuriame įkvėpimo sėmėsi žymus menininkas M. K. Čiurlionis.

SAULĖS TAKAS

Ilgis: 6,8 km (mėlynas takas), 9 km (geltonas takas), 24 km (iki Latežerio ežero).
Dviračių ir pėsčiųjų takas.

Rekreacinis maršrutas „Saulės takas“ sukurtas apie 1969 metus kaip pasivaikščiojimo trasa su pažymėtu atstumu. Ši poilsio forma buvo gydytojų rekomenduojama kaip viena iš kurortinio gydymo terapijų, leidžiančių suderinti fizinį aktyvumą su oro ir saulės voniomis. Takas suprojektuotas kaip garsaus XX amžiaus Druskininkų kurortologų kūrinio - Sveikatos parko - tęsinys.
Įkurtas 1924 m., Sveikatos parkas (buv. gydymo oru, saule ir mankšta įstaiga „Soliarium“, vėliau - Gydomosios fizinės kultūros parkas) iš karto pakilo į kurortinės mados aukštumas. Jo įkūrėja, gabi lenkų gydytoja Eugenija Levicka, įgyvendino parke iki tol negirdėtas ir laikomas nemoraliomis kurorto terapijos formas: propagavo nudizmą, moterų fizinį ir sportinį aktyvumą. Istorinėse parko nuotraukose įamžinti vyrų, moterų ir vaikų gimnastikos sektoriai, atviri baseinai, lauko soliariumai, sportinių žaidimų aikštelės.
Po Antrojo pasaulinio karo Sveikatos parkas reorganizuotas ir išplėstas iki 20 ha. Vadovaujant žymiam Lietuvos kūno ir dvasios kultūros puoselėtojui Karoliui Dineikai, buvo įrengti soliariumai, pėdos taškų akupresūros baseinas, kaskados su termoprocedūrine, vertikalios vonios, aerohidrojonoterapijos paviljonas. Šiuo metu po parko rekonstrukcijos siūlomos įvairios relaksacinės, meditacinės ir aktyvaus poilsio erdvės.
Tako maršrutas veda asfaltuotu keliuku nuo Sveikatos parko į pietus, kerta Veisiejų gatvę, ir neria į pušyną šalia Alkos ir Ratnyčios tvenkinių. Dešiniąja keliuko atkarpa galima sugrįžti į miestą per gyvenamąjį miesto rajoną. Kelias tiesiai, tarp tvenkinių, yra pagrindinė trasa. Iš informacinio stendo su žemėlapiu galima pasirinkti geltoną arba mėlyną maršrutą. Jie yra sužymėti ant medžių atitinkamos spalvos kvadratais. Geltonasis kilpos formos takas yra skirtas šiaurietiškajam vaikščiojimui ir veda Alkos krantais bei miško takeliais. Mėlynasis yra istorinės „Saulės tako“ trasos pradžia. Prasidėdamas nuo siauro medinio tiltuko ir simbolinių starto vartelių, mėlynasis takas bėga palei Ratnyčios upelį. Pakeliui įrengti suoliukai ir pavėsinės poilsiui. Karštą vasaros dieną smagu pabraidyti negiliame upelyje, o prie medinio tiltuko, kur mėlynasis maršrutas suka atgal į miestą – atsigaivinti šaltame kaskadų vandenyje.
Norintys pažinti daugiau gali tęsti kelionę rytų kryptimi iki skulptoriaus Tauro Česnulevičiaus namo ir „Druskos studijos“ (Ratnyčia, Smiltynų g. 9), Ratnyčios ir Naujasodės kaimų gatvėmis nukeliauti iki Antano Česnulio skulptūrų ir poilsio parko, vėliau pasiekti tako pabaigą - Latežerio ežerą.
„Saulės tako“ maršrutas nuo vartelių veda neasfaltuotais miško keliukais. Tako atkarpa nuo ženklo „Druskos studija“ iki Latežerio nėra atnaujinta ir gali turėti gamtinių kliūčių, todėl reikėtų savarankiškai pasirinkti maršrutą žemėlapio pagalba.
Žiemą takai yra tinkami lygumų slidinėjimui.

ŽILVINO TAKAS

Ilgis: 6 km, 8 km, 10 km.
Asfaltuotas dviračių takas.

Tako pavadinimas kilęs iš lietuvių liaudies legendos apie Eglę ir žalčių karalių Žilviną. Kaip tikras žaltys, keliuko vingiai raitosi per pušyną Druskininkų rytuose. Tačiau pradėti trasą galima jau Druskininkų senamiestyje, nuo lenkto balto tiltuko Nemuno ir Ratnyčėlės susiliejimo vietoje. Tai populiari jaunavedžių fotografavimosi vieta. Nuo tiltelio ir šalia esančio kalno atsiveria nuostabi Nemuno upės panorama.
Dar už kelių šimtų metrų, sanatorijos „Draugystė“ teritorijoje takas pasiekia ekspoziciją apie vieną garsiausių XX a. pasaulio skulptorių, kubizmo atstovą Žaką Lipšicą. Parko idėja atsirado ruošiantis garsaus druskininkiečio 110-osioms gimimo metinėms.
Trasa veda Kurorto gatve, po to asfaltuotu taku per pušyną, kerta nedidelį Grūtos upelį ir išneria Veisiejų ir Neravų gatvių sankryžoje. Toliau apie pusę kilometro kelionė tęsiasi Veisiejų gatve, iki ženklo „Eglės sanatorija“. Sanatorijos teritorijoje draudžiama važiuoti dviračiais, todėl rekomenduojame pasivaikščioti pėsčiųjų takais, paragauti mineralinio vandens sanatorijos biuvetėje. Žilvino takas vėl prasideda rytinėje sanatorijos teritorijos riboje. Yra keletas tako atsišakojimų, leidžiančių pasirinkti skirtingas kryptis. Miške, šalia pirmos takų sankryžos, galima pasirinkti trumpiausią trasos maršrutą, pasukus į dešinę (viso 6 km). Taku Grūto kryptimi galima nuvažiuoti dar apie pusantro kilometro ir vėl pasirinkti trumpesnį (į dešinę, iš viso 8 km), arba ilgesnį (tiesiai, dar apie tris kilometrus iki Ilgio ir Grūto ežerų) maršrutus.
Grūto ežero pakrantėje įsikūrusi garsi sovietinių skulptūrų ir relikvijų ekspozicija „Grūto parkas“, taip pat zoologijos sodas ir „tarybinių“ patiekalų kavinė. Parkas veikia nuo 2001 m. ir kasmet pritraukia šimtus tūkstančių lankytojų iš viso pasaulio.
Grįžtant į Druskininkus, galima užsukti į miško muziejų – informacijos centrą „Girios aidas“, pasigrožėti pakeliui esančiais Alkos tvenkiniu ir Grūtos upeliu.

VANDENS TRANSPORTAS

PRAMOGOS LAIVU DRUSKININKAI

Prie Ratnyčėlės upelio, Druskininkai

+370 650 66988

Įsimintinos kelionės į Meilės salą (1 val.) ir į Liškiavą (3 val.). Organizuojame išvykas pagal užsakymus: gimtadieniai, mergvakariai, bernvakariai.

EKSKURSIJA LAIVU „DRUSKININKAI“ NEMUNO UPE Į LIŠKIAVĄ

Liškiava – unikalus Dzūkijos nacionalinio parko kaimas. Liškiavoje aplankysite sakralinės architektūros ansamblį, Švč. Trejybės bažnyčią. Pamatysite piliakalnį, alkakalnį, mitologinį akmenį su „jaučio pėda“, pasigrožėsite puikiu kraštovaizdžiu. Plaukdami laivu galėsite stebėti Nemuno krantus, pajusti Lietuvos gamtos grožį.

EKSKURSIJA KATAMARANU

„Druskininkų HERMIS“ uostas, Vilniaus al. 7, Druskininkai

+370 686 15814

Ekskursija Nemunu – tai smagus nuotykis ir galimybė pasinerti į Druskininkų istoriją. Keliaudami laivu apžiūrėsite žinomiausius Druskininkų objektus: DRUSKININKŲ VANDENS PARKĄ, UNO NUOTYKIŲ PARKĄ, SNOW ARENĄ, per Nemuną besikeliančius Lynų keltuvus. Kelionės metu išvysite Meilės salą, o kapitonas papasakos ne vieną sklandančią legendą apie šią salą!

NEMO KELIONĖS

+370 653 56850

Nemo kelionės – tai nepamirštama patirtis, kur per vandens tėkmę, gaivų oro gūsį, Nemuno krantų žemės didybę ir vakarų ugnies šilumą susijungia gamtos stichijos, rankų darbo plausto autentika, ramybė ir nuotykis, bendrystė ir sielos atradimas, o kiekvienas plaukiantis tampa unikalaus pasaulio, sukurto iš svajonės, aistros ir gamtos jėgos, dalimi – nors kartą gyvenime leiskit sau pagyventi kitaip ir patirti, ką reiškia keliauti ten, kur gyvena tikrumas.

AKTYVUS LAISVALAIKIS

PER ŠILŲ KOPAS

Ekskursijų trukmė iki 6 valandų.

+370 686 82710

Ekskursijos per šilų dzūkų kraštą klasikiniu Land Rover džipu. Pakeliui ieškosime atsakymų, kodėl šiliniai dzūkai virvėmis lipa į medžius, o upes aria. Kur pelkės auga ir kodėl kai kuriuose kaimuose bitės ir kapinėse gyvendavo. Kiek bravorų stovėjo prie Ūlos upės ir koks yra seniausio lietuviško deserto skonis. Brisime per pelkę, vaikščiosime per tikras kopas ir kerpšilius, ieškosime vabzdžiais mintančios gėlės, rinksime uogas ir grybus. Sustosime piknikui su patiekalais iš šeimos restorano ir vasaros desertais iš vietos ūkių.

SŪRŪS VĖJAI, PAŽINTINĖS PRAMOGOS DRUSKININKUOSE

www.surusvejai.lt

Švęskime lietuviškai. Linksmos ir autentiškos programos grupėms. Pažinkite unikalias vietas, skanaukite tradicinius valgius, linksminkitės pagal senąsias lietuvių tradicijas. „Sūrūs vėjai“ kviečia įmonės šventes ar giminių susibūrimus švęsti lietuviškai.

Padėsime sukurti įsimintiną dieną Druskininkuose.

Naujos pramogos:

- Lietuviška griekynė **2 val.;**
- Seserys periferijos dvare **2 val.;**
- Uždraustasis miškas **1 val.;**
- Saldi oazė **1 val.**

DRUSKININKŲ VANDENS PARKAS

Vilniaus al. 13-2, Druskininkai

+370 697 08000

info@aquapark.lt

www.aquapark.lt

Nemuno pakrantės kaimynystėje įsikūręs vandens parkas nepalieka abejingų. Ištisus metus Jūsų laukia tropinis karštis, vaiskaus žydrumo baseinai, palmių paunksmės ir nesibaigiančios pramogos: sūpuokitės jūros bangų baseine, plaukite pasroviui ar prieš srovę sraunioje upėje, nugalėkite visas baimes įspūdinguose čiuožimo kalneliuose, sušildykite kūną ir sielą kaitriose pirtyse ir įsisukite į nesibaigiančių linksmybių sūkurį.

SNOW ARENA

Nemuno kelias 2, Mizarai
+370 615 35415
registratura@snowarena.lt
www.snowarena.lt

SNOW ARENA – vienintelis visus metus veikiantis žiemos pramogų kompleksas Baltijos šalyse. Joje veikia 2 uždaros kalnų slidinėjimo ir atvira lauko trasa. Arenos trasos ir atvira lauko trasa, veikianti esant tinkamoms oro salygoms, yra modernios, padengtos kokybišku sniegu, kalno viršūnei pasiekti įrengti šveicariški keltuvai. Nuomos punkte galima išsinuomoti visą reikiamą įrangą bei aprangą. SNOW ARENOJE taip pat suteikiama galimybė pradedantiesiems mokytis bei tobulinti slidinėjimo įgūdžius kartu su profesionaliais kalnų slidinėjimo bei snieglenčių sporto instruktoriais.

LYNŲ KELIAS

Vilniaus al. 13, Druskininkai
+370 620 49351
info@lynukelias.lt
www.lynukelias.lt

Visus metus kasdien veikiantis LYNŲ KELIAS – vienintelis toks Lietuvoje. Tai viena iš ekologinių transportų rūšių, kuri neteršia aplinkos ir yra puiki pramoga kurorto svečiams. Dešimtvietė kabina iš stotelės prie Druskininkų vandens parko į kitą Nemuno pusę 45 metrų aukštyje Jus „nuskraidins“ per 7–8 minutes. Kelionės metu išvysite Nemuno vingį, kurorto pušynus, Meilės salą ir miesto panoramą.

UNO PARK

POILSIO parke šalia Nemuno bei DRUSKININKŲ VANDENS PARKO
+370 659 61256
druskininkai@unoparks.lt
www.unoparks.lt

Nuotykių parkas įsikūręs pačiame Druskininkų kurorto centre. Nuotykių parkas draugiškas bet kokio amžiaus žmonėms. Parko svečių saugumą užtikrina kompetentingi instruktoriai ir profesionali alpinizmo įranga. Nuotykių parko pasididžiavimas – „Skrydis per Nemuną“. Kurdami trasas mes galvojame apie Jus – didelius ir mažus, bebaimius ir atsargius!

EKSKURSIJOS DRUSKININKUOSE

Druskininkų gidų asociacija
+370 699 49745
+370 675 26388

Druskininkų gidų grupė „Artelė“
+370 615 89454

Plepi ponia Druskininkuose
+370 655 58180

Ekskursijos ir Edukacijos Druskininkuose
+370 615 12053

Retro Druskininkai
+370 686 36636
www.retodruskininkai.lt

VILKĖS GOLFAS

Kamorūnų k. Leipalingis
+370 611 45333
info@dzukijosgolfas.lt
www.dzukijosgolfas.lt

18 duobučių golfo aikštynas yra įsikūręs piečiausioje Lietuvos dalyje. Aikštynas unikalus tuo, kad viena jo pusė yra pušyne, o kita – atviroje teritorijoje. Aikštynas su 79 giliais smėlio bunkeriais yra užsėtas eraičino šeimos žolių mišinio sėklomis, todėl aikštelės yra ypač greito ridenimo.

TRAIN YOUR BRAIN PABĖGIMO KAMBARIAI

M. K. Čiurlionio g. 51, Druskininkai (Šeimos pramogų parke O KAS ČIA?)
+370 676 44640
www.trainbrain.lt

Tai galvosūkių ir loginių uždoučių kambariai, iš kurių ištrūkti turėsite per 60 minučių. Viskas, ko reikės – šiek tiek logikos, atidumo ir geros nuotaikos. Žaidimas skirtas 2–5 asmenų komandai. Yra 3 skirtingų tematikų ir lygių kambariai, tad vienu metu gali žaisti 15 asmenų. Organizuojame ir orientacinius pasivaikščiojimo žaidimus lauke.

ORIENTACINIAI PASIVAIKŠČIOJIMO ŽAIDIMAI

M. K. Čiurlionio g. 51, Druskininkai (Šeimos pramogų parke O KAS ČIA?)
+370 676 44640
www.trainbrain.lt

Orientacinis pasivaikščiojimo žaidimas Druskininkuose – interaktyvi ekskursija,

pasakojanti negirdėtą kurorto istoriją ir kviečianti aktyviai įsitraukti pačius žaidėjus. Virtualus gidas privers pasukti galvas – reikės įminti užuominas, atrasti paslėptas detales, atsakyti į užduodamus klausimus ir tada – judėti į priekį – kol pažinsite Druskininkus ir įveiksite maršrutą.

APVERSTAS NAMAS

Šalia Vilniaus al. 14, Druskininkai
+370 672 17669
www.apverstasnamas.lt

Ar kada nors susimąstei, koks būtų Tavo gyvenimas, jeigu viskas vyktų aukštyn kojomis? Juk būtų smalsu sužinoti, kaip jaustumeisi, jeigu galėtum lakstyti lubomis ar žaisti žaidimus aukštyn galva? Name išvysi apverstą vonios kambarį, svetainę bei miegamuosius kambarius. Neleisk smalsumui Tavęs kankinti, apversk savo gyvenimą aukštyn kojomis!

ŠEIMOS PRAMOGŲ PARKAS „O KAS ČIA?“

M. K. Čiurlionio g. 51, Druskininkai
+370 614 99228
okascia@grandspa.lt

Daugiau nei 1000 kv. m. pramogų erdvė, į kurią atvykus vaikus pasitiks parko karalienė žirafa ir pakvies pilnai nuotykių kelionei po nuostabų vaikų atradimų pasaulį. Magišku meniu vilios kavinė su joje įsikūrusia trolių palėpe.

TRAUKINUKAS

Pramogų aikštė, Vilniaus al.24, Druskininkai
+370 313 60800
information@druskininkai.lt
www.druskininkai.lt

Sezono metu po gražiausias kurorto vietas keliauja apžvalginis traukinukas. Paslauga ypač patraukli šeimoms su mažais vaikais, kadangi važiuojantys gali grožėtis kurorto gamta ir populiariausiais miesto objektais. Kelionės maršrutas, išvykimo vieta ir laikas skelbiami svetainėje www.druskininkai.lt

ECOTOURS ELEKTROMOBILIS

Turistų g. (automobilių parkavimo aikštelė) Maironio g. (šalia Lynų kelias keltuvo)
+370 677 60636
+370 677 77472

Tai nedidelis, kompaktiškas elektra varomas autobusiukas, kuriuo gali važiuoti iki 13 asmenų. Ecotours elektromobilis kursuoja po gražiausias miesto erdves, kelionės metu išgirsite įdomių pasakojimų apie Druskininkų kurortą. Šis nuotykis puikiai tinka šeimos, grupės ar tiesiog norinčių pažinti Druskininkus žmonių laisvalaikio praleidimui.

DVIRAČIŲ NUOMA

Vilniaus al.8, Druskininkai
+370 614 79501

Turistų g. 8, Druskininkai
+370 684 56685

Šv. Jokūbo g. 3, Druskininkai
+370 682 10953

V. Kudirkos g. 37, Druskininkai
+370 696 98104

Druskonio ežero pakrantė
+370 607 20060

Druskonio ežero pakrantė
+370 607 20060

Vilniaus al. 26, Druskininkai
+370 698 40430

Vilniaus al. 32, Druskininkai
+370 698 40430

Druskininkų kurorto ir apylinkių įdomiausias vietas galima aplankyti keliaujant dviračiais. Aplink kurortą įrengta 60 km specialiai dviračiams pritaikytų takų, kuriais keliaudami galėsite grožėtis kurorto įstabia gamta ir patirti neįkainojamų įspūdžių. Kurorte lengvai surasite dviračių nuomos punktų.

TENISO KORTAI

V.Krėvės g. 7, Druskininkai
+370 313 53132

Maironio g. 2, Druskininkai
+370 313 60618

Eglės g. 1, Druskininkai
+370 313 60220

Druskininkuose įrengti kortai atitinka visus reikalavimus ir standartus, naudotos tik kokybiškos bei profesionalios medžiagos. Atviruose teniso kortuose miesto svečiai ir šio sporto entuziastai gali žaisti kasdien.

Druskininkų turizmo ir verslo informacijos centras
M.K.Čiurlionio g. 65 / Gardino g. 3
+370 313 51777 / +370 313 60800
information@druskininkai.lt
www.druskininkai.lt

Leidinys išleistas kaip projekto Nr. LTPL00326 „Discovering and promoting the tourist treasures of the health resorts of Supraśl and Druskininkai" dalis.
Projekto tikslas – pozicionuoti Supraslę ir Druskininkus kaip sveikatingumo turizmo lyderius, reklamuojant jų unikalumą ir skatinant partnerių bendradarbiavimą.
Pagrindiniai projekto rezultatai – aukštos kokybės reklaminė medžiaga, kurioje pristatomi Supraslės ir Druskininkų sveikatingumo pasiūlymai, kultūriniai objektai ir grožis. Tai apima rankoje laikomą gidą, turistinius žemėlapius, mobiliąją programėlę „Health Resorts", bendrą reklaminį vaizdo įrašą ir trumpus filmukus.
Norėdami peržiūrėti kitą reklaminę medžiagą ir sužinoti daugiau apie projektą, nuskaitykite QR kodą.

SUPRASLIS

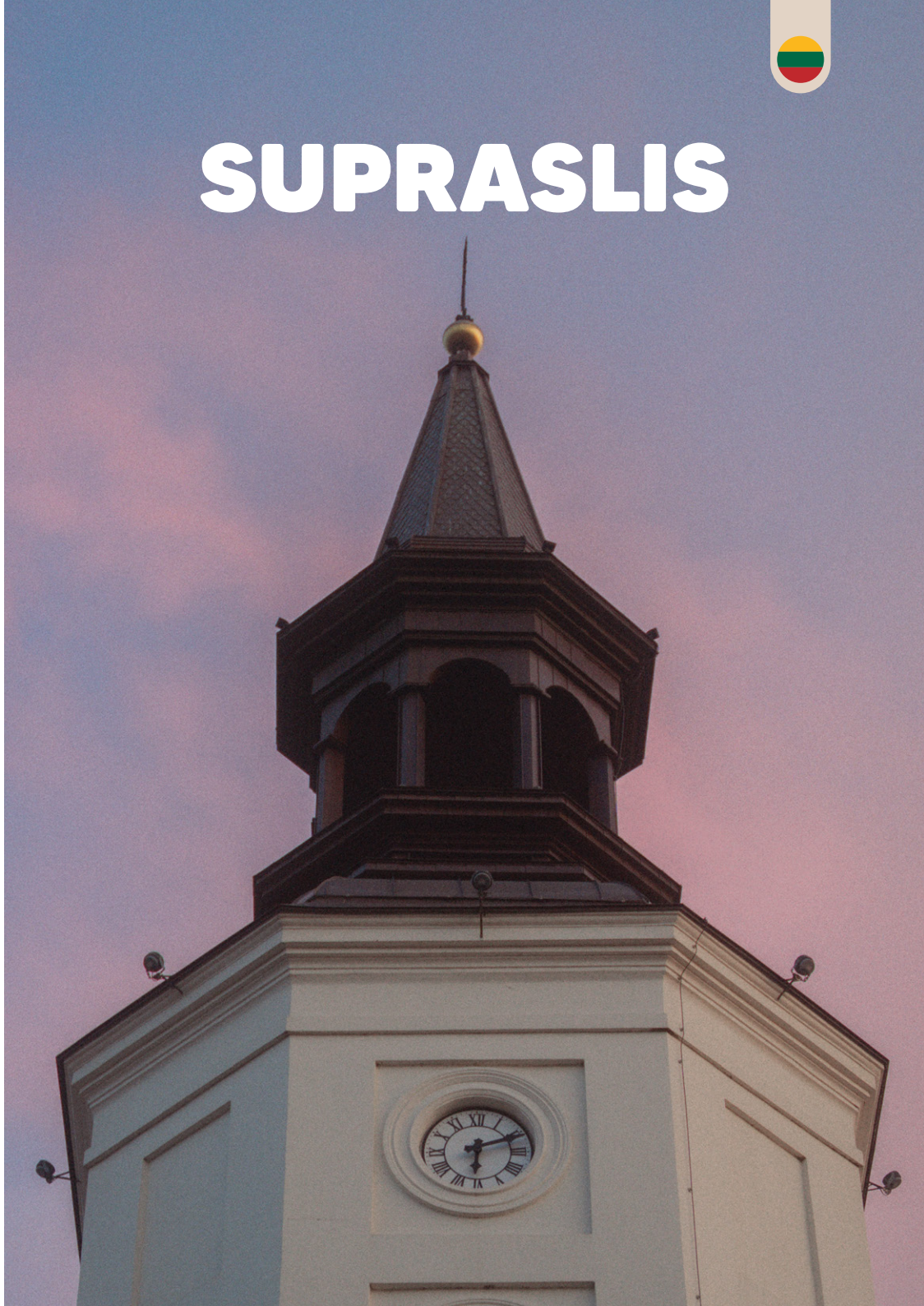

SUPRASLIS – LOBIS, LAUKIANTIS, KOL BUS ATRASTAS

PALENKĖS REGIONE TĖRA VIENAS MIESTELIS, PASISLĖPĘS PAČIOJE KNIŠINO GIRIOS ŠERDYJE, KURIO DAUGIAU KAIP 500 METŲ SKAIČIUOJANTI ISTORIJA AUKSO RAIDĖMIS ĮRAŠYTA Į LENKIJOS, BALTARUSIJOS IR LIETUVOS PRAEITĮ. ŠI UNIKALI VIETA TAI SUPRASLIO MIESTAS.

Interreg Co-funded by the European Union
Lithuania - Poland
Išleista įgyvendinant projektą Nr. LTPL00326 „DISCOVERING AND PROMOTING THE TOURIST TREASURES OF THE HEALTH RESORTS OF SUPRASL AND DRUSKININKAI"

Nors jo „oficialioji" istorija prasideda 1500 m., kai čia įsikūrė stačiatikiai vienuoliai iš Šv. Bazilijaus Didžiojo ordino, akmens, bronzos ir geležies amžiaus archeologiniai paminklai rodo, kad žmonių čia gyventa jau prieš kelis tūkstančius metų.

PRIEŠISTORĖ

Netoli reabilitacijos ligoninės „Puszcza" buvo rastas akmens kirvis, būdingas virvelinės keramikos kultūrai, o visai šalia vienuolyno – meistriškai pagamintas strėlės antgalis bei titnaginis peilis. Unikalus atradimas – kelios Velbarko kultūrai priskiriamos bronzinės segės, datuojamos IV a. po Kr. Jos buvo rastos netoli Bpa Jaworowskiego gatvės. Šalia vienuolyno katakombų buvo rasta XIII a. keramikos šukių, o 1975 m. – du ankstyvųjų viduramžių geležiniai kirviai (datuojami XI a.). Savo ruožtu ties Supraslio upės slėnio užtvanka (netoli Nowy Świat gatvės) buvo aptiktas XIII–XIV a. geležinis ietigalis. Jotvingiams priskiriami panašūs daiktai buvo atkasti 10 km atstumu nuo Supraslio, netoli Sokoldų kaimo (Supraslio valsčius). Šie radiniai rodo, kad dabartinio Supraslio teritorija buvo apgyvendinta ir viduramžiais. Viduramžių artefaktus iš Supraslio ir aplinkinių vietovių galima pamatyti netoli Supraslio įsikūrusiame Mažajame Knišino girios istorijos muziejuje šalia Kopna Guros medelyno bei Supraslio senosios klebonijos (Piłsudskiego ir 3-go Maja gatvių sankryža) nuolatinėje parodoje, kur yra įsikūręs turizmo informacijos centras.

Prieš dabartinių gyventojų protėvių apsigyvenimą šiose vietose, Supraslyje tūkstančius metų gyveno kitos tautos ir kultūros, kurios vertino palankią šio krašto padėtį.

SENOVĖS DEMBOVIKO GYVENVIETĖ

Tai, kad senovėje netoli Supraslio (Podsupraslio kaimynystėje) būta gyvenvietės, patvirtino 2004 m. šalia Demboviko gyvenvietės vykdyti archeologiniai kasinėjimai. Didelėje aukštosios salpos teritorijoje mokslininkai rado apie 2000 keramikos šukių ir kelis tūkstančius titnago dirbinių. Ypatingai įdomus radinys yra strėlės antgalis (bronzos amžius) ir Kundos kultūrai priskiriama šarvų plokštelė (mezolitas). Seniausi dirbiniai gali būti datuojami net 9 tūkstantmečiu p. m. e., o jauniausi – geležies amžiumi.

Kai kurias šioje archeologinėje vietoje rastas keramikos šukes puošia eglutės motyvai ir virvutės įspaudai. Ornamentika leidžia šią keramiką priskirti virvelinės keramikos kultūrai, o eglutės raštas rodo ankstyvąją jos atstovų išsivystymo stadiją. Virvelinės keramikos kultūra buvo neolito kultūra, kuri susiformavo 3 tūkstantmečio pabaigoje (tarp 2450 ir 2000 m. pr. m. e.). Ji buvo paplitusi Europos teritorijoje nuo Suomijos iki Šveicarijos ir nuo Reino iki Dniepro aukštupio ir vidurupio baseinų.

Demboviko gyvenvietėje ir kiek toliau į rytus, kitame Supraslio upės krante (žiūrint iš miestelio), prieš kelis metus buvo rasti šioje Europos dalyje retai sutinkamų senovės gyvenviečių, priskiriamų varpelinės keramikos kultūrai, liekanos. Čia taip pat buvo atkasti kapai su įkapėmis (moliniai puodai, akmens įrankiai ir papuošalai). Daugelio keraminių puodų fragmentų geometriniai ornamentai panašūs į randamus atokiose pietinėse mūsų žemyno dalyse (Ispanija, Portugalija). Tarp rastų daiktų įdomiausias yra gintaro amuletas (pakabukas) bei bene seniausias šiaurės rytų Lenkijoje rastas spalvoto metalo (vario?) fragmentas. Išskirtinis radinys yra pilnai sukomplektuotas medžiotojo lankininko įrankių rinkinys (su strėlių tiesintuvais, strėlių antgalių rinkiniu, peiliais ir durklais). Radiniai datuojami 2800–1800 m. pr. m. e.

NAUJŲJŲ LAIKŲ ISTORIJA

Dar gerokai prieš atsirandant vienuolyno kompleksui aukštas upės krantas buvo patogi vieta įsikurti. Supraslio salą beveik iš visų pusių supa ošiantys šilai, mišrieji miškai, pelkėtos pievos, Supraslio upė, Bžozuvka ir Grabuvka upeliai (dabar upokšniai). Iš visų pusių natūralių kliūčių saugomos vietovės taip pat buvo palanki vieta įsikurti atsiskyrėliams, kurie atsiskirdavo nuo vienuolių bendruomenės ir gyveno vieni savo pačių įrengtose atsiskyrėlių celėse. Iš pasakojimų žinome, kad vienuolių atsiskyrėlių celės buvo įsikūrusios upės žemupyje ant aukšto skardžio, netoli reabilitacijos ligoninės „Holmed", vadinamajame „Patelnios" (lenk. keptuvė) rajone. XIX a. pradžioje ši vieta vis dar buvo vadinama „Atsiskyrėlių ramove" („Uroczysko Pustelnia").

SUPRASLIO STAČIATIKIŲ VIENUOLYNO ISTORIJA

NUO GRUDEKO IKI SUPRASLIO

Šiuolaikinės Supraslio istorijos pradžią žymi 1500 metai, kuomet Aleksandras Chodkevičius, Koscieša herbo savininkas, dvaro žirgininkas ir maršalka, o nuo 1544 m. – Naugarduko vaivada, davė leidimą dabartinio Supraslio miesto vietoje įkurti stačiatikių vienuolyną. Pats, būdamas stačiatikis, gimęs apie 1457 m., Kijevo vaivados Jono sūnus, dar iki 1498 m. pakvietė į Grudeką stačiatikių vienuolius iš Šventojo Atono kalno ir Kijevo. Po dvejų metų vienuoliai, pavargę nuo gyvenimo triukšmingame Grudeke, paprašė savo geradario perkelti juos į kitą vietą prie tos pačios upės. Įkūrėjas leido vienuolyną perkelti iš Grudeko į ramesnę vietą, o naujos vienuolyno buveinės pasirinkimas turėjo būti nuspręstas Dievo valia. Šis faktas, atpasakojamas kaip legenda, užfiksuotas XVIII a. vidurio vienuolyno kronikoje, kurią surašė unitų vienuolis tėvas Mikalojus Radkevičius, bazilijonų abatijos vikaro pavaduotojas:

> *„...1498 m. pradžioje Grudeke dauggalis ponas Aleksandras Chodkevičius, Naugarduko vaivada ir Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės didysis maršalka, iš savo protėvių paveldėtoje žemėje pradėjo šio vienuolyno steigimo darbus. Visa tai vyko už 4 mylių nuo Supraslio. Ten pirmiausia jis apgyvendino Šv. Bazilijaus Didžiojo ordino vienuolius, visgi pradžioje nieko jiems neužrašė. Pirmasis šio vienuolyno vyresnysis buvo Pafnutijus Segen. Vienuoliams ši vieta nepatiko, tad po dvejų metų jie paprašė įsteigėjo perkelti juos į kitą, ramesnę vietą. Ponas, pats būdamas pamaldus, leido jiems patiems pasirinkti tinkamą vietą naujam vienuolynui. Gavę įsteigėjo sutikimą, jie iš medžio išdrožė kryžių ir paleido jį Grudeke į Supraslio upę. Ten, galvojo, kur kryžius sustos, tenai bus naujoji jų vieta. Nėra abejonės, kad ne be Dievo įsikišimo tasai kryžius buvo rastas Supraslio upės kranto itin gražioje, ramioje ir patogioje vietoje, vadinamoje Gruda, esančioje Bludovo girioje, įkūrėjo paveldėtoje žemėje. Vienuoliai viską papasakojo įkūrėjui, o šis pradėjo naujojo vienuolyno perkėlimo iš Grudeko į kitą vietą darbus. Gavus įkūrėjo sutikimą, 1500 m. Pafnutijus Segen, pirmasis Supraslio vienuolyno vyresnysis, persikėlė su vienuolių bendruomene į šią salą, esančią tarp Bžozuvkos ir Grabuvkos upelių, kur šis dievobaimingas ponas, ryžtingai ir tvirtai apsisprendęs, įkūrė šią šventąją vietą. Iš pradžių buvo pastatyta nedidelė šv. Jono evangelisto cerkvė...".*

Pačioje pradžioje Aleksandras Chodkevičius neskyrė vienuoliams jokių dovanojimų ir tik 1506 m. Kijevo stačiatikių metropolitas Juozapas Soltanas padovanojo vienuolynui Topileco, Baciutų ir Piščevo dvarus su baudžiauninkais, kuriuos jis gavo iš karaliaus Aleksandro už ištikimybę ir dalyvavimą ginant Lietuvos kunigaikštystę nuo Maskvos agresijos. Hierarchas ėjo tuo metu Smolensko vyskupo pareigas.
Supraslio simbolis buvo ir tebėra gotikinė Viešpaties Apreiškimo Švč. Mergelei Marijai cerkvė. Nors originalus XVI a. pradžios pastatas buvo susprogdintas Antrojo pasaulinio karo metu (1944 m. liepos mėn.), šiandien galima pamatyti virš miesto iškilusius rekonstruotos šventovės bokštus. 1931 m. žurnale „ZIEMIA" atnaujintas pastatas aprašytas taip:

> *„Stačiakampio formos cerkvė turi keturis gynybinius bokštus, o virš navos centro – kupolą, kurį laiko keturios kolonos. Dominuoja rytų architektūros elementai, tačiau gotikinė langų ir skliautų architektūra bei vėlesni baroko stiliaus elementai suteikia pastatui vakarietiškų bruožų. Tiek monumentalios šventovės išorė, tiek jos vidus alsuoja neįprasta graikų apeigų ir lotynų kultūros darna, tarsi matytume Rytų ir Vakarų rankų paspaudimą, vieną Kristų šlovindami slavų ir lotynų kalbomis..."*

VIENUOLYNO ISTORIJA

Supraslio vienuolynas iš tikrųjų jungė ne tik įvairius architektūros stilius, bet ir skirtingas filosofines pažiūras bei religinius įsitikinimus. Knišino girios rytinėje dalyje gyvenę stačiatikiai buvo atviri vakarų kultūrai ir religiniam suartėjimui su tame pačiame miško komplekse gyvenusiais lotynų bažnyčios atstovais.
Supraslio padėtis (tarp dviem kryptimis kuriamų gyvenviečių bei Lenkijos karalystės ir Lietuvos pasienyje) buvo palanki terpė užmegzti ryšiams, keistis nuomonėms, miestelio išsidėstymas, galima sakyti, nulėmė vienuolyno kaip tarpkultūrinio tilto vaidmenį. Šis vienuolynas tobulai atitiko Jogailaičių puoselėjamą asmeninės unijos viziją, kai, valdant vienam monarchui, broliškai sugyvena lenkai, lietuviai, totoriai ir rusinai.
1054 m. įvykęs Romos Katalikų ir Rytų Stačiatikių bažnyčių bendrystės lūžis paskatino bandymus suvienyti graikiškus Rytus ir lotyniškus Vakarus, ypač po Florencijos susirinkimo (1439 m.), kuriame dalyvavo ir graikai, ir romėnai. Vienas iš bandymų suvienyti bažnyčias sutapo su Supraslio vienuolyno įkūrimu. Netrukus po to, kai Rusijos metropolitas Juozapas Bulharinovičius sutiko įkurti ir pašventino pirmąją Supraslio cerkvę, 1500 m. rugpjūčio 20 d. tas pats cerkvės vadovas, neatsisakydamas paklusnumo Konstantinopolio patriarchui, kartu išreiškė paklusnumą ir popiežiui Aleksandrui IV. Taip jis patvirtino savo pritarimą Kijevo pirmtakų idėjoms. Deja, po Maskvos paskelbto religinio karo (nesutinkant su bet kokiais bandymais susitaikyti) ir, galiausiai, Lietuvos pralaimėjimo bei bijant tolesnių teritorinių nuolaidų Maskvos kunigaikštystei, ekumeninių tendencijų buvo atsisakyta. Po Bulharinovičiaus mirties (1501 m.) naujasis metropolitas Jona iš Minsko neužmezgė ryšių su Roma, o 1503 m. jis netgi iš naujo pašventino sakralinius objektus Supraslio mieste, kuriuos prieš trejus metus buvo konsekravęs Bulharinovičius, Maskvos kronikose apibūdinamas kaip graikų tikėjimo priešas ir atsimetėlis, nors metropolitas niekada neatsisakė stačiatikių tikėjimo.
1545 m. medinė Šv. Jono Evangelisto bažnyčia sudegė į ją trenkus žaibui, o kartu su ja, tikėtina, ir Smolensko Dievo Motinos bei Spaso ikonos, kurias metropolitas Juozapas Bulharynovičius padovanojo šventyklų Supraslyje pašventinimo proga.
XVI a. buvo pastatytas mūrinis refektoriumas, o po 1545 m. – vienuolių kapinės (katakombos) su Kristaus prisikėlimo cerkve. Šalia katakombų vienuoliai augino daržoves, dirbo žemę ir netgi turėjo savo vynuogyną. Vienuolyne jie įkūrė ir

> *Supraslio vienuolynas buvo pavyzdinis centras Rytų krikščionybės išpažinėjams Abiejų Tautų Respublikoje. Jo istorija atspindi audringą ir įvairialypę Lenkijos praeitį.*

biblioteką, į kurią traukė žymūs humanistai ir menininkai.
Čia būta ne tik tvenkinių, kuriuose veisėsi žuvys, karaliavusios ant vienuolių stalų gavėnios metu. XVI a. Supraslio upės slėnyje buvo iškastas 2,5 km ilgio dirbtinis kanalas, kurį amžininkai vadino Kopanica, Naująja upe (Nowa Rzeka) arba Kopanės upe (Rzeka Kopana). Šio kanalo, kuris yra daugmaž 300 metų senesnis už Augustavo kanalą, paskutinėje atkarpoje buvo įrengtas 8 hektarų ploto malūno tvenkinys, malūnai, lentpjūvės ir vėlyklos su gyvenviete. Ši unikali ir gerai išsilaikiusi hidrotechninė užtvankų sistema yra įtraukta į paminklų registrą ir yra vadinama Supraslio vandens sistema. Supraslio valsčiaus administracija siekia atkurti šį rezervuarą. Šiuo metu baigiamas rengti projektas, kuriuo siekiama gauti visus reikiamus leidimus investuoti. Atkurtame viršutiniame baseine (Zajma) planuojama įrengti hidroelektrinę ir turizmo infrastruktūrą, vienas iš numatomų objektų yra paplūdimys.
Nuo 1545 m. stačiatikių vienuolyno vyresniesiems buvo suteikiamas archimandritų (arba abatų), titulas, anksčiau jie buvo tik igumenai (vyresnieji). Pirmasis archimandritas, užėmęs šį garbingą postą, buvo bajoras Sergijus Kimbaras (1545–1565), vienas iš labiausiai išsilavinusių Lenkijos ir Lietuvos stačiatikių teologų. Jis siūlė vykdyti religines reformas. Nebus per garsiai pasakyta, kad Supraslį jis rado medinį, o paliko mūrinį. Jis inicijavo daug naudingų infrastruktūros investicijų, kurias, beje, įgyvendino ir iš Vilniaus pritraukti amatininkai. Palaidotas katakombose.

BAZILIJONŲ UNITŲ LAIKOTARPIS

Po 1596 m. Supraslio vienuolynas priėmė stačiatikių vyskupų sinodo, kuriame Abiejų Tautų Respublikos (toliau – ATR) stačiatikių bažnyčia buvo suvienyta su Romos katalikų bažnyčia, sprendimus. Nors iš pradžių vienuolyno stačiatikių vyresnysis, archimandritas kunigaikštis Ilarijonas Masalskis rėmė religinę integraciją, o vėliau dalyvavo prieš uniją pasisakiusiame bažnytiniame susirinkime Breste, galiausiai jis visgi pakluso unitų metropolitui Ipatijui Pociejui ir tapo kataliku.
Neatsisakydamas rusų religinių ir kultūrinių tradicijų ir jas, atvirkščiai, netgi papildydamas lotynų ir lenkų elementais, Supraslio vienuolynas tapo vienu iš svarbiausių unitų intelektualų centrų ATR bei hierarchų, įskaitant graikų katalikų bažnyčios metropolitus, buveine.
Nuo Bresto unijos priėmimo 1601–1603 m. iki 1839 m. Supraslio vienuolynas buvo vienintelis Lenkijoje autonominis vienuolynas. Jis nebuvo pavaldus XVII ir XVIII a. įkurtoms bazilijonų kongregacijoms, kurios buvo centralizuotai valdomos taikant Jėzaus draugijos modelį: Lietuvos (Švč. Trejybės) ir Lenkijos (Švč. Mergelės Marijos Globos). Jis buvo pavaldus tik savo metropolitui ir Šventajam Sostui. Supraslio vienuolyno abatai buvo aukščiausi unitų bažnyčios Lenkijoje pareigūnai, įskaitant nurodytos bažnyčios metropolitus. 1695–1803 m. Supraslio vienuolyne veikė spaustuvė. Per 108 veiklos metus spaustuvė išleido 452 pozicijas, iš kurių net 73 % buvo išspausdintos lotynų, o 27 % – kirilicos šriftu. Kaip rašo dr. Maria Cubrzyńska-Leonarczyk:

> *„Bazilijonai buvo tos Abiejų Tautų Respublikos visuomenės dalies, kuri susiejo savo likimą su Graikų katalikų, t. y. unitų bažnyčia, elitas. Unitai, o tarp jų buvo ne tik ukrainiečių, kaip šiandien visuotinai manoma, bet ir daug baltarusių, lenkų, lietuvių, o kartais net ir rusų, puoselėjo rusų tradicijas ir stačiatikių papročius, kartu pripažindami popiežiaus viršenybę. Tad bazilijonai, o kartu ir unitai, buvo tiltas ne tik tarp dviejų Bažnyčių (stačiatikių ir katalikų), bet visų pirma tarp Vakarų Europos kultūros ir Rytų kultūros, kuriai įtaką vis dar darė Bizantija. Taip jie vykdė savotišką misiją, kurią skatino ir Supraslio vienuolyno leidyklos veikla“*

PADALIJIMAI. VIENUOLYNO PANAIKINIMAS IR RUSIFIKACIJA

Supraslio bazilijonų kultūrinę misiją nutraukė padalijimai. Žemę iš bazilijonų atėmė pirmiausia prūsai, o po 1807 m. – rusai, nustatę kasmet mokamą išmoką, kurios nepakako net pagrindiniams poreikiams patenkinti.
Dėl griežtos agresoriaus vykdomos politikos 1803 m. veiklą nutraukė unitų leidykla, kuri 1792 m. išleido pirmąjį Franciškeko Karpinskio (Franciszek Karpiński) religinių giesmių tomą „Dievobaimingos giesmės“ („Pieśni Nabożne“), kurioje rasime iki šiol giedamas giesmes, pvz., rytinę giesmę („Kiedy ranne wstają zorze“), vakarinę giesmę („Wszystkie nasze dzienne sprawy“) bei Kalėdų giesmę („Bóg się Rodzi“).
1839 m. caro valdžia panaikino Graikų apeigų unitų bažnyčią, o jos turtą, dvasininkus ir tikinčiuosius priskyrė Rusijos stačiatikių bažnyčiai. Tuo metu Supraslyje buvo įkurtas stačiatikių vienuolynas, kuris iš pradžių faktiškai buvo buvusių unitų dvasininkų atsiskyrimo vieta. Čia merdėjo buvę bazilijonai, pripratę prie visiškai kitokių tradicijų ir realybės. Jie negalėjo iki galo pritapti prie naujų jiems primestų aplinkybių.
XIX a. viduryje archimandrito rūmai kartu su vienuolyno pietinio sparno dalimi buvo parduoti Vilhelmui Friderikui Zachertui. Stačiatikių vienuoliai gyveno atskirame pastate, vadinamame Żaczek (mažybinė žodžio studentas forma – vert. past.), jiems taip pat priklausė pagrindiniai vartai ir vienuolyno pietinio sparno dalis. Nors didžioji buvusio vienuolyno dalis buvo parduota Zachertų giminei, visgi planuojamas Supraslio vienuolyno panaikinimas taip ir neįvyko. Šį nuopelną galima priskirti iš rusų bajorų giminės kilusiam vienuolyno vyresniajam Mikalojui Dalmatovui. Jis sutvarkė vienuolyno archyvą, atgaivino nuo unitų laikų primirštą Supraslio Švč. Mergelės Marijos kultą, šalia Żaczek pastato pastatė Šv. Jono Teologo cerkvę ir rūpinosi vietos vaikų švietimu. Jo vadovavimo laikais vienuolyne veikė trijų klasių mokykla, kurią lankė skirtingą tikėjimą išpažįstantys berniukai iš Supraslio. Mokymosi procesas buvo grindžiamas rusų tradicijomis. XX a. pradžioje Dalmatovas Podsupraslio kapinėse pastatė Šv. Jurgio kankinio cerkvę. Sutvarkė vienuolyno archyvą ir saugojo rankraščius bei knygas, kurios liko Supraslyje po to, kai intensyvaus rusifikavimo ir dekatalizacijos laikotarpiu vienuolyno rinkiniai buvo išbarstyti. Jis parengė pirmąją Supraslio vienuolyno monografiją, kuri Sankt Peterburge buvo išleista 1892 m. Įkūrė Marijos kultą skleidžiančią religinę broliją. Atnaujino Apreiškimo cerkvę, kur pašalino kalkių sluoksnį nuo archimandrito Vikentijaus Kurhanovičiaus (1852–1859) uždažytų freskų. Dvasininkas mirė 1906 m. sausio 31 d. Jo kapą Šv. Jono Teologo cerkvės požemiuose suardė raudonarmiečiai, užėmę vienuolyną po 1939 m. rugsėjo 17 d. Žmonės jį prisimena kaip gerą, švelnų ir tolerantišką žmogų.

VIENUOLYNAS PO 1915 M.

1915 m., prasidėjus Pirmajam pasauliniam karui, rusų vienuoliai išvyko iš Supraslio, palikdami visą vienuolyno turtą. Apleistus vienuolyno pastatus užėmė vokiečių kareiviai, kurie ten išbuvo iki 1919 m. pradžios, kai Lenkija atgavo šių teritorijų kontrolę.
Paskelbus nepriklausomybę, apleistą vienuolyną valstybė išnuomojo Katalikų Bažnyčiai, kuri 1937

m. čia įkūrė saleziečių vadovaujamą švietimo įstaigą ir oratoriją. Kongregacijos vykdomą švietimo veiklą nutraukė Antrasis pasaulinis karas.
Po 1939 m. rugsėjo 17 d. vienuolyno pastatus perėmė Raudonoji armija ir į juos perkėlė karo įgulą. Sovietai ištuštino Viešpaties Apreiškimo cerkvės vidų. Skalbyklos krosnyse jie sudegino gražiausią ikonostasą visoje ATR, kurį XVII a. viduryje sukūrė Gdansko meistrai, o iš jo išimtų vario lakštų gamino „dekoratyvinius“ lituotus katilus ir puodelius. Supleškino ir šoninius altorius bei pirštuotes. Tikrą sovietų okupacijos (1939 m. rugsėjis – 1941 m. birželis) metais vykdomos ardomosios veiklos vaizdą leidžia pamatyti vienuolyno abato rūmų pavyzdys. Antrame aukšte Raudonosios armijos kariai įrengė viešąjį tualetą. Pastatą jie išniekino taip smarkiai, kad vienintelė galimybė jiems patekti į objektą buvo ropojimas medinėmis lentomis, atremtomis į plytas...
Po karo sugriuvę ir iš dalies sudeginti vienuolyno pastatai buvo atstatyti ir juose įsikūrė Žemės ūkio mechanizacijos technikos mokykla. Po ilgų ginčų, 1996 m. vasario mėn. Lenkijos vyriausybės sprendimu, mokyklos užimami pastatai buvo perduoti Lenkijos autokefalinei stačiatikių bažnyčiai, kuri nuo 1982 m. vykdo Viešpaties Apreiškimo cerkvės rekonstravimo darbus. Neseniai jos vidų papuošė freskos, nutapytos pagal istorinius prototipus. Sukurtas ir naujas ikonostasas, kuris, nors ir nėra panašus į savo barokinį pirmtaką, vis dėlto irgi yra įspūdingas, visų pirma dėl savo monumentalumo ir ikonų, kurios primena Komninų dinastijos laikų bizantinio „renesanso“ meną.
Svarbų vaidmenį atkuriant vienuolyną 1984 m. ir atgaivinant Dievo Motinos kultą atliko archimandritas Mironas Chodakovskis, buvęs Hainuvkos arkivyskupas ir Lenkijos kariuomenės stačiatikių ordinariato vadovas, beje, turintis, brigados generolo laipsnį. Dvasininkas žuvo 2010 m. balandžio 10 d. netoli Smolensko prezidento lėktuvo katastrofoje. Palaidotas, pagal paties testamente išreikštą valią, atstatytoje Supraslio Viešpaties Apreiškimo cerkvėje, po šventyklos presbiterija. Hierarcho garbei jo vardu buvo pavadinta viena iš gatvių šalia vienuolyno, o komplekso pietiniame sparne vienuoliai įrengė vyskupo Mirono atminimo salę. Joje galima

Supraśl tapo miestu vyskupo Leono Liudviko Javurovskio plėtotos vienuolyno gyvenvietės dėka. Pirmą kartą jis buvo pavadintas „miesteliu“ 1829 m. vienuolyno inventorizacijos apraše.

pamatyti arkivyskupo asmeninius daiktus. Viešai prieinamoje vietoje šalia abatų rūmų ant granito pjedestalo pastatytas bronzinis hierarcho biustas. Supraslio gyventojai vyskupą Mironą Chodakovskį prisimena kaip ypač jautrų ir atvirą žmogų, kituose ieškojusio brolių ir seserų Kristuje. Jis buvo ypač vertinamas dėl įgimto ekumeninio jautrumo, kurio idėjas devintajame dešimtmetyje Supraslyje įgyvendino kartu su Romos katalikų kunigais rengdamas Krikščioniškosios kultūros dienas. Šis renginys buvo vienas iš pirmųjų katalikų ir stačiatikių dialogo tiltų Lenkijoje.

MIESTO ISTORIJA

XVII ir XVIII a. šalia vienuolyno įkurta gyvenvietė Supraslyje nebuvo tikras miestelis, tačiau ir kaimu ją buvo pavadinti sunku. Vietos bendruomenė teikė įvairias paslaugas vienuolynui ir šalia jo esančiam palivarkui, daug gyventojų įdarbindavo Supraslio Zajmos (dar vadinamo Binduga) rajone esančios manufaktūros. XVI–XVIII a. Supraslio gyventojų veikla buvo visų pirma susijusi su vienuolių kasdieninių poreikių tenkinimu: tiekė jiems maistą, teikė sakramentinio pobūdžio paslaugas, užtikrindavo palivarko ir baudžiauninkų sistemos tinkamą veikimą, dirbo spaustuvėje, popieriaus gamykloje ir kitose įstaigose. Iki padalijimų Supraslis buvo maldos ir susitelkimo vieta. Dėl to vienuolynas neleido, kad šalia jo įsikūrusi gyvenvietė virstų triukšmingu traukos centru.
Supraslio miestelis pirmą kartą rašytiniuose šaltiniuose paminėtas 1798 m., o tiksliau popiežiaus Pijaus VI bulėje, kuria čia buvo įsteigta unitų vyskupija. Nors bažnytiniu požiūriu miestas buvo priskirtas miestų kategorijai, buvo aišku, kad tai yra perdėtas apibrėžimas. Pagal viduramžių tradicijas vyskupijos buvo steigiamos miestuose, o Supraslio statusas tuo metu dar kėlė klausimų. Todėl Suprasliui buvo sąlygiškai suteiktas miesto, kuriame reziduoja vyskupas, statusas, tikintis, kad jis sparčiai vystysis. Daugiau apie tai sužinome iš popiežiaus dokumento ištraukos:

> ***„Savo iniciatyva ir tvirtai apsisprendę, remdamiesi savo apaštališkąja valdžia, manome, kad minėta Supraslio gyvenvietė yra verta ir tinkama būti pavadinta Supraslio miestu, suteikiant jai visas teises, privilegijas ir prerogatyvas, kuriomis naudojasi, turi ir džiaugiasi kitos sostinės bei jų gyventojai...“***

Būta ir ekonominio Pijaus VI suteiktos Supraslio plėtros krypties pagrindo. Po ATR žlugimo, kai vienuolyno turtą perėmė valstybė, vienuolyno plėtra ir išlaikymas priklausė nuo vienuolyno gyvenvietės ekonominio potencialo. Siekdami pagerinti vienuolyno finansinę padėtį, bazilijonai iš Prūsijos (o po 1807 m. – iš Rusijos) išnuomojo agresorių perimtą „Supraslio dvarą“ su pramonės objektais – dviem malūnais, dvejomis vėlyklomis, lentpjūve, alaus darykla, dvejomis smuklėmis,

degtinės, plytų ir popieriaus gamyklomis.
Taisyti malūnus ir vėlyklas, statyti alaus daryklą, naują popieriaus gamyklą, palivarko gyvenamąjį namą ir kitus objektus bazilijonams padėjo sukviestas visas būrys amatininkų. Jų nemaža dalis buvo liuteronai su vokiškomis pavardėmis, kurios figūruoja Supraslio bazilijonų parapijos krikšto knygoje.
Ypatingai daug dėmesio gyvenvietės plėtrai skyrė vienuolyno abatas ir paskutinis Supraslio stačiatikių vyskupijos paskirtasis vyskupas Leonas Liudvikas Javorovskis, Liubič herbo savininkas. Po vyskupijos panaikinimo 1809 m. bazilijonų vienuolyno vadovas norėjo, kad Supraslyje įsikurtų svarbūs Bresto vyskupijos, kurios sufraganas jis buvo, organai, įskaitant seminariją, konsistoriją ir vyskupo rezidenciją.
Per tris Javorovskio valdymo dešimtmečius Supraslio gyventojų skaičius padvigubėjo, pakito ir jo pobūdis. Svarbu paminėti, kad šis proveržis įvyko kelis metus prieš Vilhelmui Friderikui Zachertui, apie kurį bus kalbama toliau, imantis Supraslyje panašių veiksmų.
Dar prieš įvedant muitus prekėms, eksportuojamoms iš Lenkijos karalystės į Rusijos rinką po 1830–1831 m. sukilimo, Supraslis pradėjo panašėti į miestelį. Vienuolyno 1829 m. inventoriaus knygos pirmoje eilutėje rašoma, kad vienuolynas buvo įsikūręs *„Suprasliu vadinamame miestelyje“*.
Nors iki 1830 m. Supraslio pramonės modernizavimas prarydavo daugiau kaip 70 % visų vienuolyno išlaidų, sumanymas perkelti Bresto vyskupijos buveinę pasirodė esą neįgyvendinamas. Tam priešinosi Sankt Peterburge įsikūrusi valdžia, kuri sugriežtino politiką unitų atžvilgiu. Abatą Javorovskį graužė sąžinė. Anuomet atrodė, kad jo didžiulės investicijos į palivarko atnaujinimą, nuėjo perniek. Vienuolyno inventoriaus knygoje jis rašė:

> ***„...Bet kadangi aukštesnės valdžios institucijos nusprendė kitaip, man belieka tik gėdytis savo klaidos, visgi sąžiningai tikiuosi, kad dėl to man neteks atsiskaityti prieš Dievą.“***

Vyskupo Javorovskio klaida pasirodė esanti tikroji palaima, nes ji žymiai paspartino Supraslio plėtrą. Abato Javorovskio planais pasinaudojo pasauliečiai pramonininkai, kurie nuo 1831 m. nuomojosi buvusį vienuolyno dvarą su bazilijonų manufaktūromis. Čia jie įkūrė tekstilės gamyklas. 1831 m. vasario mėn. vienuolyno ūkį išsinuomojo

vokiečių tekstilininkas Hufertas, o lapkričio mėn. – fabrikantas Roteris. Vėliau bazilijonų palikimą Zajmos rajone perėmė tekstilininkas iš Zgežo Vilhelmas Friderikas Zachertas (1834 m.). Per du dešimtmečius šis fabrikantas vienuolyno miestelį, kuriame gyveno daugiau kaip 300 gyventojų, pavertė „tikru“ miestu, kuriame 1857 m. jau gyveno 3450 gyventojų. Daugiausia katalikai (2086), evangelikai (790), stačiatikiai (327) ir žydai (227).
Vėliau čia atvyko ir kiti pramonininkai: Buchholcų, Reichų, Jansenų, Aunertų, Altų, Košadų ir Tebusų šeimos, o paskui juos atsikėlė daug kvalifikuotų amatininkų. Visi jie persikėlė į Supraslį iš Lenkijos Karalystės norėdami išvengti bankroto. Po 1830–1831 m. sukilimo įvesti dideli muitai už tekstilės gaminius, eksportuojamus į Rusijos imperiją, neleido jiems toliau plėtoti savo verslų. Vienintelė galimybė išlaikyti plėtrą buvo gamybos perkėlimas į Balstogės sritį (Rusijos imperijos teritorija). Supraslis akimirksniu tapo svarbiu tekstilės gamybos centru Balstogės srityje, o vėliau ir visoje Gardino gubernijoje. Tekstilės pramonę sužlugdė tik prasidėjęs Antrasis pasaulinis karas.
XIX a. Supraslyje kūrėsi žydai, kurie turėjo parduotuves, kepyklas ir smukles. Padedant Supraslyje veikusiems fabrikantams, jie pastatė sinagogą Zgierska gatvėje (dabar – 11 Listopada gatvė), kurią Antrojo pasaulinio karo metu sunaikino vokiečiai. Anuometinę žydų bendruomenę primena šioje gatvėje, priešais rabino namą, kuriame buvo chederis, padėtas akmuo su sulaužytos menoros liejiniu ir užrašu.

SUPRASLIS ŠIANDIEN

Šiuo metu apie 4 300 gyventojų turintis Supraslis pamažu tampa turistiniu ir kurortiniu miestu. Miestui ir valsčiui vadovauja burmistras kartu su miesto taryba. Čia veikia Palenkės regiono kultūros įstaigos, pvz., Ikonų muziejus ir teatras „Wierszalin“.
Supraslis taip pat yra švietimo centras, čia veikia dvi mokyklos: Arturo Grottgerio meno mokykla ir Ferdynando Mareckio sporto pradinė mokykla. Mieste veikia keletas asociacijų, iš kurių žinomiausios yra *„Collegium Suprasliense“* ir Supraslio draugų sąjunga. Be to, stačiatikių vienuolyne veikia Supraslio akademija, organizuojanti kultūrinius, mokslinius, labdaros ir religinius renginius. Svarbi Supraslyje įsikūrusi institucija, skatinanti rūpintis gamtos ir kultūros vertybių apsauga, yra 1988 m. įkurtas Vitoldo Slavinskio (Witold Sławiński) Knišino girios kraštovaizdžio parkas.
Supraslyje yra trys parapijos: dvi Romos katalikų ir viena stačiatikių. Apie 87 % gyventojų yra katalikai, kita dalis tai stačiatikiai ir kitų religijų atstovai.
Istorinis įvykis buvo kurorto statuso suteikimas Supraslui 2001 m. gruodžio 28 d. įvykęs prisijungimas prie elitinės Lenkijos kurortų grupės atvėrė naujas šios unikalios vietovės plėtros galimybes.

MUZIEJAI

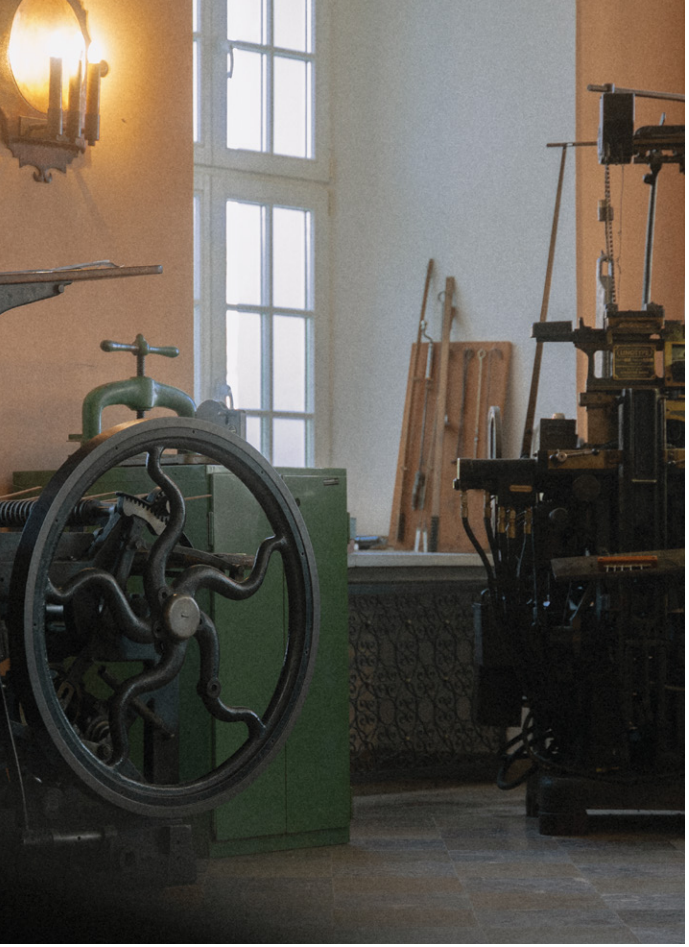

IKONŲ MUZIEJUS

ul. Klasztorna 1, 16-030 Supraslis

Supraslio ikonų muziejaus paroda, skirta cerkvių meno kūriniams pristatyti, stebina begale neįprastų dizaino sprendimų. Ikonos čia pristatomos kaip sakraliniai meno kūriniai, kuriuose galima atrasti daug simbolikos ir teologinio turinio. Čia eksponuojami kūriniai vaizduoja Palenkės regioną, buvusią ATR teritoriją, pristato sentikių ir kitas susijusias temas. Parodos dalyje, skirtoje Palenkės bažnyčių reliktams, eksponuojami neįkainojami XVI a. postbizantinės freskos iš Supraslio stačiatikių vienuolyno Viešpaties Apreiškimo Švč. Mergelei Marijai cerkvės bei kiti svarbūs regiono cerkvių meno kūriniai. Svarbi nuolatinės ekspozicijos dalis – viena didžiausių šalyje sentikių ikonų kolekcija, stebinati savo įvairove, kurią įkvėpė skirtingos ikonografinės tradicijos. Tarp artefaktų iš buvusios ATR teritorijos galima pamatyti XVI–XVIII a. šventyklų ikonas. Be senosios ikonografijos muziejaus prof. J. Nowosielskio vardu pavadintoje salėje galima pamatyti jo paties sukurtus ir mūsų laikų ikonų kūrėjų darbus, kuriuose nesunku atrasti sąsajas su ikonų kūrimo meno tradicijomis.

SPAUSTUVININKYSTĖS IR POPIERIAUS GAMYBOS MUZIEJUS

ul. Klasztorna 1, 16-030 Supraslis

www.muzeumdruku.pl

Ekskursija po muziejų yra tarsi kelionė laiku, kurios metu savo akimis galima pamatyti, kaip kruopščiai, lapas po lapo, buvo gaminamas popierius ir spausdinamos knygos. Muziejuje eksponuojama senovinių spausdinimo mašinų kolekcija. Muziejaus atmosferą papildo šviežio rašalo kvapas ir medinio spausdinimo įrenginio girgždesys. Muziejus organizuoja ir praktinius (vietoje ir išvažiuojamuosius) užsiėmimus (popieriaus gamybos, linoraižinio, knygrišystės).

SUPRASLIO IŽDINĖ

Supraslio kultūros ir laisvalaikio centras, ul. Cieliczańska 1, 16-030 Supraslis

ckirsuprasl.com/skarbiec/

Tai unikali vieta Supraslio kultūros žemėlapyje. Čia saugomi su miesto istorija susiję dokumentai, nuotraukos ir artefaktai. Vertingiausi eksponatai – XVIII a. bazilijonų vienuolyno spaustuvėje išspausdintos knygos, XVIII–XX a. žemėlapių rinkinys, prieškario kino eksponatai, tarp kurių rasime netgi 1919 m. gramofono originalą. Taip pat galima pamatyti XVI–XVIII a. Supraslio vienuolyno celėse naudotų koklių fragmentus.

SENOJI KLEBONIJA

ul. 3 Maja 30, 16-030 Supraslis

Šiame XIX a. viduryje iškilusiame pastate kelis dešimtmečius buvo įsikūrusi Švč. Trejybės Romos katalikų parapijos klebonija. Pirmasis čia apsigyveno iš Kelno atvykęs kunigas Gustavas Bajenas, su sąlyga, kad dirbs tik su vokiškai kalbančiais gyventojais. Dėl rusų vykdomų represijų politikos jis buvo ištremtas į Sibirą už neteisėtą tarnystę vietos unitų gyventojams, kurie dėl 1839 m. visuotinės konversijos buvo priskirti Rusijos stačiatikių bažnyčiai. Visi kiti šiame pastate gyvenę klebonai buvo lenkai. Jie atvykdavo iš įvairių didžiulės Vilniaus vyskupijos, kuriai priklausė ir Supraslis, kampelių. Vykdant renovacijos darbus, mūro skiedinyje buvo rastas rožinis. Aptikta ir keliasdešimt stiklo negatyvų, kuriuos kunigas Mieczysław Akrejć padarė taikydamas šlapio kolodijaus metodą. Šiuos negatyvus galima pamatyti nuolatinėje parodoje senosios klebonijos kavinukėje. Kunigai gyveno senojoje klebonijoje iki XX a. 10 dešimtmečio. Iki 2022–2023 m. atlikto remonto ji buvo netinkama naudoti. Atnaujintame pastate dabar veikia turizmo informacijos centras, eksponuojama Supraslio unitų ir katalikų istorijai skirta paroda, rengiami parapijiečių susitikimai.

MAŽASIS KNIŠINO GIRIOS ISTORIJOS MUZIEJUS

16-030 Kopna Gura

Mažojo Knišino girios istorijos muziejaus Kopna Gura gyvenvietėje įkūrimo idėja kilo ieškant 1831 m. Sokoldos mūšyje žuvusių lenkų karių kapų. Čia pristatoma kovų, vykusių siekiant atgauti išsvajotą Lenkijos nepriklausomybę 1830 m. lapkričio mėn. (1830 m. sukilimas) ir 1863 m. sausio mėn. (1863–1864 m. sukilimas) istorija. Dalis mūšių įvyko būtent šioje vietovėje, o vos už 100 metrų nuo Kopna Guros, įvyko mūšis prie Sokoldos upės, todėl Kopna Guros medelynas buvo pavadintas 1863 m. sukilėlių vardu. Kita parodos dalis skirta Knišino giriai pristatyti per savo pėdsaką palikusių kitų istorinių įvykių prizmę. Šis nedidelis muziejus gana plačiai aprėpia kelias Knišino girios gyventojų kartas. Čia eksponuojami ne tik titnago, bronzos ir geležies amžiaus artefaktai, bet ir viduramžių eksponatai, seni dokumentai, žemėlapiai, ginklai ir t.t.

BAŽNYČIOS

ŠVČ. TREJYBĖS KATALIKŲ BAŽNYČIA

ul. Józefa Piłsudskiego 9, 16-030 Supraslis

Pastatyta 1861–1863 m. Pamaldos joje vyksta nuo 1868 m. Dėl prieš katalikus nukreiptos represijų politikos ir draudimo buvusiems unitams priimti katalikų sakramentus, carinė valdžia nenorėjo leisti steigti parapijos. Vilhelmui Friderikui Zachertui skyrus sklypą bažnyčios ir klebonijos statybai, iš Reino krašto buvo pakviestas kunigas Gustavas Bajenas (Gustaw Bajen). Po metų jis buvo ištremtas į Sibirą už sakramentų teikimą unitams. 1902–1903 m. iškilo priebažnytis su bokštu, apsidė, chorų balkonas ir dvi zakristijos. Šiame kontekste verta atkreipti dėmesį į Józefo Buchbinderio paveikslą „Švč. Trejybė“, 1863 m. drobę „Kristaus nukryžiavimas“ bei epitafiją, skirtą Antrojo pasaulinio karo metu žuvusiems Supraslio gyventojams. Daug liturginių reikmenų iš buvusios šios bažnyčios zakristijos galima pamatyti senosios klebonijos nuolatinėje parodoje, pvz., XVIII a. arnotus, mišiolus ir kitus daiktus, kurie primena vietos istoriją ir yra susiję su religiniu kultu. Akį traukia ir XVIII a. pagrindinis altorius, medinės Šv. Kingos bei, tikėtina, Šv. Elžbietos Vengrės figūros, kurios buvo rastos šventyklos palėpėje. Jos datuojamos XVII a. pirmąja puse. Supraslyje jos tikriausiai atsidūrė rusų okupantams vieną po kito uždarant Gardino krašto vienuolynus po 1863 m. Manoma, kad pagrindinis altorius ir Supraslio bažnyčios pavadinimas buvo paimti iš Švč. Trejybės bažnyčios kaimyniniame Vasilkuve, kurią rusai uždarė po 1863–1864 m. sukilimo.

ŠVČ. MERGELĖS MARIJOS LENKIJOS KARALIENĖS BAŽNYČIA (BUVUSI EVANGELIKŲ BAŽNYČIA)

ul. Józefa Piłsudskiego 16, 16-030 Supraslis

Pastatyta 1885 m. neogotikos stiliumi. Iki 1939 m. buvo evangelikų Kristaus prisikėlimo bažnyčios filija, priklausiusi Balstogės evangelikų parapijai. Statybos darbus finansavo imperatoriaus rūmų patarėjas Melchioras Griuberis (Melchior Grüber), baronas Vilhelmas Friderikas Zachertas ir fabrikantų Bucholcų, Jansenų ir Altų šeimos. Nemažai lėšų statyboms skyrė ir vietos evangelikų bendruomenės atstovai. 1935 m. buvo iškilmingai minimos 50-osios šventovės konsekracijos metinės. Supraslį okupavus sovietams, 1939–1940 m. vėlyvą rudenį ir ankstyvą žiemą vyko vokiečių kilmės gyventojų perkėlimas į Reichą. Liko tik tie, kurie neprisipažino esą vokiečiai. 1939–1941 m., pašalinę kryžius ir religinius reikmenis, sovietai bažnyčioje įkūrė karinį kino teatrą. Po karo, iki 1964 m., buvusioje evangelikų bažnyčioje buvo sandėliuojamos statybinės medžiagos. Nenaudojamai šventovei iškilo pavojus sugriūti. 1978 m. kovo mėn. nugriuvus supuvusiai medinei lubų ir stogo konstrukcijai, komunistinės valdžios institucijos buvo priverstos atkreipti dėmesį į šį paminklą. Keletą metų po griūties Leszeko Krygierio ir jo žmonos Blankos, evangeliko Aleksandro (vokiečių kilmės, nepasirašiusio vadinamosios Volksliste) sūnaus, pastangomis 1984 m. Starosielcų metalo konstrukcijų gamykla iš plieno pagamino stogo konstrukciją, papildomai padengdama ją vario lakštu (kaip ir bokšto smailė). 1989 m. buvusią evangelikų bažnyčią iš Varšuvos evangelikų konsistorijos nupirko Balstogės Romos katalikų kurija. Bažnyčioje centre galima pamatyti įspūdingą Supraslio Dievo Motinos paveikslą ir epitafiją unitų vyskupui, abatui Leonui Liudvikui Javorovskiui (1764–1833). 2005 m. bažnyčioje įsikūrė naujai įsteigta Romos katalikų Švč. Mergelės Marijos Lenkijos karalienės parapija. 2024–2025 m. buvo renovuotas bažnyčios frontonas ir pamatai. Neseniai fasade atsirado ir laikrodis, o po atnaujinimo darbų šventovė naujai suspindo.

KRYMO VYSKUPO ŠV. LUKO CERKVĖ LAŽNIŲ K.

Łaźnie 29, 16-030 Lažniai

Lankantis vaizdingose Supraslio apylinkėse, verta nuvykti į Lažnių kaimą (Supraslio valsčiaus rytinė dalis). Čia galima pamatyti 2014–2019 m. statytą cerkvę, kuri iš tolo spindi savo auksiniais kupolais. Konsekruota 2019 m. birželio 22 d., Šventovės globėjas yra šv. Lukas, XIX ir XX a. sandūroje gyvenęs chirurgas. Lenkų kilmės (gimęs kilmingoje Wojna-Jasienickių šeimoje), vyskupas Lukas buvo gydytojas, specializavęsis sunkiai gyjančių žaizdų gydyme. Jo minėjimas švenčiamas birželio 10 d., jo mirties dieną, kai čia atvyksta piligrimai. Tai pirmoji šiai asmenybei skirta šventovė Lenkijoje. Tai nedidelis medinis pastatas, primenantis Sibiro šventovių architektūrą, simbolizuojantis arkivyskupo Luko daugkartinius trėmimus į Sibirą. Savo forma koplyčia primena kryžių. Koplyčioje taip pat pagerbiami keliasdešimt Lažnių ir aplinkinių kaimų gyventojų, kuriuos 1943 m. spalio mėn. nužudė vokiečiai.

PARKAI, REZERVATAI, GAMTOS PAMINKLAI

SAKSŲ SODAS

ul. Józefa Piłsudskiego 17, 16-030 Supraslis

Sutvarkyta žalioji zona, anksčiau žinoma itališko sodo vardu, o dabar vadinama Saksų sodu, buvo sukurta XVII ir XVIII a. sandūroje ir buvo tikra naujovė tiek Supraslyje, tiek visame regione. Panašūs sodai buvo kuriami šalia karališkųjų rūmų, magnatų dvarų ir turtingų bajorų namų ir buvo uždari plačiajai visuomenei. Nuo pat jo įkūrimo Saksų sodas buvo skirtas visiems, įskaitant piligrimus, traukiančius į Supraslio vienuolyną į atlaidus. Šiuo požiūriu jis buvo panašus į Varšuvos Saksų sodą, kurį 1724–1748 m. sukūrė karalius Augustas III ir kuriame Varšuvos gyventojai galėjo laisvai lankytis. Tai buvo pirmasis visuomenei atviras parkas Lenkijoje. Dėl šios priežasties Supraslio žalioji zona buvo pavadinta Saksų sodu. Parkas buvo įkurtas unitų metropolito arkivyskupo Cypriano Żochowskio iniciatyva. Po 1687 m. kanoninio vizito Supraslyje surašytame protokole jis rašė: „Norime ir labai prašome, kad archimandritas įsakytų įkurti itališką sodą, kurį vienuoliai padės tvarkyti ir prižiūrėti savo laisvu laiku, nes jų papročiai reikalauja, kad jie dirbtų fizinį darbą.“ Metropolitas norėjo, kas sodas apjungtų į vieną kompozicinę erdvę vienuolyną, ypatingai abatų rūmus; įžuvintus tvenkinius, esančius į pietus nuo Viešpaties Apreiškimo cerkvės; vienuolių katakombas, virš kurių kadaise stovėjo Kristaus Prisikėlimo cerkvė (XIX a. viduryje nugriauta rusų). Vadovaujantis senovės vienuolių šūkiu „ora et labora“ (melskis ir dirbk), fizinius sodo darbus turėjo dirbti bazilijonai. Nėra žinoma, kokiu mastu buvo įgyvendinta metropolito Żochowskio vizija, bet labiausiai tikėtina, kad buvo įrengta tik sodo dalis. Galutinę formą Supraslio sodo ir parko kompleksas įgavo abato vyskupo Jurgio Bulgako (Jerzy Bułhak) laikais. Hierarcho nurodymu 1753 m. pradėtas statyti vienuolyno pietinis sparnas, kuriam suteiktas jo iniciatoriaus vardas (pierzeja bułhakowska), o Saksų sodo ašys ir alėjos prasideda prie pat jo sienų. Po vienuolikos metų, 1764 m. surašytame dokumente, itališkas sodas apibūdintas kaip „naujai įkurtas“. Jis buvo įkurtas tarp vienuolyno ir dabartinės Ogrodowa gatvės bei tarp Konarskiego ir Piłsudskiego gatvių. Jo vietoje dabar yra pastatytas sporto kompleksas „Supraślanka“ su aikštynu ir sporto rūmais. XIX a. Zachertų šeima aukščiausią medžiais apaugusios teritorijos dalį, žinomą kaip Saksų sodo bosketas (karpomų medžių arba krūmų giraitė – vert. past.), pavertė viešuoju parku. 2001 m. atradus 1845 m. planavimo dokumentus, Supraslio valsčius pradėjo sodo dalies atkūrimo darbus. Darbų imtasi po to, kai 2016 m. birželio 17 d. kilusi audra nuniokojo parką ir nulaužė pusę senų medžių. Parko atnaujinimo projektas, pritraukus lėšų iš ES, buvo vykdomas 2017–2023 m. Projekto įgyvendinimo metu buvo įrengti druskos garinimo įrenginiai, tualetai ir laisvalaikio zonos. Investuotojas – Supraslio valsčiaus administracija.

Laukinė gamta harmoningai dera su suprojektuotais želdiniais. Supraslyje XVIII a. viduryje įkurtas Itališkas sodas, o Kopna Guroje galima grožėtis palyginti neseniai įkurtu arboretumu.

KOPNA GUROS MEDELYNAS

16-030 Kopna Gura

Kopna Gura kaime įkurtas botanikos sodas, kuriam suteiktas 1863 m. sukilėlių pavadinimas. Bendras plotas – 23,38 ha. Jis buvo įkurtas 1988 m. ir iki šiol yra valdomas Supraslio miškų urėdijos. Jo iniciatorius, organizatorius ir pirmasis vadovas buvo a.a. Wojciech Wygralak. Palyginti nedidelėje teritorijoje galima pamatyti daugelį Knišino giriai būdingų miško buveinių tipų. Šį reiškinį galima paaiškinti didele reljefo (nuo 132 iki 154 metrų virš jūros lygio) ir dirvožemių įvairove. Apsilankymas čia yra tarsi „trumpas ir aiškus“ susipažinimas su giria. Čia galima pamatyti apie 450 rūšių veislių augalų, beje, ne tik vietinės kilmės. Vyrauja medžiai ir krūmai, bet galima sutikti ir žolinių augalų. Kai kurie jų yra sugrupuoti pagal rūšis: puskiparisiai, tujos, pušys, kukmedžiai, klevai, guobos, šermukšniai ir gražiausi pavasarį rododendrai. Neseniai čia pasodinti ir iš senų sodų perkelti daugiamečiai augalai. Viena iš įdomesnių rūšių, kurią galima pamatyti arboretume, yra gelsvažiedis tulpmedis, kurio žiedai savo forma primena tulpes. Graži yra ir kolkvicija puošnioji, kuri gegužės–birželio mėnesiais pražysta švelniais rožinės spalvos žiedais. Beveik tuo pačiu metu baltais varpeliais pražysta smulkiažiedis skambenis. Vėlyvą vasarą žydi vakarinis galvožis ir rudeninė alyva, kurie džiūgina kur kas ilgiau nei pavasario augalai. Į arboretumą nuolat atvežama naujų augalų. Pagal Knišino girios kraštovaizdžio parko, Supraslio miško urėdijos ir Balstogės technologijos universiteto susitarimą čia auginami reti ir saugomi augalai, kuriems gresia išnykimas (pvz., vėjalandė šilagėlė ir varpelis).

ŠVENTOJI PUŠIS

Knišino girioje galima pamatyti unikalią pušų rūšį, vadinamas stiebines pušis. Jų stiebai tiesūs, aukšti ir tvirti, todėl dažnai buvo naudojami burlaivių stiebams gaminti. Žymiausia Supraslio pušų ekotipo atstovė yra vadinamoji šventoji Supraslio pušis. Ji augo pietinėje miesto, buvusio vienuolyno gyvenvietės, dalyje, maždaug nuo XVIII a. pradžios. Dabar čia susikerta Nowy Świat, Piłsudskiego ir Aleja Niepodległości gatvės. Nudžiūvusį medžio kamieną saugo įrengtas stogelis. 1905 m. vietos gyventoja pakabino ant jo Čenstakavos Dievo Motinos paveikslą, taip dėkodama už pasibaigusį beveik šimtmetį

trukusį Katalikų Bažnyčios persekiojimą, kurį vykdė caro valdžia. Iki Antrojo pasaulinio karo medį supo tankus miškas, kuris vėliau buvo iškirstas, tačiau pušis su pakabintu šventu paveikslu išliko. Jos nupjauti niekas neišdrįso net Stalino valdymo laikotarpiu. Ilgus dešimtmečius Supraslio gyventojai pušį laikė šventu medžiu ir noriai jį prižiūrėjo. Visgi galiausiai pušis nudžiūvo, o 2009 m. spalio 1 d. nugriuvo. Medis buvo uždengtas ir paliktas toje pačioje vietoje, kur augo tris šimtmečius. Iki šiol šią vietą lanko turistai. Šventoji pušis traukte traukia ir jaunavedžius, nes, pasak legendos, šalia jos duoti įžadai garantuoja ilgą ir laimingą bendrą gyvenimą.

Be istorijos, paminklų ir žmonių, neabejotinai vienas didžiausių Supraslio turtų yra gamta. Miško ore esantys fitoaerozoliai stiprina sveikatą ir ramina.

KNIŠINO GIRIOS KRAŠTOVAIZDŽIO PARKAS

Tai didžiausias kraštovaizdžio parkas Palenkės vaivadijoje ir ketvirtas pagal dydį visoje šalyje. Užima 72 860,17 ha plotą, iš jų apsaugos zona – 53 827,54 ha. Tai tipinis miško parkas (miškai bei teritorija, kurioje auga medžiai ir krūmai, užima 85 % jo ploto).
Didžiulis miškų masyvas, esantis į šiaurę ir rytus nuo Balstogės, Knišino giria pavadintas, palyginti, neseniai (XX a. antrojoje pusėje). Pavadinimas kilęs iš Knišino miesto, esančio miško vakariniame pakraštyje, kur laisvalaikį mėgo leisti karalius Žygimantas Augustas. Ištisus dešimtmečius Knišino giria buvo laikoma vien ekonominės reikšmės mišku, savotišku medienos fabriku. Gamtininkai šiuo objektu susidomėjo tik 6- ir 7-ąjį dešimtmetį. Vienas pirmųjų dėmesį į girią atkreipė gamtininkas, botanikas ir filosofas prof. Vitold Slavinski, vėliau tapęs Balstogės medicinos universiteto Biologijos katedros vedėju. Sužavėtas nepaprastu miško saugomu gamtos lobynu, jis pirmasis pradėjo garsiai kalbėti apie būtinybę užtikrinti masyvo apsaugą. Prof. Vitoldo Slavinskio Knišino girios kraštovaizdžio parkas buvo įkurtas 1988 m.

Knišino girios kraštovaizdžio parkas pasižymi didele buveinių įvairove. Kai kurios jų pabrėžia jo borealinį pobūdį, požymius, būdingus daug toliau į šiaurę esančioms vietovėms. Čia, stovint tarp durpynuose augančių eglių, galima pasijusti it kokioje Sibiro taigoje. Čia galima pamatyti ir šiauriniams miškams būdingų paukščių, pvz., riešutinę ar eglinį kryžiasnapį. Mokslininkai aptiko miške daugiau kaip 150 perinčių paukščių rūšių, kai kurios yra itin retos ir saugomos, pvz., juodasis gandras, vapsvaėdis, mažasis erelis rėksnys, tetervinas, tripirštis genys, žvirblinė pelėda bei lututė. Miško upių pakrantėse augančiose pievose galima išgirsti griežlės balsą, tai Europoje nykstanti rūšis, kurią saugo vadinamoji „Paukščių direktyva“.

Ledynmečio laikotarpiu susiformavęs Knišino girios reljefas stebina savo įvairove. Virš lygumų upių slėnių iškyla morenų, iš kurių įspūdingiausia yra Šventųjų kalvų grandinė. Aukščiausios kalvos, pvz., Gura Kopna, Šv. Jono kalnas ir Šv. Onos kalva, virš jūros lygio iškyla daugiau kaip 200 metrų.

Dėmesio verta ir girios pušis. Ji panaši į paplitusią paprastąją pušį (Pinus sylvestris), tačiau labai skiriasi nuo savo seserų kituose miškuose. Ši pušis, kartais vadinama Supraslio, Knišino arba stiebine pušimi (XVI ir XVII a. ji buvo itin vertinama kaip laivų statybos medžiaga, naudojama burlaivių stiebams gaminti) paprastai yra aukšta, jos kamienas tiesus, o laja – nedidelė ir auga aukštai. Vietos gyventojai itin pamėgo šią pušį. Ant kamienų įrengtos koplytėlės su votais ir kryžiais suteikė medžiams šventumo aurą ir užtikrino jų neliečiamumą. „Šventąsias pušis“ vietos gyventojai garbina iki šiol.

Nepaprastas yra ir miško vandentakių tinklas, kurį sudaro daugybė upokšnių, upelių ir upių, kuriuos „maitina“ per 400 šaltinių – šiam arealui būdingų natūralių iš žemės tekančių versmių. Didžiausia visoje girioje yra Supraslio upė, kuri aprūpina gėlu vandeniu visą Balstogės aglomeraciją. Puikią girios vandentakių vandens kokybę patvirtina vietos upes, ypač jų aukštupius, pamėgęs margasis upėtakis (paprastai gyvenantis kalnų upokšniuose) bei iš pietų Lenkijos įvežami kiršliai.

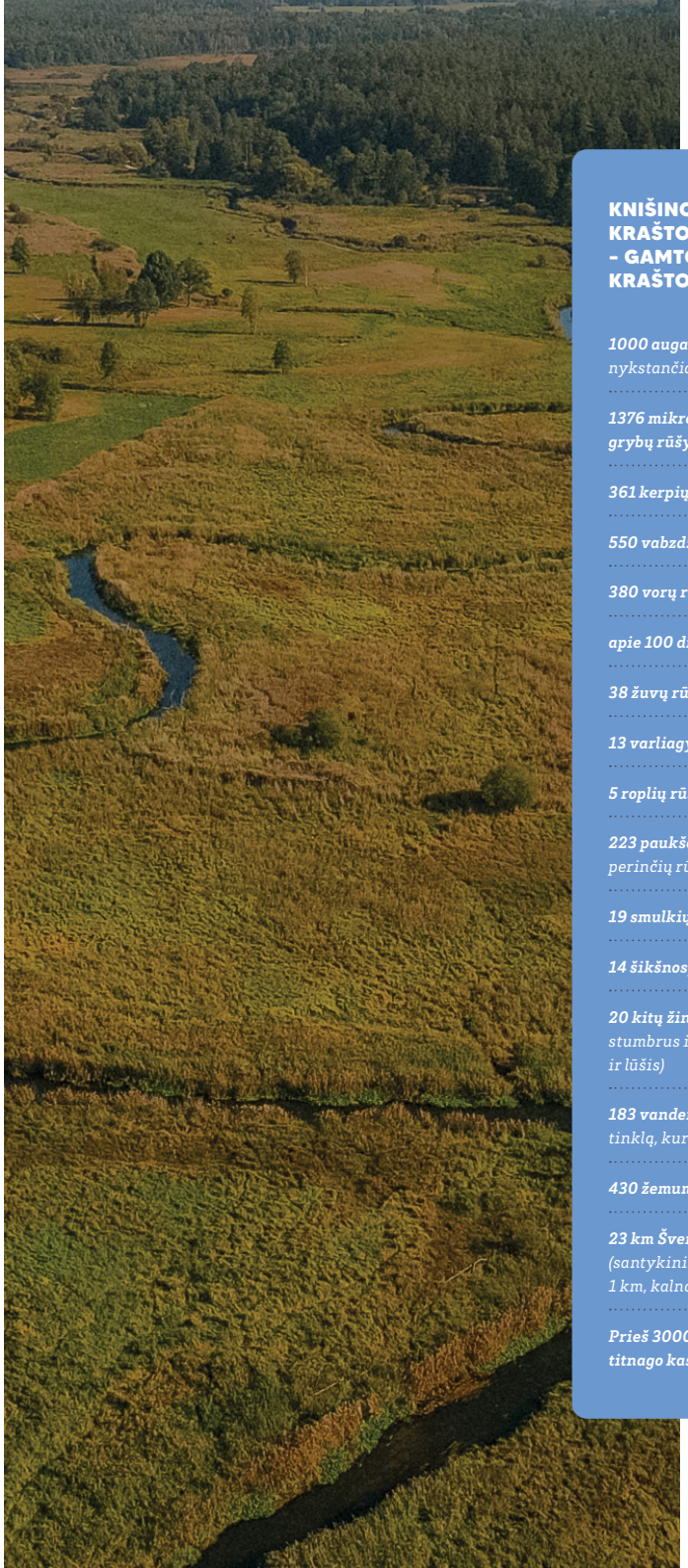

KNIŠINO GIRIOS KRAŠTOVAIZDŽIO PARKAS – GAMTOS, KULTŪROS IR KRAŠTOVAIZDŽIO VERTYBĖS:

***1000 augalų rūšių**, įskaitant 107 nykstančias rūšis*

1376 mikroskopinių ir makroskopinių grybų rūšys

361 kerpių rūšis

550 vabzdžių rūšių

380 vorų rūšių

apie 100 drugelių rūšių

38 žuvų rūšys

13 varliagyvių rūšių

5 roplių rūšys

***223 paukščių rūšys**, įskaitant per 150 perinčių rūšių*

19 smulkiųjų žinduolių rūšių

14 šikšnosparnių rūšių

***20 kitų žinduolių rūšių**, įskaitant stumbrus ir didelius plėšrūnus (vilkus ir lūšis)*

***183 vandentakiai** sudaro hidrografinį tinklą, kurio bendras ilgis viršija 550 km*

430 žemumų šaltiniai

***23 km Šventųjų kalvų kalnagūbris** (santykinis aukštis 45 m, maks. plotis 1 km, kalnagūbrio plotis 30–50 m)*

Prieš 3000 metų šioje vietoje buvo titnago kasykla

SUPRASLIO VANDENS SISTEMA

Sukurta vienuolių XVI–XVII a., įrengta tarp Supraslio ir Celičankos kaimo. Ją sudaro 2,5 km ilgio kanalas, užtvanka ir malūno tvenkinys. Tai unikalus ir dėmesio vertas senosios lenkų hidrotechnikos objektas, jį galima apžiūrėti einant šalia įrengtu patogiu pėsčiųjų ir dviratininkų taku. Takas veda per istorinę užtvanką (Supraslio biologinės įvairovės tako atkarpa). Užtvankos/tako pabaigoje įrengtas lieptas į kitą upės krantą, iš kur jau nebetoli iki Kžemienės ir Suražkovo gyvenviečių. Pasiekę kitą upės krantą ir pasukę Podsupraslio link, galėsite saugiai grįžti į Supraslį. Supraslio vandens sistema sudarė vienuoliams sąlygas jau XVI a. pradžioje pastatyti kelis malūno ratų jėgą naudojančius įrenginius, įskaitant malūnus ir vėlyklas, o vėliau – lentpjūvę ir popieriaus gamyklą. 1795–1829 m. Supraslio bazilijonai į šios sistemos ir įrenginių atnaujinimą investavo išties įspūdingą sumą. Buvo suremontuotos užtvankos, tiltai ir malūno jėga varomi įrenginiai. Tuo metu Zajmo rajone buvo pastatyta nauja popieriaus gamykla. Tai buvo įdomiausias ir techniniu požiūriu sudėtingiausias objektas. Ji buvo įkurta 1710 m. abato, visos unitų bažnyčios metropolito, archimandrito arkivyskupo Leono Kiszkos iniciatyva. Čia gaminamą popierių naudojo Supraslio vienuolyne įkurta spaustuvė. Vienas iš pirmųjų popieriaus gamintojų buvo bajoras iš Dobžinevo Košcelnės parapijos, žemaitis Bazilijus Lenčevskis (Bazyli Lenczewski) iš Lencės kaimo. Būtent jis (po to, kai stebuklingai pasveiko po turėtos akių ligos) pastatė pirmąją unitų bažnyčią, kuri iškilo Švienta Voda gyvenvietėje netoli Vasilkuvo. Šaltiniai byloja, kad pirmoji popieriaus gamykla stovėjo kanalo viršutinėje atkarpoje, t. y. 800 metrų nuo užtvankos prie upės atsišakojimo vietos.

Iki šiol čia galima pamatyti nedidelį tvenkinį su samanomis apaugusiais poliais – tai buvęs nuotekų telkinys. Šalia buvo senas tiltas, kurio, tiesa, nėra matęs nė vienas Supraslio gyventojas, o vienintelis jo pėdsakas tėra pavadinimas – senas tiltas. Dar XIX a. pradžioje šioje vietoje, vadinamoje Papiernia (lenk. popieriaus gamykla – vert. past.), gyveno amatininkai. Visgi XVIII a. pabaigos ir XIX a. pradžios dokumentuose nurodyta, jog popieriaus gamykla veikė šios vandens sistemos paskutinėje atkarpoje, arčiau vienuolyno, t. y. Supraslio Zajmos rajone. Ją nuomojosi olandų Thierbachų šeima. 1793 m. sausio 1 d. Krzysztof Thierbach pasirašė su abatu Teodosijumi Vislockiu (Teodozy Wisłocki) popieriaus gamyklos nuomos sutartį. Kituose dokumentuose popieriaus gamyklos nuomininku nurodytas jo sūnus Karol Thierbach, kuris 1801 m. gruodžio 4 d. sudarė „įvairių Supraslio malūnuose esančių indų registrą". Vyskupo Javorovskio sudarytuose vienuolyno išlaidų dokumentuose nurodyta, kad 1805–1830 m. Supraslio palivarko, visų pirma Supraslio vandens sistemos modernizavimui buvo išleista beveik 9500 rublių (per 70 % anuometinių vienuolyno išlaidų). Po šių atnaujinimo darbų Supraslis pradėjo vis labiau panašėti į „miestelį". Pirmąkart taip jis buvo apibūdintas 1829 m. pabaigoje sudarytame Supraslio vienuolyno inventoriaus sąraše. Netrukus po to, kai palivarkas buvo išnuomotas Rusijos valdžios institucijoms, 1831 m. rusai jį išnuomojo Gustavui Hufertui, vėliau Karoliui Rotei, o 1834 m. – Vilhelmui Friderikui Zachertui. Pramonininkai plėtojo savo verslą buvusiose vienuolyno manufaktūrose. Štai taip vienuolyno malūnas paskatino miestelio plėtrą.

STUMBRŲ ŪKIS KOPNA GUROJE

16-030 Kopna Gura

Sparčiai besidauginančios laisvai besigenančių stumbrų bandos gyvena Belovežo ir Knišino giriose bei kituose miškų masyvuose. Visgi didėjantis jų skaičius nereiškia, kad jų rūšis yra saugi. Po Pirmojo pasaulinio karo stumbrų rūšis buvo atkurta tik dvylikos išlikusių stumbrų pagrindu, tad genetinė jų įvairovė yra skurdoka. Dėl to populiacija nėra atspari įvairioms grėsmėms. Todėl, siekiant apsaugoti rūšį ir užtikrinti jos saugumą, svarbu išlaikyti mažas populiacijas uždaruose veisimo centruose. Vienas iš tokių yra ūkis Kopna Guros vietovėje, kuris kartu yra ir parodomasis ūkis. Tai svarbi funkcija, nes, siekiant užtikrinti veiksmingą populiacijos apsaugą, švietimo ir viešinimo veiklos yra būtinos. Svarbu ne tik perduoti žinias apie šiuos gražius gyvūnus, bet ir kurti supratimo kultūrą bei skatinti visuomenės pritarimą.

2024 m. sausio mėn., po kelių sudėtingos statybos metų, ūkis pagaliau buvo atidarytas. Jis užima beveik 20 hektarų plotą, yra iš dalies aptvertas, jo didžiąją dalį užima miškas. Čia stumbrai randa sau vertingo papildomo maisto ir tiesiog gali pasislėpti. Ūkyje stumbrus galima stebėti iš arti, kartu užtikrinant jiems sąlygas, panašias į jų natūralią aplinką. Banda lėtai, bet auga, o tikslas yra padidinti bandą iki keliasdešimties stumbrų. 2024 m. rugsėjo mėn. stumbro patelė atsivedė čia pirmąjį jauniklį! Ūkis yra suskirstytas į keturis sektorius, tarp kurių stumbrai gali laisvai judėti. Dėl apgalvotos konstrukcijos pėsčiųjų takai netrukdo jų migracijai. Stumbrams skirti praėjimai yra įrengti po pėsčiųjų takais. Jų yra penki, išdėstyti jie yra skirtingose aptvaro dalyse. Grožėtis žemiau vaikščiojančiais stumbrais – tai pramoga, kurios nerasite jokioje kitoje vietoje. Stumbrus galima stebėti ir iš dviejų apžvalgos bokštų.

ARCHITEKTŪROS PAMINKLAI

BUCHHOLCŲ RŪMAI

Šiuo metu čia veikia meno mokykla

ul. 3 Maja 2, 16-030 Supraslis

Pastatyti XVIII a. bazilijonų vienuolyno ekonomui. 1892–1903 m. naujieji savininkai, iš Prūsijos kilusių tekstilininkų Buchholcų šeima, rūmus pertvarkė, suteikdami pastatui eklektišką stilių, kuriame vyrauja art nouveau stilius. Kompleksą sudaro arklidės, vežiminė, sargo namelis ir art nouveau stiliumi įrengtas parkas (šioje Lenkijos dalyje panašūs sutinkami retai). Rūmuose išliko daug originalaus interjero dizaino elementų, pvz., daugiaspalviai laiptai, kabinetai, kuriuose gausu lipdytinių pagražinimų ir tapybos darbų. Nuo 1959 m. čia veikia Arturo Grottgerio meno mokykla, pavaldi Kultūros ir nacionalinio paveldo ministerijai.

JANSENO NAMAS

ul. abp. gen. M. Chodakowskiego 2-4, 16-030 Supraslis

Pastatytas turgaus aikštės kampe, priešais Buchholcų gamyklą, prie kelio į Grudeką (dabar Cieliczańska gatvė). Anksčiau priklausė iš Prūsijos kilusiam fabrikantui Johanui Jansenui. Kartu su žmona Emilija, mergautine pavarde Bucht, jis į Supraslį atvyko 1855 m., kur atidarė nedidelę tekstilės dažymo gamyklą. Emilija mirė 1865 m., būdama 40 metų, ji palaidota Supraslio evangelikų kapinėse. Našliu tapęs Johanas Jansenas 1866 m. už 1800 rublių nusipirko namą iš Vilhelmo Frederiko Zacherto. 1866 m. gruodžio 1 d. pirkimo-pardavimo sutartyje nurodyta, kad namą po 1836 m. pastatė pardavėjas V. F. Zachertas. Rytuose sklypas su įsigytais priklausiniais ribojosi su kito tekstilės gamintojo Vilhelmo Liperto fabriku. Įsigytos rezidencijos savininkas, kurio vardas amžinai įrašytas į jos istoriją, mirė 1879 m., sulaukęs 70 metų. Palaidotas Supraslyje šalia savo žmonos Emilijos. Vadinamą „Janseno namą" paveldėjo jo sūnus Adolfas, kuris 1885 m. išplėtė valdą pasistatęs gamyklą ir fabrikanto Liperto namą, kurį pastarasis 1860 m. įsigijo iš Julijos May, Pranciškaus May dukters. Taip pamažu iškilo Jansenams priklausantis pastatų kompleksas:

1. prie kelio esantis L formos kampinis namas;

2. lygiagretus pastatas arčiau upės, kuris anksčiau priklausė May šeimai, o vėliau – Lipertams;

3. statmenai (mūrinių pastatų atžvilgiu) stovintis medinis gyvenamasis namas, sodas ir daržas.

Pirmojo pastato šiaurės vakariniame sparne, kur kadaise buvo fabrikantų salonas, išliko gražiai išrestauruotas klasicistinis lubų dekoras, įrengtas 1866–1879 m. Geometrines linijas ir laukus puošia stilizuoti akanto lapai, o kampus – laurų vainikai su kaspinais. Čia iki pat Pirmojo pasaulinio karo (1914 m.) veikė Adolfo Janseno tekstilės dažymo gamykla ir tekstilės gamykla. Po Antrojo pasaulinio karo pastatų kompleksas perduotas meno mokyklai. Čia veikia internatas, virtuvė ir valgykla, įrengtos parodų salės ir klasės. Kieme įrengtos mokyklos dirbtuvės, o jų fasadą puošia daugiaspalvė meno instaliacija, vaizduojanti stumbrų bandą.

SENASIS PAŠTAS

Dar vadinamas Sodininko namas

Ul. Stanisława Konarskiego 3, 16-030 Supraslis

Vienuolyno sodininko namą bazilijonai pastatė XVIII a. viduryje. XIX a. jame buvo įsikūręs Rusijos paštas, 1919 m. pervadintas Lenkijos paštu. Dabar tai gyvenamasis namas; retas lenkų medinės architektūros pavyzdys su specifiniu keturšlaičiu stogu, mansarda ir būdingais pastogės langeliais. XVIII a. antroje pusėje šalia jo stovėjo pastatas, kuriame buvo auginami fikusai, bei oranžerija. Juose žiemą buvo laikomi vazonai su šilumą mėgstančiais medžiais, kurie vasarą buvo perkeliami į itališką sodą. 2011 m. Konarskiego gatvės tiesimo darbų metu atlikti archeologiniai tyrimai patvirtino, kad šalia senojo pašto, po keliu, kadaise būta kapinių, kuriose XVI ir XVII a. buvo laidojami Supraslio gyventojai. XX a. pradžioje Lenkijos socialistų partijos Supraslio skyrius įsilaužė į šiame pastate veikusio Rusijos pašto kasą. Vienas iš Lenkijos socialistų sąmokslininkų buvo vėliau burmistru tapęs (1930–1931 m.) Feliksas Bojarskis (1897–1940 m.). 1906 m. kartu su kitais Supraslio gyventojais (Aleksandru Bogdanowiczium, Alfonsu Muklewiczumi, Piotru Wołkowskiu, Janu

Górewiczium, Antoniu Szczęsnowiczium ir Bronisławu Dobrowolskiu) buvo ištremti į Verchne Uralsko stovyklą Orenburgo gubernijoje. Vienas iš Supraslio socialistinių pažiūrų aktyvistų buvo ir Romuald Muklewicz (1890–1939), slapyvardis Mars, kuris dalyvavo Žiemos rūmų šturme, po kurio prasidėjo Rusijos revoliucija. Gėdą užsitraukė vykstant Lenkijos–sovietų karui, kurio metu buvo Raudonosios armijos Vakarų fronto komisaras. Bolševikams užėmus Vilnių, vadovavo Vilniaus revoliuciniam komitetui. 1926–1931 m. TSRS karinio jūrų laivyno vadas. 1938 m. vasario 10 d. NKVD jį sušaudė per TSRS vykdytą Stalino „didįjį valymą".

MIESTO ROTUŠĖ

Buvusi baronienės Juzefinos Zachert mokykla

ul. Józefa Piłsudskiego 58, 16-030 Supraslis

Pradžioje čia veikė privati mergaičių mokykla, kuri 1906 m. buvo pastatyta baronienės Juzefinos Zachert, puoselėjusios nacionalines tradicijas ir Supraslio gyventojų vietos tapatybę, lėšomis. Po padalijimo teritorijai atitekus Rusijai, čia vyko slaptos lenkų kalbos ir istorijos pamokos. 1921 m. baronienė pastatą padovanojo Supraslio bendruomenei su sąlyga, kad jame bus vykdoma švietimo veikla. Čia buvo įkurta lenkų valstybinė mokykla, kuri veikė iki 1966 m. kuomet iškilo naujos pradinės mokyklos, vadinamosios „tūkstantmečio mokyklos", pastatas. 1990 m. pastatas praplėstas ir dabar jame yra įsikūrusi savivaldybės administracija. Čia posėdžiauja Supraslio miesto taryba ir miesto burmistras, veikia savivaldybės socialinės paramos centras.

LIAUDIES NAMAI

ul. Józefa Piłsudskiego 11, 16-030 Supraslis

Unikalus 1934 m. iškilęs modernizmo pavyzdys. Pastate įsikūrė Supraslio magistratas, kultūros įstaigos ir asociacijos. Jį bei dabartinio Balstogės Aleksandro Węgierkos dramos teatro pastatą suprojektavo inžinierius Jarosław Giryn, dėl to nesunku pastebėti jų

panašumus. 2014 m. vyko jo atnaujinimo darbai, kurių metu buvo atkurtas balkonas, kuris po karo buvo užstatytas čia įsikūrus kino teatrui, be to, buvo atnaujinti ir į jį vedantys laiptai.

KLEINO NAMAS

Dabar čia veikia Supraslio kultūros ir laisvalaikio centras

ul. Cieliczańska 1, 16-030 Supraslis

Pastatytas XIX a. pabaigoje. Jame apsigyveno Buchholcų tekstilės gamyklos administratorius. Vėliau, iki 1939 m., čia veikė evangelikų parapijos namai. Tai vienas iš nedaugelio XIX-XX a. sandūros plytinių gamyklos pastatų Supraslyje. Jaceko Bromskio filmų trilogijoje „U Pana Boga za..." pastatas ir jo interjeras vaizduojamas kaip Krulovi Mosto policijos nuovada. Nuo 2007 m. čia veikia Kultūros ir laisvalaikio centras bei Supraslio senjorų klubas. 2021 m. visai šalia įkurta viešoji biblioteka. Jos pirmame aukšte yra saugomas vadinamasis Supraslio lobynas, kuris kartu yra ir Supraslio miesto archyvas, ir muziejus. Jame saugomi per 500 metų senumo istorijos eksponatai.

VYSKUPO JAVOROVSKIO DVARELIS, DAR VADINAMAS BALTUOJU ARBA ZACHERTŲ DVARELIU

ul. abp. gen. M. Chodakowskiego 6, 16-030 Supraslis

Jį 1822 m. pastatė unitų vyskupas Leonas Liudvikas Javorovskis, paskutinis Supraslio vienuolyno bazilijonų abatas. Hierarchas čia vasarodavo su savo broliais ir seserimis. 1834-1939 m. dvaras priklausė fabrikantų Zachertų šeimai. Čia gimė baronienė Juzefina Zachert. 1988–1990 m. dvare buvo atliekamas kapitalinis remontas, daug metų čia buvo įsikūrusi Vitoldo Slavinskio Knišino girios kraštovaizdžio parko administracija. Šiuo metu dvaras yra privati nuosavybė.

AUDĖJŲ NAMAI

ul. 3 Maja 16-030 Supraslis

Stovi 3-go Maja gatvėje. Juos statant, įkvėpimo buvo semtasi iš Zgežo architektūros stiliaus, iš kur tekstilininkai ir fabrikantai traukė į Supraslį po 1834 m. Supraslio audėjų namai buvo statomi XIX a. viduryje. Jų statybas inicijavo ir finansavo Vilhelmas Friderikas Zachertas, kuriam anuomet priklausė beveik visas Supraslio miestas ir aplinkiniai miškai. Šiuose namuose, kurių kiekviename galėjo gyventi keturios šeimos, buvo įrengtos ir gyvenamosios, ir darbui skirtos patalpos. Supraslio gamyklose įrengus garo variklius (po 1863 m.), audėjų namai tapo tik gyvenamosiomis patalpomis. Šiandien jie yra unikalus miesto medinės architektūros elementas, kuris suteikia Suprasliui išskirtinį charakterį. Vieną jų (kaip komendanto namus) galima pamatyti Jaceko Bromskio filmų serijoje „U Pana Boga...".

ZACHERTŲ ŠEIMOS KOPLYČIA KAPINĖSE

ul. Białostocka, 16-030 Supraslis

Pastatyta XIX a. viduryje įkurtose evangelikų kapinėse. Šalia 1885 m. pastatytos neoklasikinės Zachertų šeimos koplyčios stovi 1904 m. iškilusi neogotikinė Buchholcų šeimos kapavietė, o už jos palaidotas iš Vilniaus kilęs botanikas prof. Vitold Slavinski, kuris pirmasis Supraslio gydyklai pasiūlė į savo teikiamas paslaugas įtraukti gydomąjį purvą ir inicijavo Knišino girios gamtos vertybių apsaugą. Anapus kelio matome Romos katalikų kapines, kurios įrengtos panaikinus unitų bažnyčią (1839 m.). Tuo metu buvusios unitų kapinės, įkurtos XVIII a. pabaigoje, buvo suskirstytos į Romos katalikų ir stačiatikių. Šiuo metu čia yra Visų Šventųjų Romos katalikų kapinių koplyčia ir Liudvikos Zachert, Lenkijos harcerų įkūrėjo Andrzejaus Małkowskio senelės, istorinė kapavietė.

BUCHHOLCŲ ŠEIMOS KOPLYČIA KAPINĖSE

ul. Białostocka, 16-030 Supraslis

Neogotikinės architektūros perlas, kurį suprojektavo varšuvietis Hugo Kuder. 1904 m. koplyčia buvo pastatyta Adelos Buchholc nurodymu po tragiškos vyro Adolfo mirties. Mauzoliejų sudaro kapas ir virš jo pastatyta koplyčia. Akį ypatingai traukia pagrindinio portalo mozaika „Prisikėlęs Kristus". Viduje išliko originalus baltos spalvos marmuro altorius su kryžiaus formos antstatu. Išliko ir originalių vitražinių langų, įrengtų masverkuose, didžioji dalis. Statybos darbai buvo vykdomi nuo 1904 m. balandžio 14 d. iki lapkričio 17 d. Stogas dengtas glazūruotomis keraminėmis plytelėmis, pagamintomis Bojańczyko gamykloje Vloclaveko mieste. Geležinius papuošimus iškalė varšuvietis K. Siakiewicz, o akmens darbus atliko įmonė „ESTETYKA i A. Rosset", taip pat iš sostinės. Skulptūras sukūrė meistrai Kozłowski ir Cekiera. Buchholcų mauzoliejaus statyba buvo svarbus įvykis architektūros pasaulyje. Objektas aprašytas 1905 m. prestižiniame žurnale „ARCHITEKT".

ATMINTINOS VIETOS

1830-1831 M. SUKILĖLIŲ KAPINĖS KOPNA GUROJE

16-030 Kopna Gura

Kapinės įkurtos 2013 m. „Collegium Suprasliense“, Supraslio valsčiaus administracijos ir Valstybinių miškų regioninės direkcijos iniciatyva. 46 kapavietėse palaidoti 1830–1831 m. sukilėliai, žuvę 1831 m. liepos 7 d. mūšyje su rusais prie Sokoldos upės. Lenkams vadovavo pulkininkas Juzefas Zalivskis (Józef Zaliwski). Jo kariai, keliaudami iš Vilniaus į Varšuvą, 1831 m. naktį iš liepos 6 į 7 d. apsistojo Sokoldos kaime. Auštant juos užklupo rusai, su kuriais įvyko nelygi kova. Masinė kapavietė buvo atrasta 2009 m. gruodžio mėn. po 3 metus trukusių paieškų. Rasta pakelės griovyje prie Kopna Gura papėdės esančio vaivadijos kelio, daugiau nei 2 metrų gylyje. Žuvusieji už tėvynę buvo ekshumuoti 2010 m. spalio mėn. 2013 m. rugsėjo 15 d. vyko kapinių pašventinimo ceremonija, kurios metu žuvusieji amžinojo poilsio atgulė 46 kapuose.

PODSUPRASLIO STAČIATIKIŲ KAPINĖS

ul. Podsupraśl 2, 16-030 Supraslis

Įkurtos 1900 m. 1901 m. čia pastatyta Šv. Jurgio Nugalėtojo cerkvė, už kurios matyti keli mediniai kryžiai. Tai seniausios kapavietės ir Knišino girios gyventojų atminimo ženklas. Padavimai byloja, kad XVIII a. čia būta vieno vienuolio atsiskyrėlio celės. Dar tarpukariu ant kalvos šlaito šalia kapinių buvo galima pamatyti akmenis iš šios koplyčios-atsiskyrėlio celės pamatų. Šv. Jurgio bažnyčios sienos buvo apardytos 1941 m. birželio pabaigoje čia vykusios kovos metu, kai TSRS okupuotas Supraslis perėjo į kito okupanto – vokiečių – rankas. Ant kalvų dislokuoti sovietai surengė pasalą iš Supraslio artėjančioms Vermachto transporto priemonėms. Mūšyje žuvo keliasdešimt karių.

NEŽINOMO KARIO KAPAS

Jį rasime Nowa gatvės paskutinėje atkarpoje, miško pakraštyje, vietoje, kur susikerta miško keliai. Prieš 10-ąsias Lenkijos nepriklausomybės metines, t. y. 1928 arba 1927 m., vienas iš Supraslio gyventojų, kasdamas šioje vietoje žvyrą, aptiko žmogaus palaikus. Nedelsdamas apie radinį pranešė Supraslio mokyklos istorijos mokytojai Felicijai Neuman. Mokytoja palaikus paslėpė. Tarp jų ji aptiko metalinius drabužių elementus, įskaitant karinių uniformų sagas. Ji išsiaiškino, kad palaikai datuojami 1813 m., kai Napoleono Didžioji armija, vadovaujama maršalo Nėjaus, kirto šias vietoves grįždama po nesėkmingo žygio į Rusiją. Mokytoja buvo įsitikinusi, kad mirusieji priklausė daliniams, kuriuose kovėsi lenkai, o savo teoriją grindė ant sagų esančiais pulkų numeriais. Mokytoja nusprendė surengti iškilmingas laidotuves ir suteikti kapui Lenkijos nepriklausomybės 10-ųjų metinių simboliką. Kartu su jaunimu ji įrengė kapą, apjuosė jį beržų tvora ir ant kapo pastatė beržinį kryžių su informacine lentele. Iš spaudoje pasirodžiusių straipsnių, visų pirma rašytų mokytojų, apie radinį sužinojo visa Lenkija. Šiandien kapą prižiūri vietos pradinės mokyklos mokiniai.

Turtingą Supraslio istoriją liudija ir senosios kapinės bei tautos atminimo vietos. Jos pagerbia nuostabius patriotus bei žmones, kurie per amžius kūrė miestą.

GALERIJA KELIŲ SANKRYŽOJE

1863–1864 m. sukilėlių galeriją rasime sankryžoje prieš Konės kaimą, prie apskrities kelio, jungiančio Supraslį su Suražkovo kaimu. Šalia 200 metų senumo paminklinio ąžuolo pastatytos natūralaus dydžio 1863–1864 m. sukilėlių skulptūros. Jas prieš beveik 30 metų sukūrė menininkas mėgėjas iš Balstogės Ryszard Bołtowicz, skirdamas savo laiką šios vietos Knišino girioje įamžinimui. Ši vieta apipinta legendomis ir pasakojimais apie 1863 m. sukilimą. Iš kartos į kartą perduodama žinia apie du sukilėlius, kurie buvo pakarti ant vienos šio ąžuolo šakos. Kryžiaus, kurį atnaujino Supraslio vietos valdžia, vietoje yra, tikėtina, kapas, kuriame palaidoti šio didžiausio nepriklausomybės sukilimo laikų dalyviai. Archyviniai dokumentai rodo, kad sukilime dalyvavo tiek valstiečiai iš Suražkovo kaimo, tiek Konės bajorai – Pilcickių šeima. Supraslio miškų valdyba šioje vietoje įrengė poilsio aikštelę su tualetu ir pavėsine. Tai vienas iš 1863–1864 m. sukilimo tako, kurį 2013 m. įrengė Valstybinių miškų administracija, taškų.

KULTŪRA IR POILSIS

MIESTO AIKŠTĖ

Plac Tadeusza Kościuszki, 16-030 Supraslis

Supraslio turgaus aikštė buvo įkurta XIX a. viduryje. Ją rasime prie kelio į Grudeką, netoli Zajmos manufaktūrų centro (3-go Maja gatvės (buvusios Główna gatvės) ir Cieliczańska gatvės (buvusios Długa gatvės) sankryžoje). Turgaus aikštė yra kvadrato formos. Greta stovi buvęs Citrono tekstilės gamyklos kompleksas su būdingu raudonu kaminu – miesto tekstilės tradicijų simboliu, kitoje gi pusėje – Buchholcų rūmai, Jansenų namas ir Lipertų namas. Rytinė turgaus

ĮRANGOS NUOMA:

Baidarių nuomos punktas „Chillout"
1,2, 3 ir 5 vietų baidarių nuoma. Čia baidares galima išsinuomoti visai dienai, neribojant naudojimosi jomis laiko. Drąsiems siūloma pasiplaukioti su baidarėmis naktį.

Osiedle Robotnicze 1, 16-030 Supraslis
+48 733 453 319
www.kajakisuprasl.pl
Dirba kasdien.

„DeSUP"
Plaukimo su irklentėmis pamokos, irklenčių nuoma ir plaukimas su irklentėmis.

ul. Modrzewiowa 8, 16-030 Supraslis
+48 732 893 960, +48 669 979 160
www.desup.pl
Darbo laikas: kasdien, paslaugos teikiamos pagal išankstinį susitarimą telefonu.

Slidinėjimo inventoriaus nuoma Supraslyje

ul. Słowackiego 35, 16-030 Supraslis
+48 602 344 497
artur.suprasl@gmail.com

Plaukimas baidarėmis Supraslio upe

ul. Piłsudskiego 23, 16-030 Supraslis
+48 504 211 214, +48 509 765 600
Dirba kasdien nuo 8 iki 18 val.

„Narciarnia u Magdy"
slidinėjimo inventoriaus nuoma, slidinėjimo pamokos.

ul. Sławińskiego 2A, 16-030 Supraslis
+48 785 957 630
narciarniaumagdy@wp.pl
Darbo laikas: šeštadieniais–sekmadieniais 8–21 val., pirmadieniais–penktadieniais .

„Supraska Narciarnia"
Slidinėjimo įrangos nuoma, slidinėjimo pamokos.

ul. Krasny Las 1, 16-030 Supraslis
+48 733 008 138

„MOKOL"
baidarių (1, 2, 3 asmenims), turistinių dviračių, bėgimo slidžių nuoma. Plaukimo su baidarėmis organizavimas: Supraslis, Novodvorcė, Vasilkuvas, Baltstogė.

Supraslis, ul. Sowia 10
+48 660 685 371
www.wypozyczalnia-suprasl.pl

Baidarių nuoma Supraslyje „U Suma"

ul. Sławińskiego 2, 16-030 Supraslis
+48 690 516 760
www.supraslkajaki.pl

Dviračių nuoma Supraslyje
Kalnų ir miesto dviračių nuoma.

ul. Plac T. Kościuszki 14/7, 16-030 Supraslis
+48 510 212 585
Darbo laikas: 10:00–19:00

„Żuczek"
plaukimas baidarėmis Supraslio ir Sokoldos upėmis, baidarių nuoma su pristatymu.

Aleja Niepodległości 12, 16-030 Sup
+48 604 400 368
zuczki@interia.pl

aikštės pusė buvo ir tebėra neužstatyta, iš čia gerai matomas upės slėnis. Juzefinos Zachert 1892 m. Supraslio miesto žemėlapyje turgaus aikštė vadinama turgaus aikšte (Bazarnaja Płoszczad'). Nuo pat jos įkūrimo pradžių čia prekiauta žemės ūkio produktais ir vietos amatininkų dirbiniais. Tarpukariu prekiauta šeštadieniais, nes būtent tą dieną gamyklų darbininkai gaudavo atlyginimą už darbo savaitę ir galėdavo vietoje nusipirkti reikiamų produktų. Po karo turgus dar veikė 6-ąjį dešimtmetį. Vėliau, dėl komunistų vykdytos prieš privatų verslą nukreiptos politikos jo veikla nutrūko. Aikštės dalis apaugo medžiais ir virto miesto skveru, o arčiau upės buvo įrengta automobilių stovėjimo aikštelė bei autobusų ratas. Tik 2018 m. pradėtas įgyvendinti investicinio projekto, kurio tikslas buvo atkurti aikštės komercinę funkciją, pirmasis etapas. Supraslio valsčius pritraukė lėšų pagal nacionalinę programą „Mano turgus". Įgyvendinant šį projektą, buvo įrengta turgaus aikštė ir lauko kavinės, miesto amfiteatras ir didelė automobilių stovėjimo aikštelė. 2025 m. buvo užbaigtas antrasis turgaus aikštės atnaujinimo etapas. Jo metu aikštės centre buvo pastatytas postamentas su Supraslio herbu – Viešpaties Apreiškimo Švč. Mergelei Marijai scena, kuri yra seniausias Supraslio ikonografinis simbolis. Kūrinio autorė yra Supraslyje gyvenanti prof. Jadwiga Szczykowska-Załęska.

WIKTORO WOŁKOWO BULVARAI

Supraslio biologinės įvairovės takas

Viena įdomiausių pramogų Supraslyje aktyvaus laisvalaikio mylėtojams yra pasivaikščiojimas Wiktoro Wołkowo bulvarais. Gatvė pėstiesiems prasideda nuo tilto prie miesto paplūdimio ir baigiasi ties antruoju tiltu per upę keliaujant Krynkų link. 2023 m. bulvaras, pavadintas Supraslyje gyvenusio fotografo Wiktoro Wołkowo vardu, buvo pratęstas abiem kryptimis. Taip atsirado biologinės įvairovės takas, kurio bendras ilgis, kartu su bulvarais, siekia apie 6 km. Viena jo atkarpų eina po tiltu šalia vienuolyno ir veda link automobilių stovėjimo aikštelės, apžvalgos bokšto, turistų pavėsinių ir daugybės poilsio vietų. Takas apšviestas, todėl jį galima lankyti ir naktį. Iš apžvalgos bokšto atsiveria gražūs vaizdai į vienuolyną, aplinkines pievas ir Supraslio upę. Čia dažnai galima pamatyti stirnas, o rujos metu (ankstyvą rudenį) galima išgirsti tarpusavyje besivaržančius elnius. Vaikščiodami bulvarais, būtinai atkreipkite dėmesį į bebrų namelius ir vandens paukščius (gulbes, antis, kraginius ir spalvingus tulžis), kurie savo lizdus iškasa tiesiog upės krante. Kitas biologinės įvairovės tako ruožas prasideda nuo tilto prie paplūdimio ir veda per Supraslio vandens sistemą iki upių atsišakojimo. Jis baigiasi ties užtvanka, kur vandens tėkmė išsišakoja į slėniu vingiuojančią upę ir kanalą, kuris beveik sutampa su miesto riba. Ši tako dalis veda į gražiausias vietas, kurių žmogaus veikla beveik nepalietė. XX a. 6-ajame dešimtmetyje prof. Vitold Slavinski norėjo čia įkurti parką,

Lankantis Supraslyje verta laiką leisti aktyviai, pasimėgauti pėsčiųjų ir dviračių takais. Pasivaikščiojimas bulvarais besileidžiančios saulei ilgai išliks Jūsų atmintyje.

o tiksliau Supraslio upės slėnio rezervatą. Jo nuomone, tai yra gražiausias gamtos kampelis visame Balstogės regione. Tad užsukti čia tiesiog būtina – o po to sugrįžti. Vėl ir vėl!

MIESTO PAPLŪDIMYS

Jis yra netoli miesto aikštės ir amfiteatro. Jo pakraštyje driekiasi Wiktoro Wołkowo vardu pavadintas bulvaras. Netoli paplūdimio yra įrengta lauko treniruoklių ir sporto įrenginių aikštelė bei paplūdimio tinklinio ir futbolo aikštelės. Čia daug veiklos ras ir vaikai. Paplūdimyje jiems yra įrengta ne viena vaikų žaidimų aikštelė. Čia prekiaujama šaltais ir karštais gėrimais, ledais ir užkandžiais. Vasarą miesto paplūdimyje dirba gelbėtojai. Vandens gylis čia neviršija 1,7 m. Vandens kokybę reguliariai tikrina miesto tarnybos. Supraslio paplūdimys yra ypač saugi vieta.

INDĖNŲ KAIMAS

Pačiame centre, šalia turgaus aikštės, upės krante yra Indėnų kaimas, kurį įkūrė indėnų kultūros entuziastai – sutuoktinių pora, susitikusi 1994 m. Knišino girioje vykusioje Lenkijos indėnų draugų sąjungos nacionalinėje konferencijoje. Juos suvienijo susižavėjimas šia kultūra ir gamta.

Indėnų kaime jie stengiasi perduoti per metus sukauptas žinias, senovės tautų gyvenimą vaizduodami istorinių rekonstrukcijų forma. Indėnų kaimą Supraslyje galima lankyti nuo gegužės iki spalio pabaigos. Pora siūlo edukacinius užsiėmimus, pramogas vaikams ir susitikimus su gyvūnais, taip kviesdama lankytojus labiau domėtis jų hobiu. Laukinių Vakarų dvasią čia galite pajusti jodinėdami žirgais, šaudydami iš lanko ir pneumatinio šautuvo, mesdami lasą, sėdėdami prie židinio gausiai išpuoštame, spalvingame tipyje, klausydamiesi pasakojimų apie Amerikos čiabuvius. Galite aplankyti indėnų muziejų ir pilnai įrengtą autentišką mongolų jurtą, kuri suteikia galimybę palyginti skirtingų kultūrų iš viso pasaulio sprendimus. Kaime rengiami žaidimai ir veiklos vaikams, pvz., aukso paieškos, veido dažymas, indėnų kliūčių ruožas bei įdomūs susitikimai su gyvūnais. Kaime yra arklių, ponių, alpakų, meškėnas ir skunsas. Organizatoriai siūlo pasivaikščiojimus su alpakomis, alpakų terapiją, nakvynes tipyje, vakarones prie laužo, įvairius praktinius užsiėmimus ir susitikimus su įdomiais žmonėmis.

TEATRAS „WIERSZALIN"

ul. Kościelna 4, 16-030 Supraslis

www.wierszalin.pl

Dabartinio teatro pastatas iškilo XX a. trečiajame dešimtmetyje. Iš pradžių, įskaitant pokarį, jame buvo rengiamos jaunimo atostogų stovyklos. Vėliau čia įsikūrė kultūros centras. Nuo 1994 m. čia veikia žinomas teatras „Wierszalin", kuris yra pelnęs daugybę apdovanojimų nacionaliniuose ir Europos meno festivaliuose. Jo įkūrėjas ir direktorius yra Piotr Tomaszuk.

TEATRAS „ŁĄTEK"

ul. Posterunkowa 1/4, 16-030 Supraslis

www.teatrlatek.pll

Tai mažiausias teatras Lenkijoje, įsikūręs name, pastatytame prieš daugiau kaip 150 metų. Jo salėje telpa vos 10 asmenų. Tai autorinio meno vieta, kurią pamėgo šešėlių teatrą kuriantys menininkai. Čia galima pamatyti ir šviesos spektaklius.

KITOS LANKYTINOS VIETOS IR PRAMOGOS

„GALERIA WITRAŻY"

ul. Kodeksu Supraskiego 28, 16-030 Supraslis
+48 693 570 735
witrohel@wp.pl

Autorinė vitražų studija, kurioje galite apžiūrėti, įsigyti ar užsisakyti meno kūrinius iš spalvoto vitražinio stiklo – nuo pakabukų, paukščių, angelų ir papuošalų iki įspūdingų vitražinių langų ir durų. Vitražai kuriami taikant „Tiffany" techniką, kuri leidžia sukurti itin sudėtingas ir įmantrias formas.

Darbo laikas:
Galerija dirba kasdien (pagal poreikį).

JAUNIMO SPORTO KLUBAS „SPRZĄŚLA" (JOJIMO SKYRIUS)

Cieliczanka 10, 16-030 Supraslis
+48 503 077 600 Viceprezidentas Konrad Sewestian
+48 505 779 995 Instruktorė Ewa Zielenkiewicz
mkssprzasla@wp.pl

Asociacija įkurta 1992 m., jos jojimo skyrius veikia nuo 1995 m. Jojimo pamokos, hipoterapija, grupinis jodinėjimas, girios lankymas, renginiai, vakaronės prie laužo.

„SZWĘDACZKI SUPRASKIE"

ul. 3-go Maja 3a, 16-030 Supraslis
+48 666 238 280

Animacinė turistinė pramoga, t.y. ekskursijos su deglais rengiamos sutemus. Pasivaikščiojimo metu galima išgirsti Supraslio legendas, liaudies pasakas, senas patarles, lankomos įdomios vietos, buriama iš sėklų, dalyvių taip pat laukia susitikimas su Girios šmėkla.

Maršruto ilgis: ~3 km.
Pasivaikščiojimo trukmė: ~2h.

„GALERIA W RYNKU"

ul. Plac T. Kościuszki 14 lok., 16-030 Supraslis
+48 692 958 417
+48 730 203 890
galeriaikon@op.pl
www.kresart.pl

Su Suprasliu ir regionu susiję suvenyrai. Čia galima įsigyti tapybos darbų, ikonų, skulptūrų, keramikos dirbinių, vitražų, vietos menininkų ir amatininkų sukurtų originalių papuošalų, medaus, sveikų žolelių, ekologiškos arbatos, taip pat žemėlapius ir knygų.

Darbo laikas:
vasaros sezono metu – kasdien nuo 10 iki 18 val., ne sezono metu: antradieniais–sekmadieniais nuo 11 iki 17 val.

KELIONIŲ AGENTŪRA „MOC PODLASIA"

ul. Kodeksu Supraskiego 22, 16-030 Supraslis
+48 799 104 103
+48 609 471 179
www.mocpodlasia.pl

Pasakojimai apie užkalbėtojas, medicinos antropologijos dirbtuvės, miško maudynės ir miško terapija, ekskursijos su gidu.

Darbo laikas:
antradieniais–šeštadieniais 10–18 val., sekmadieniais–pirmadieniais nedirba.

„PASSATA" - JODINĖJIMAS ŽIRGAIS (VAIKAMS)

Cieliczanka 10, 16-030 Celičanka
+48 514 320 175 Jojimo instruktorė, hipoterapeutė, veterinarijos technikė Ula Makosz.

Jojimo pamokos vaikams.

SUPRASLIO AKADEMIJA

ul. Klasztorna 1, 16-030 Supraslis
+48 662 254 177
akademiasupraska.pl

Wiktoro Wołkowo nuolatinė galerija ir Wiktoro Wołkowo parodų salė.

Darbo laikas:
antradieniais–sekmadieniais nuo 10 iki 18 val., įėjimas nemokamas.

SUVENYRŲ PARDUOTUVĖ „SUPRAŚLOVE"

ul. Plac T. Kościuszki 14/7, 16-030 Supraśl
+48 510 212 585

Suvenyrų gamyba ir pardavimas.

Darbo laikas:
10:00–18:00

KEMPINGAS, STOVYKLAVIETĖ PRIE ŽVEJYBOS VIETOS

ul. Piłsudskiego, 16-030 Supraslis
+48 503 602 260

Stovyklavietė su galimybe naudotis elektra, vandeniu, turistiniais tualetais ir dušu. Veikia vasaros sezono metu. Galima žvejoti ir kūrenti laužus.

EKSKURSIJOS ELEKTRINIU AUTOBUSU

Rynek T. Kościuszki, 16-030 Supraslis
+48 506 545 412
www.turystycznysuprasl.pl

Pažink Supraslį leisdamasis į kelionę elektriniu autobusu. Pamatyk lankomas vietas mieste ir pasiklausyk pasakojimų apie jo paslaptis.

PASAKŲ TRAUKINUKAS „KOLEJKA BAJKOWA"

+48 601 208 235
www.kolejkabajkowa.pl

Kelionė stilizuotu Pasakų traukinuku per Supraslį ir apylinkes su gidu.

SAUNA PRIE SUPRASLIO UPĖS

ul. Uroczysko Pustelnia 8, 16-030 Supraslis
+48 504 211 214,
+48 509 765 600

Sauna Supraslyje, vos 4 metrų atstumu nuo upės.

Dirba kasdien nuo 8 iki 20 val.

„FABRYKA"

+48 793 604 988
/fabryka.suprasl

Jauki vieta prie vandens telkinio, priešais paplūdimį. Vietinis maistas ir rankų darbo dirbiniai, vaikų žaidimų erdvė, poilsis gultuose ir koncertai – visa tai gamtos apsuptyje.

Vieta veikia sezoniškai.

SUPRASLIO SKONIAI – GASTRONOMIJA

SUPRASLIO KULINARINĖS TRADICIJOS

„Supraslio skoniai“ – tai senosios lenkų kulinarinės tradicijos, metų metus kurtas bazilijonų vienuolyne, aplinkiniuose dvaruose, kaimo trobelėse, žydų kvartale, taip pat prašmatniose tekstilininkų rezidencijose ir skurdžiuose fabrikų darbininkų namuose. Nepaisant didelės įvairovės ir skirtumų visus Supraslio namų stalus vienijo panašios tradicijos, kurios mažai tesiskyrė. Pagrindiniai mūsų virtuvėje naudojami ingredientai yra bulvės, miltai, kruopos, augalinis aliejus, spirgai, svogūnai ir morkos. Virti ir kepti patiekalai nebuvo įmantrūs, tam įtakos turėjo vietos gyventojų finansinė padėtis, taip pat nederlinga žemė ir ne itin palankus klimatas. Tradiciniai patiekalai buvo gausiai gardinami karštais kiaulių taukais ir spirgais, nes, dirbant itin sunkų fizinį darbą miške, pliurpiant lietui ir esant atšiauriomis oro sąlygoms, kaloringas maistas buvo tiesiog būtinoji išgyvenimo sąlyga. Pokariu, visuomenei palaipsniui turtingėjant ir didėjant prieigos prie kitų produktų bei prieskonių galimybėms, vietos virtuvė pradėjo keistis. Vietos kulinarinius pokyčius, savotišką virtuvės globalizaciją lėmė žiniasklaida. Beveik nepakitusi tradicinė Supraslio virtuvė išliko buvusiose rytinėje mūsų šalies dalyje, t.y. Lenkijos karalystės rytų pasienio ruože (Supraslis buvo įsikūręs buvusios Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės teritorijoje). Supraslio kulinarinės tradicijos išliko dėl vis pasikartojančio švenčių, įskaitant bažnytines ritmo. Šv. Kalėdos, Užgavėnės, Gavėnia, šv. Velykos. Kūčių vakarą ant stalų karaliavo, skirtingai nei kitose Lenkijos dalyse: avižų kisielius, aguonų kūčia su perlinėmis kruopomis, karpis drebučiuose, barščiai su grybais ir auselėmis ir, žinoma, džiovintų vaisių kompotas (džiovinti obuoliai, kriaušės ir slyvos). Po ilgo advento pasninko žmonės palepindavo save karnavalo metu. Tradiciškai karštuose riebaluose buvo kepamos spurgos, blynai ir žagarėliai. Po Pelenų trečiadienio, žyminčio Gavėnios pradžią, kai galvos buvo apibarstomos pelenais, įmantrūs patiekalai buvo vėl kuriam laikui pamirštami. Ant Supraslio gyventojų stalų viešpatavo patiekalai iš bulvių, kruopų, miltų, į juos gausiai buvo dedama svogūnų, kaloringus gyvulinius riebalus keisdavo augalinis aliejus. Šiuo metų laiku gyventojai paprastai gamindavo bulvių plokštainį, vėdarus ir bulvinius blynus. Anksčiau bulvyčių fri nebuvo, tad žmonės gamino vadinamuosius „talerius“ – bulvių griežinėlius, kuriuos kepė keptuvėje arba apskrudindavo ant viryklės. Populiariausias patiekalas ne tik gavėnios metu, bet ir ištisus metus buvo bulvių plokštainis, kuris Supraslyje buvo vadinamas gugl, okulnik, ogulnik arba ulnik. Į tarkuotas žalias bulves buvo dedamos virtos ir mėsmale sumaltos bulvės, visa tai pagardinama keptais svogūnais, druska, kiaušiniais, manų kruopomis, kartais grikių kruopomis bei kiaulienos krauju. Kartais šeimininkės įdėdavo spirgintų kiaulienos lašinukų arba pakepintos šoninės. Visus ingredientus gerai išmaišydavo, supildavo į kepimo skardą ir kepdavo krosnyje.

Maria Łukaszewicz
Restorano „Łukaszówka“ savininkė

BULVIŲ PLOKŠTAINIO RECEPTAS:

Į tarkuotas žalias bulves šeimininkės dėjo mėsmale sumaltų virtų bulvių, keptų svogūnų, pagardindavo druska, įmušdavo kiaušinių, pridėdavo manų kruopų (kartais grikių kruopų) ir įpildavo kiaulių kraujo. Kartais pagardindavo spirgintais kiaulienos lašinukais arba pakepintos šoninės gabaliukais. Visus ingredientus reikėjo gerai išmaišyti, supilti į kepimo skardą ir iškepti krosnyje.

Ingredientai:

1,5 kg tarkuotų bulvių

600 g virtų bulvių (sumaltų mėsmale)

4 kiaušiniai

1 stiklinė manų kruopų

1 stiklinė augalinio aliejaus

2 dideli svogūnai

šaukštelis druskos

RESTORANAS „PRYNUKA. DOMOWE SMAKI"

ul. Al. Niepodległości 6, 16-030 Supraslis

+48 501 416 648
+48 85 710 83 94

Darbo laikas:
penktadieniais 15:00 – 21:00,
šeštadieniais - sekmadieniais 12:00 – 21:00

RESTORANAS „ŁUKASZÓWKA"

ul. Nowy Świat 2, 16-030 Supraslis

+48 85 718 37 08

Darbo laikas:
pirmadieniais - sekmadieniais 10:00 – 18:00

RESTORANAS „SPIŻARNIA SMAKÓW"

ul. 3 Maja 5, 16-030 Supraslis

+48 512 676 868

Darbo laikas:
penktadieniais 15:00 – 21:00,
šeštadieniais - sekmadieniais 12:00 – 21:00

RESTORANAS „U PANA BOGA W SUPRAŚLU"

ul. Plac T. Kościuszki 14/2, 16-030 Supraslis

+48 729 849 000

RESTORANAS „DZIKA RÓŻA"

ul. Zielona 3, 16-030 Supraslis

+48 660 509 590
+48 85 718 30 25

Darbo laikas:
pirmadieniais - ketvirtadieniais 14:00 – 20:00,
penktadieniais – sekmadieniais 12:00 – 21:00
(darbo laikas ne vasaros sezono metu gali skirtis)

BARAS „JARZĘBINKA"

ul. 3 Maja 22, 16-030 Supraslis

+48 884 008 043

Darbo laikas:
vasaros sezono metu *(balandis - rugsėjis)* 11:00 – 19:00
žiemos sezono metu *(spalis - kovas) 11:00 – 18:00*

BAZILIJONŲ RATAFIJOS RECEPTAS:

Geresniam virškinimui ir savijautai siūloma išgerti stiklinę bazilijonų ratafijos. Į 60 % stiprumo degtinę įpilkite medaus ir cukraus, palaipsniui dėkite sezoninių miško uogų (pradedant nuo žemuogių birželį ir baigiant spanguolėmis rugsėjo ir spalio mėn.). Palikite pastovėti 2–3 mėnesius. Į butelius išpilstytas ir žiemą patiekiamas gėrimas bus puikus prisiminimas apie Supraslyje praleistą vasarą.

Ingredientai:

2 litrai degtinės (60 %)

1 stiklinė natūralaus medaus

1 stiklinė cukraus

1,5 kg miško uogų (žemuogių, mėlynių, aviečių, gervuogių, spanguolių), išlaikant uogų proporcijas

„BAR - BAR"

ul. Plac T. Kościuszki, 16-030 Supraslis

„BOHEMA"

ul. Plac T. Kościuszki 1, 16-030 Supraslis

+48 857 222 982
+48 530 857 501
+48 721 618 765

RESTORANAS „SIELANKA"

ul. Plac T. Kościuszki 14/1, 16 – 030 Supraśl

+48 530 562 678

RESTORANAS „DUCHOWE ŁĄKI"

ul. Klasztorna 1, 16-030 Supraslis

+48 736 861 955

Darbo laikas:
antradieniais - sekmadieniais 9:00 – 20:00
(virtuvė dirba iki 18:30)

RESTORANAS „OSTOJA"

ul. 11 Listopada 7, 16-030 Supraslis

+48 780 187 401

Darbo laikas:
pirmadienis - sekmadienis 12:00 – 19:00 val.

„PIĘĆ DĘBÓW"

ul. Rymarka 7, 16-030 Supraslis

+48 607 567 673

www.piecdebow.pl

RESTORANAS „PODLASKI ZAKĄTEK"

ul. 3 Maja 5A, 16-030 Supraslis

+48 790 722 207

Darbo laikas:
I–VII 11:00 – 18:00 *(nuo lapkričio iki kovo įskaitytinai)*
I–VII 11:00 – 19:00 *(nuo balandžio iki spalio įskaitytinai)*

RESTORANAS „WSPÓLNY STÓŁ"

ul. J. Piłsudskiego 11, 16-030 Supraslis

+48 733 004 418

Darbo laikas:
vasaros sezono metu *(gegužė - rugpjūtis)*
trečiadieniais ir ketvirtadieniais 13:00 – 20:00,
penktadieniais 13:00 – 22:00,
šeštadieniais 12:00 – 22:00,
sekmadieniais 12:00 – 18:00

„ZAJAZD SOKOŁDA"

Sokołda 1, 16-030 Supraslis

+48 605 994 937

Darbo laikas:
vasaros sezono metu *(birželis - spalis)*
pirmadieniais - sekmadieniais 11:30 – 19:00
žiemos sezono metu *(lapkritis - gegužė)*
trečiadieniais - sekmadieniais 11:30–18:00

TURISTINIAI MARŠRUTAI

SUPRASLIO TAKAS

Pėsčiųjų, geltonas

17 km

Supraslis → Podsupraslis → Jaluvkos rezervatas → Ožinikas → Zlota Viešas → Čarni Bloko geležinkelio stotelė → Balstogės Čarna

Tako ilgis – 17 km, iš jų apie 8–9 km patenka į Supraslio valsčiaus teritoriją. Takas išlieka žavus beveik ištisus metus, jis veda per gražias miško vietoves. O žiemą virsta tobula vieta slidinėti..

ŠVENTŲJŲ KALVŲ TURISTINIS TAKAS

Pėsčiųjų, raudonas

27 km

Kitos lankytinos vietos – miško ežerai ir upės: Świniobródka, Płoska ir Stažinka, taip pat nacionalinės atminties vietos Popuvkos kaime ir aukščiausia vieta – Šv. Jono kalnas. Maršruto paskutinis etapas – ekskursija po Supraslį.

27 km ilgio takas, pasižymintis išskirtinai gražiu kraštovaizdžiu. Jis veda per įdomias Knišino girios vietoves, įskaitant kelių kilometrų Šventųjų kalvų ruožą (aukščiausia vieta girioje). Prasideda Sokolės kaime, toliau takas kerta centrinę parko dalį.

ŠVENTOJO VANDENS TAKAS

Pėsčiųjų, mėlynas

Balstogė → Novodvorcė → Vasilkuvas → Švienta Voda → Dombruvkai → Studziankai → Supraslis

27 km

Jo ilgis siekia apie 27 km, pažymėtas mėlyna spalva. Veda per gražiausias visame Palenkės regione kapines Vasilkuvo kaime, kur galima pamatyti naktį apšviečiamas būdingas skulptūras. Instaliacijos įrengimą inicijavo kunigas Wacław Rabczyński. Kartu su savo motina jis kūrė Jėzaus Kristaus Kryžiaus kelio scenas, kai kurias jų pastatė Vasilkuvo kapinėse, kitas – prie kelio į Švientos Vodos gyvenvietę. Kunigas norėjo Palenkės regione atkartoti Vilniaus Kalvarijų (iš kur kilusi kunigo Rabczyńskio šeima) Kryžiaus kelią. Kiek toliau stovi sanktuariumas su būdingu Kryžių kalnu. Šventovė pastatyta 1717 m. bajoro Bazilijaus Lenčevskio, kuriam priklausė popieriaus gamykla Supraslyje (prie Romos unitų Supraslio ordino bazilijonų vienuolyno), iniciatyva. Gavus Supraslio metropolito archimandrito Leono Kiszkos palaiminimą, čia iškilo pirmoji nedidelė cerkvė su stebuklingu šaltiniu, o po kelių dešimtmečių Supraslio vienuoliai Dievo Motinos sopulingosios minėjimo dieną gavo Romoje indulgenciją. Takas baigiasi istorinėje Supraslio dalyje. Šiandien tai aktyviai lankoma šventovė su Šv. Jono Pauliaus II palaimintu Skausmingosios Dievo Motinos paveikslu. Vienos iš savo audiencijų metu popiežius, kalbėdamas apie šventovę, parafrazuodamas gerai žinomą dainą, pasakė: „Šventas vanduo krantus plėšia!".

SUPRASLIO UPĖS BASEINO MIŠKO TAKAS

Pėsčiųjų ir dviračių, žalias

Grabuvka → Eigulio būdelė „Zielona" → Krasni Lasas → ežeras Komosa → Krasnės miškų draustinis → Supraslis → Podsupraslis → Kžemienė → Suražkovas → Lažniai → Podlažniai → Kopna Gura

-36,5 km, didžia dalimi vingiuoja per Supraslio valsčių

Gamtos takas, kuris patiks tiek dviratininkams, tiek pėstiesiems. Žavi savo fauna ir flora, ežeru Komosa, Krasnės miškų draustiniu, medelynu ir Miško skulptūrų galerija.

1863-1864 M. SUKILIMO TAKAS

Raudonas

49 km

Nieko nuostabaus, kad takui suteiktas 1863–1864 m. sukilimo pavadinimas, juk giria buvo tiesiog tobula vieta pasislėpti ištisiems ginkluotų sukilėlių būriams. Anuometinius įvykius mena Chomontovščiznos miškų draustinis ir visa galybė koplytėlių, įrengtų ant vadinamųjų šventųjų pušų. Takas prasideda Sokulkos mieste ir toliau veda per Zavistovščizną, Igrilus, Visokių Laskų kaimą, Plantečką ir Lipiną, kerta Miendzižečės miškų draustinį ir galiausiai atveda į Voroničės kaimą ir Kopna Gurą. Tęsiant kelionę pietryčių kryptimi, galima prieiti Lipovų Mosto kaimiškąją vietovę ir Gura Pieščanos miškų draustinį. Vėliau, einant pietų kryptimi, per Chomontovščiznos miškų draustinį, pasiekiama maršruto paskutinė stotelė – kaimas Valili Stacja.

„GREEN VELO" SUPRASLIO APYLINKĖSE

Garsus Europos dviračių maršrutas, kuris atkarpa patenka ir į Supraslio valsčiaus teritoriją.

Balstogė → Supraslis → Celičanka → Kolodnas → Krulovi Mostas → grįžtama į Supraslį

-31,5 km

→ **Balstogė** *(0 km)*

kelionės pradžia Balstogėje (Branickiego ir Piastowska žiedas) „Green Velo".

→ **Ogrodničkai** (-10 km)

Ogrodničkų kaimas, dviračių stovėjimo aikštelė, Krasnės tvenkiniai, estakada su gražiu vaizdu į tvenkinius ir Krasnės rezervatą, įvažiavimas į Knišino girią.

→ **Supraslis** (-15,5 km)

Įvažiavimas į Supraslį. Lankytini objektai :

- → Supraslio stačiatikių vienuolynas su Ikonų muziejumi
- → Senoje klebonijoje įsikūręs muziejus ir Supraslio lobynas
- → Spaustuvininkystės ir popieriaus gamybos muziejus
- → Buchholcų rūmai, Audėjų namai, Švč. Trejybės bažnyčia ir Mergelės Marijos Lenkijos karalienės bažnyčia
- → Bulvarai prie Supraslio upės, Biologinės įvairovės takas, Zajmos tvenkinys ir paplūdimys, haloterapijos paviljonas
- → Regioninės virtuvės restoranai

→ **Celičanka** (-19,7 km)

Nedidelis vasaros kurortas su žirgynu Celičanka yra pačioje Knišino girios šerdyje prie Supraslio upės.

→ **Kolodnas** (-26,5 km)

Aplankomas Kolodnas, matoma Šventųjų kalvų grandinė; asfaltuotas miško kelias.

→ **Šv. Onos kalva** (-28 km)

Šv. Onos kalvos peizažas.

→ **Krulovi Mostas** (-31,5 km)

Aplankomas kaimas, kuriame buvo filmuojamos scenos filmui „U Pana Boga...". Cerkvė, miškai ir upė Ploska.

ATKARPA „APLANKANT PALENKĖS TOTORIUS“

Objektai keliaujant „Green Velo“ (maršrutu „Aplankant Palenkės totorius“)

iki ~95 km

- → **Suražkovas** (apie 11 km nuo Supraslio)
- → **Kopna Gura** (apie 15,8 km)
- → **Počopekas** (28 km)
- → **Šiaurės Ostruvas** (30 km)
- → **Pietų Ostruvas** (32,5 km)
- → **Naujasis Ostruvas** (34 km)
- → **Guranai** (37 km)
- → **Netupa** (43,6 km)
- → **Sanikai** (46,6 km)
- → **Krušinianai** (50 km) – totorių mečetė, musulmonų kapinės, totorių muziejus, virtuvė, kultūra
- → **Valili Stacja** (65,8 km)
- → **Zalukai** (75,2 km)
- → **Krulovi Mostas** (81,5 km)
- → **Kolodnas** (84 km)
- → **Celičanka** (90,5 km)
- → **Grįžtame į Supraslį** (95,4 km)

KARALIENĖS BONOS TAKAS

Pėsčiųjų, mėlynas

~75,5 km, iš jų apie 25 km patenka į Supraslio valsčiaus teritoriją

→ Pradžia: prie Narevo upės esančiame Tykocino miestelyje yra nemažai lankytinų vietų, pvz., karaliaus Zigmanto Augusto pilis, sinagoga, Švč. Trejybės bažnyčia ir buvęs alumnatas
→ Toliau aplankomi Guros ir Kripno kaimai (šventovė su stebuklingu Dievo Motinos paveikslu)
→ Kita stotelė – Bonos iniciatyva įkurtas Knišino miestas su Šv. Jono Evangelisto bažnyčia, parapijos podėlis, tvenkiniai, parkas ir vietinės reikšmės geležinkelio muziejus
→ Poniklica, Mierestki, Kopiskas – netoli Kžemiankos rezervato (kur galima pamatyti neolito laikų titnago kasyklą)
→ Karčmiskas, Čarna Ves Koscelna (liaudies meno centras: puodininkystė, kalvystė, bažnyčia)
→ Balstogės Čarna (paminklai, cerkvė, siaurasis geležinkelis, Čapieliuvkos užtvanka)
→ Budzisko miškų draustinis, Miendzižečės miškų draustinis, Voroničės draustinis. Šio etapo paskutinė stotelė – Kopna Gura su 1863 m. sukilėlių medelynu, 1831 m. sukilėlių kapinėmis ir stumbrų ūkiu.

Tai išties ilgas pėsčiųjų gamtos ir istorijos takas sekant karalienės Bonos ir karaliaus Žygimanto Augusto pėdsakais. Maršrutui reikėtų skirti 3 dienas. Apsigyventi siūloma Tykocine, Balstogės Čarnos mieste, Supraslyje ar Vasilkuve. Knišine kurį laiką gyveno karalius Žygimantas Augustas, beje, čia jis ir mirė. Būtent jam Palenkės regionas turėtų būti dėkingas už miestų išplanavimą. Savo ruožtu karaliaus motina Bona Sforca rūpinosi vietos kraštovaizdžiu ir kaimų išdėstymu, vykdydama vadinamąją valakų reformą.
Jos pastangomis čia buvo sukurti kaimai su kompaktiškais pastatais, vadinamieji „gatviniai kaimai“. Takas kerta ne vieną gamtos rezervatą (pvz., Budziskas, Miendzižečė).
Maršrutas Supraslio valsčiaus teritorijoje: nuo Budzisko miškų draustinio, per Voroničės k. ir Kopna Gura, iki pat valsčiaus ribų.

Leidinys išleistas kaip projekto Nr. LTPL00326 „Discovering and promoting the tourist treasures of the health resorts of Supraśl and Druskininkai" dalis.
Projekto tikslas – pozicionuoti Supraslę ir Druskininkus kaip sveikatingumo turizmo lyderius, reklamuojant jų unikalumą ir skatinant partnerių bendradarbiavimą.
Pagrindiniai projekto rezultatai – aukštos kokybės reklaminė medžiaga, kurioje pristatomi Supraslės ir Druskininkų sveikatingumo pasiūlymai, kultūriniai objektai ir grožis. Tai apima rankoje laikomą gidą, turistinius žemėlapius, mobiliąją programėlę „Health Resorts", bendrą reklaminį vaizdo įrašą ir trumpus filmukus.
Norėdami peržiūrėti kitą reklaminę medžiagą ir sužinoti daugiau apie projektą, nuskaitykite QR kodą.